

Xwiyá yáy neainariḡ Ruko eanḡpirini.

Rḡwamiḡ rḡpi “Xwiyá yáy neainipaxḡ Ruko eanḡpiyi” rinḡḡpirini. O Jisaso wiepḡsagḡyḡ womani. Judayḡ eni womani. Émáyḡ dokḡtá worini. O Poro tḡni Sairaso tḡni émáyḡ anḡyo wáḡ nurimerḡná wirimeárogḡlorini. O gḡ ámáyḡ eni amḡpí Jisaso uréwapḡyirḡ eri eḡḡpḡ náni píranḡḡ nijḡá nimóniro dḡḡḡ wḡkwḡróḡrḡxḡnḡrḡ rḡwamiḡ rḡpi eanḡrini. Xewanḡḡo Jisaso emearḡná siḡwḡ mḡwinḡḡo eḡagḡ náni wiepḡsiḡowami yarḡḡḡ wiri bḡkwḡ Jisaso eḡḡpḡ ḡwirárinḡḡyo íá rori nemáná eanḡrini. Rḡwamiḡḡ amḡ bḡ “Wáḡ wurimeiarigḡáwa egḡárini.” rinḡḡḡpi eni nḡrḡrḡ eanḡrini.

¹⁻² Ámá obaxḡ amḡpí Jisaso xḡnái xḡrḡḡe dánḡ nene tḡḡḡ e imónḡḡḡpi náni “Rḡwamiḡḡ oeaaneyḡ.” niyaiwiro ámá iwamḡó dánḡ Jisasomḡ siḡwḡ winiro arḡá wiro egḡáyḡ wáḡ nemerḡná “Jisaso e eḡḡrini. E eḡḡrini.” nura úḡápi rḡwamiḡḡ eáagḡá aiwḡ ³ nioni eni “Gḡ ámináoxḡ Tiopirasoxḡ xḡxenḡ nijḡá imónḡrḡ náni rḡwamiḡḡ awa xámḡ eagḡápi nioni íá nḡrorḡ siḡwḡ winagḡáyo yarḡḡḡ nḡwia nurḡ e nemáná píranḡḡḡ dḡḡḡ neḡwḡperi rḡwamiḡḡ nearḡ joxḡ náni wiowárenapḡmḡḡni.” E nerḡná nanḡrini.” nimónarini. ⁴ Ayḡ rḡpi náni yarḡḡḡni. Joxḡ íá nḡrorḡ amḡpí rḡréwapḡyigḡápi aga xḡxenḡ nijḡá imónḡrḡa náni yarḡḡḡni.

Anjñajf wo “Irisabetí Jonoyi rinñjo xiriníárini.” urinñf nánirini.

⁵ Enjíná Judayf mîxí ináyf Xerotoyî rinñjo meñweañáná áamá apaxípáninñf imónigfá wo, Sekaraiaoyî rinñjo ñweañfirini. O xegf ámányf Abaijaoyárinini. O xegf ámányf enjíná dánî Gorixoyá apaxípáninñf imónigfáyfirini. Sekaraiao xegf apixí yoŝ Irisabetirini. Í xegf ámányf arfo Eronoyáyfirini. Í xegf ámányf eni apaxípáninñf imónigfáyfirini. ⁶ Ayau Gorixoyá sñwñyo dánî wé róninñf eri Gorixo ñwŝ ikaxí riri sekaxí riri enñyo mîwiaíki eri neri aí ⁷ Irisabetí rípaíwŝ enj enagî nánî niaíwŝ mayyaú e néra nuri rixa xweyanñf apianñf imónigfirini. ⁸ O xegf ámányf Abaijai rinñgíáyf Gorixo nánî ridiyowá yarigfiwámi ridiyowá nero wigf yarigfápa yaríná xfo tñnî eni nawínî nero ⁹ wigf nerfná yarigfápa “None gîmîni go ‘Ñwfaxini.’ rinññfwámi páwinirfeninñoi?” niyaiwiro yarigfápa e nero Sekaraiao Gorixo nánî ridiyowá yarigfiwámi awawá Gorixoyá tññf e “Ñwfaxini.” rinñje nîpáwiri ríá awfí dññf eaarññpî nánî oikeanirî rípeááná ¹⁰ oxí apixí bñanirîwáminî rówapigfáyf Gorixomi rixinñf urarfná o awawá Gorixoyá tññf e nîpáwiri Gorixo nánî ríá awfí dññf earññpî nîkearfná ¹¹ wenññf étyf winññiniginî. Anjñajf wo ríá sñwirfá wé náúmîni peyarññfmî dánî sñwŝ nanirî yarñje aí gínáninñf nîbirî rónapññagî sñwŝ nîwinirî ¹² óŝ nerî wáyf ikárinarfná ¹³ anñnajo re urññiniginî, “Sekaraiaoxini, wáyf mikárinipani. Dixí niaíwŝ nánî yarññf wíŝpî Gorixo rixa arfá sini. Dixí apixí niaíwŝ oxí

wo rixiriyáná joxi yoŋ Jonoyi wíríríxini. ¹⁴ Omi nixiráná joxi seáyí e nimóniri yayí yaríná oxí apixí obaxí eni yayí epíríárini. ¹⁵ O Gorixoyá siŋwíyo dání áamá áminá ení eániŋóniŋí imónínfárini. O iniŋí wainí minípa eri papíkí yaríŋfáyí minípa eri eníárini. O sini xegí xináiyá agwíyo enáná Gorixoyá kwíyí ukíkayonfárini. ¹⁶ O segí áamá Isireriyó uráná obaxí arfá níwiro fíwí yaríŋfápi ríwíminí nímamoro Gorixo wigí Ámináomi ámi xídípíríárini. ¹⁷ Dixí íwo kwíyí Gorixoyápi xegí wfá rókiamoagí Iraijaomi ukíkayonáná ení neániri yagípíníŋí Jono axípíníŋí e eri riri eníárini. Xewaxowa tñni xanowa tñni piyá wíriniro áamá uyíní yaríŋfáyí ríwíminí nímamoro wé róniŋí imóniro éríxiniŋí Jono Gorixoyá Ámináomi xámi umeanfárini. Dixí Isireriyí e ero Gorixoyá Ámináomi yeáyí wuríniro epírí nání oimóniri xámi umeanfárini.” uríagi ¹⁸ Sekaraiáo aŋfajomi re uríŋinigiŋí, “Arige nerí nioní níjfa imónimi níraríŋini? Nioní ríxa xweyaŋonirini. Gí apixí eni ríxa apianírini.” uríagi ¹⁹ aŋfajó ámi nuriri re uríŋinigiŋí, “Gí yoŋ Gebirieronirini. Gorixoyá símimanŋí e roariŋáonirini. Gorixo nioní xwíyfa yayí seainípaxí api áwanŋí uriniri nírowárenapíŋoi. ²⁰ Amipí nioní xámi rírfáyí nimóniríná nimónínfárini. E nerí aiwi xwíyfa nioní rírfáyí joxi ‘Neparini.’ níyaiwiri diŋí míkwoaríŋagi nání joxi ámi xwíyfa bí mirípa imóniri manŋí píróniri eri ei. Xámi nioní rírfáyí nimóniríná íná ámi xwíyfa rírfá nányi.” nuriri sini e

nura waríiná ²¹ oxí apíxí Sekaraiao nání weníñf nero wáf e rogíáyí ayá wí sía órínñagí nání ududí nero “Sekaraiao pí ría yaríni?” nýaiwiro ²² o nipeyeááná xwíyíá murípaxí imónñagí nîwîniro “Goríxoyá awawá tñf e neríiná oríñá bî ría wîniñgoí?” yaiwiaríiná o “Xwíyíá aríge rímíñni?” nýaiwiri xegí mañf nîpîrónîrî nání wé árixá néra uníñigíni. ²³ Sekaraiao añf Goríxo nání rîdiyowá yarígtiwámí xegí omíñf yaríñfîpî yoparfîpî nemi xegí añf e nání yoaññigíni.

²⁴ O añf e nání nîyoari xiepímí nîwímeari nîñweagíísáná re eññigíni. Irisabetí niaíwí agwí nerí añfyo íñmí pîñî ñweañáná emá wé wú múróáná ²⁵ í re rîññigíni, “Goríxo ayá nîñîrîmîxîrî dîñf rîkîkayonagí nání níñî agwí eñárîni. Níñî ámáyá sîñwíyo dánî ayá ninaríñfîpî Goríxo yokwarímí nîñîrîni.” rîññigíni.

Mariaími “Jisasoyî rîññjo xîrîrîárîni.” uríñf nánîrîni.

²⁶⁻²⁷ Goríxo, Irisabetí niaíwí agwí nerí emá wé wíúmi dánf wo rîxa eñáná o aññají xegí yoí Gebîrieromí apíxí wí ñweañe nání —Í xegí yoí Mariaíyî rîññîrîni. Gariri pîropenîsîyo añf yoí Nasaretîyo ñweañîrîni. Í ñweañe nání uowárîññigíni. Í apíxí apíyái sîñî oxí tîñî memearîññîrîni. Í ámá wo xegí yoí Josepoyî rîññjo —O mîxí ináyí Depitoyá fwiáríawé worîni. O xegí meámîñîrî nání yarîññîrîni. ²⁸ Goríxo aññajî í tñf e nání uowáráná o nurî ímî re urémeaññigíni, “Apíxí rîxî apánîrîni. Goríxo dîñf sîxí rîyirî dîñf rîkîkayorî sîni.” uríagí

29 Mariaí aríá e n̄wiri ududí nikárin̄ri d̄iñí re n̄pikíga un̄inigin̄i, “O pí nán̄i r̄ía n̄rarin̄i?” yai-wiaríná ³⁰ an̄inajo re ur̄inigin̄i, “Mariae, wáyí mepan̄i. Gorixó jíx̄i d̄iñí six̄í r̄iyini. ³¹ Aríá ei. Jíx̄i n̄iaíwí agwí ner̄i n̄iaíwí ox̄í wo n̄x̄ir̄ir̄ínáyí yoí Jisasoyí w̄r̄ir̄íár̄in̄i. ³²⁻³³ O Ám̄ináo nimón̄ri ámá n̄yon̄i seáyí e múrón̄n̄fár̄in̄i. Ayí o nán̄i re r̄ip̄r̄fár̄in̄i, ‘N̄iaíwí Gorixó an̄í seáyí émi ηwean̄oyáor̄in̄i.’ r̄ip̄r̄fár̄in̄i. Xiáwo Depito ámá Is̄irer̄iyí n̄n̄i yeáyí ur̄n̄ayagíápa d̄ix̄í n̄iaíwo en̄i Gorixoyá d̄iñí t̄n̄i e nimón̄ri f̄wiár̄awé Jekopoyáyo an̄iñí min̄í umen̄wean̄fár̄in̄i. O m̄ix̄í in̄áyo yapí nimón̄ri ámá x̄wiox̄íyo m̄imeámí ner̄i numen̄wearíná wí n̄ipiéron̄fáman̄i. An̄iñí umen̄wean̄fár̄in̄i.” ur̄fagi ³⁴ Mariaí an̄inajom̄i re ur̄inigin̄i, “N̄ín̄i sin̄i ox̄í wom̄i m̄imeán̄iñáyo jox̄i n̄ir̄íyí ar̄ire ner̄i em̄fár̄ani?” ur̄fagi ³⁵ an̄inajo ámi nur̄ri re ur̄inigin̄i, “Kwíyí Gorixoyápi jíx̄i t̄fám̄in̄i bir̄i en̄í eán̄iñí Gorixó seáyí émi ηwean̄oyápi jíx̄i r̄ik̄ikayor̄i sin̄fá en̄agi nán̄i n̄iaíwí jíx̄i x̄ir̄oyí nán̄i ‘N̄w̄fáor̄in̄i.’ r̄iro ‘N̄iaíwí Gorixoyáor̄in̄i.’ r̄iro ep̄r̄fár̄in̄i.” nur̄ri ³⁶ re ur̄inigin̄i, “Aríá ei. D̄ix̄í r̄ir̄owái Irisabetí r̄ixa apian̄í aí n̄iaíwí ox̄í wo agwí en̄i. ‘Ox̄í ron̄ix̄ir̄in̄i.’ urar̄igíí aiw̄i agwí r̄ixa agwí t̄ñí en̄áná emá wé w̄úm̄i d̄añí wo imón̄in̄i. ³⁷ Am̄ipi wí Gorixó mim̄ix̄ipa epax̄í wí men̄in̄i.” ur̄fagi ³⁸ Mariaí re ur̄inigin̄i, “Xewan̄iñin̄i Gorixoyá x̄in̄áin̄in̄iñí imón̄iñáin̄i om̄i d̄iñí n̄iw̄ikw̄ror̄i yar̄in̄i. Jox̄i n̄ir̄íyí anan̄i nim̄ix̄in̄igin̄i.” uráná an̄inajo ími p̄n̄i n̄wiár̄im̄i un̄inigin̄i.

Maríaí Gorixomi seáyi e umenji nánirini.

³⁹ Maríaí, anjajajo e nurárimí uáná, í ntwiáþnimeámí anjini niyiri dfwini ene Judia þropenisýyo anj bimi nání nurí ⁴⁰ niremorfná Sekaraiaoyá anjyo nipáwiri xirówái Irisabetími yayf wíáná ⁴¹ í arfá ntwirfná re enjiginí. Niaíwí agwí eno xixoyfmí wiri kwíyí Gorixoyáþi xími ukikayori wíagi ⁴² píné enj tñni nuriri re uriniginí, “Apixí niyoní nání Gorixo jíxini píraninjí simixinjirini. Dixí niaíwí agwí enomi ení píraninjí wimixiri enjirini.” nuriri ⁴³ yayf numeri re uriniginí, “Gf Ámináomi xináixi imónrixí, arire nerí niini tfáminí bfiní?” nuriri ⁴⁴ áwanj re uriniginí, “Ai, jíxi yayf níáná arfá nisirfná gf niaíwí agwíyo ininjo yayf nerí xixoyfmí níagi nání rirariní. ⁴⁵ Jíxi xwiýfá Gorixoyá ririnipi dijí níkwírori ‘O nírífýf nepa nimóninfarini.’ yaiwiri éf enagi nání xewaninjíxi yayf sinfwningini.” uráná ⁴⁶ Maríaí re riniginí, “Gf xwioxýyo dání re yaiwiariní, ‘Ámináomi seáyi e oumemini.’ yaiwiariní. ⁴⁷ Gorixo, niini yeáyi neayimixemeanfo nání aga yayf seáyimí dání ninarini. ⁴⁸ Niini o xegf xináiníninjí nimóniri ominjí wiarinjání aiwi o dijí níkkayonjo enagi nání niini yayf ninarini. Ámá agwi ríná nweagfáyf niini seáyi e nmero rfwíyo nweaprfáyf ení seáyi e nmero nerfná re ríþrfáriní, ‘Gorixo ími píraninjí wimixinjirini.’ ríþrfáriní. ⁴⁹ Gorixo, enj síxí eáninjo sanj onimíá mñinráþinorini. Gorixo nwfáao nerinjýyo dání wé róninorini. ⁵⁰ Ámá gíni gíná nweagfáyf xfomi wáyf niwiro simanjwýóninjí inimi wurfnáyo

wá wianarĩjorĩni. ⁵¹ O enjĩ neánírĩ wíyo arĩrá wiemerĩ wíyo xopĩrárĩ wiemerĩ nerĩná áamá dĩnjĩ íwĩ nání nĩkĩkayorĩ ero weyĩ menĩro yarĩgĩáyĩ dowiakĩnĩrĩ ⁵² mĩxĩ ináyĩ seáyĩ émi imónĩgĩáwami mamówárĩrĩ áamá sipĩpiami seáyĩ e wimĩxĩrĩ nerĩ ⁵³ áamá agwĩnĩ yarĩgĩáyo aiwá nanjĩ nĩnĩro agwĩ ími uyinĩ wimĩxĩyĩrĩ nerĩ áamá amĩpĩ múrónĩgĩáyo anĩpá urowárapiĩrĩ enjorĩnĩ. ⁵⁴ Amĩpĩ nĩgĩ arĩowayá sĩmĩmanjĩyo urĩnjĩyĩ dĩnjĩ yaĩkiá mĩmó anĩnjĩ dĩnjĩ morĩ xegĩ omĩnjĩ wĩiarĩjwaéne Isĩrerene arĩrá neairĩ enjorĩnĩ. ⁵⁵ O arĩo Ebirĩamo nání dĩnjĩ nĩmorĩ nání omĩ tĩnĩ xegĩ íwĩarĩawé nenenĩ tĩnĩ ayá anĩnjĩ nĩnearĩmĩxa unĩárĩnĩ.” Mariaĩ e nĩra unĩnĩgĩnĩ. ⁵⁶ Irisabetĩ tĩnĩ nĩjweanĩsáná rĩxa emá waú wo múróáná ámi xegĩ anjĩ e nání unĩnĩgĩnĩ.

Jonomĩ xĩrĩnjĩ nánírĩnĩ.

⁵⁷ Irisabetĩ rĩxa niaíwĩ xĩrĩmĩnĩrĩ imónĩjána niaíwĩ sĩnjwĩ nĩwanĩrĩ oxĩ wo xĩrĩnjĩnĩgĩnĩ. ⁵⁸ Oxĩ wo xĩráná í xegĩ úrĩxĩmeá tĩnĩ áamá anjĩ ayo dánjĩyĩ tĩnĩ arĩá re wigĩawixĩnĩ, “Irisabetĩmĩ Gorĩxo ayá urĩmĩxĩagi nání niaíwĩ wo xĩrĩjoi.” Arĩá e nĩwĩro í tĩnĩ yayĩ seáyĩmĩ dání yarĩná ⁵⁹ rĩxa sía wé wĩúmĩ dánjĩ waú wo imónáná ayĩ niaíwĩ iyĩ sĩmĩ sío wákwianĩro nĩbĩro yoĩ axĩpĩ xano wĩrĩnĩnjĩpĩ Sekaraiayoĩ wĩranĩro nání yarĩná ⁶⁰ xĩnái “Oweoi!” nurĩrĩ re urĩnjĩnĩgĩnĩ, “Nene ámi yoĩ axĩpĩ Sekaraiayoĩ wĩrĩpaxĩ menĩnĩ. Jonoyĩ owĩraneyĩ.” urĩagi ⁶¹ ayĩ re urĩgĩawixĩnĩ, “Dĩxĩ oxoyá xoayowa aĩ wo yoĩ ‘Jonoyĩ rĩwĩrĩnĩnĩ? Oweoi.’” nurĩro ⁶² xano arĩá enĩ pĩrónĩjagi nání wé árĩxá nĩwĩro wé tĩnĩ

yarinǎ re wigǎawixini, “Joxi yoǎ gǎpi ‘Owǎrimini.’ yaiwiarinini?” urǎgǎ 63 Sekaraiao pǎraiporǎ nǎni ǎrixǎ wǎgǎ umeǎǎnǎ o rǎwamǎnǎ re eaniniginini, “Xegǎ yoǎ Jonorini.” e eǎgǎ ayǎ ududǎ nero Jonoyǎ wǎrǎyǎ “Pǎ nǎni rǎ wǎrarini?” yaiwiarǎnǎ re eniniginini. 64 ǎmi Gorǎxoyǎ dǎnǎ tǎni manǎ nexoarǎ xwǎyǎ rǎpaxǎ nimǎnǎri Gorǎxomǎ seǎyi e numerǎ yarǎnǎ 65 ǎmǎ anǎ ayo dǎnǎyǎ ududǎ nǎra nuro anǎ nǎyonǎ Judia pǎropenǎsǎ dǎwǎ minǎyo ami gǎmi nǎweagǎ pǎnǎ “Irisabetǎ nǎiǎwǎ xǎrǎnǎ xano Sekaraiao manǎ pǎrǎnǎno manǎ exoanǎ.” rǎgǎ arǎ nǎwiro 66 dǎnǎ aumaǎmǎ ninǎro Gorǎxo Jonomǎ dǎnǎ ukǎkayonǎgǎ nǎwǎnǎro re rǎnǎgǎawixini, “Nǎiǎwǎ o rǎwǎnǎ pǎ pǎ ǎmǎ imǎnǎnǎrǎnǎ?” rǎnǎgǎawixini.

Sekaraiao wǎ rǎkiamoarǎnǎ wo yarǎ rinǎ nǎnǎrǎnǎ.

67 Xano Sekaraiaomǎ kwǎyǎ Gorǎxoyǎpǎ ukǎkayonǎnǎ o wǎ rǎkiamorǎgǎ wǎnǎnǎ nimǎnǎri Jisaso nǎni re rinǎniginini, 68 “Isǎrereneǎ ǎminǎ Gorǎxomǎ seǎyi e oumeaneyǎ. O xegǎ ǎmaǎne arǎrǎ neairǎ yeǎyǎ neayimǎxemearǎ nǎneairǎnǎ 69 nene yeǎyǎ neayimǎxemeanǎ nǎni enǎ eǎnǎnǎ wo iwiaronǎ. O xǎoyǎ xǎnǎinǎnǎ nimǎnǎri omǎnǎ wǎiagǎ Depitoyǎ ǎwiǎrǎwǎ worǎni. 70 Enǎnǎ o nǎni Gorǎxoyǎ wǎ rǎkiamoagǎwǎ xwǎyǎ Gorǎxo rinǎ nǎwurǎyirǎnǎ negǎ arǎowamǎ re urǎgǎawixini, 71 ‘ǎmǎ nene mǎxǎ neairǎgǎyǎ nǎni ǎfǎ neamǎnǎri wikǎ tǎni neairǎgǎyǎ nǎni ǎfǎ neamǎnǎri enǎrǎnǎ.’ urǎgǎawixini. 72 Gorǎxo negǎ

arʻowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nionɪ wá nɪseawianɪrɪ xwɪyá sɪmɪmanɪyɔ dání “Nemɪárɪnɪ.” nɪrɪrɪ réroárɪŋáyɪ sɪmɪ e nɪtɪnɪrɪ nɪseaiimɪárɪnɪ.’ nurɪrɪ ⁷³⁻⁷⁴ negɪ arʻo írɪŋo Ebirɪámomɪ sɪŋá tɪŋɪ e dání re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Mɪxɪ seaianɪro yarɪgɪáyɔ aiwɪ éf seamínɪmɪárɪnɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ. Mɪxɪ neaianɪro yarɪgɪáyɪ emɪ neamamóáná nene ámɪ wáyɪ wí mé amɪpí o ŋwɪ ikaxɪ nearɪŋɪyɪ nɪxɪdɪrane nɪŋwearane ⁷⁵ sɪnɪ sɪŋɪ nɪŋwearɪná wé rónɪŋɪ imónɪrane sanɪŋɪ imónɪrane nerane píranɪŋɪ xɪdanɪwárɪnɪ.” Sekaraiao e nɪrɪsáná ⁷⁶ xewaxo Jono sɪnɪ pɪomɪ re umearɪŋɪnɪgɪnɪ, “Niaíwoxɪnɪ, ayɪ re rɪrɪpɪrɪárɪnɪ, ‘Gorɪxo seáyɪ e ŋweanoyá wɪá rókiamoarɪŋoxɪrɪnɪ.’ rɪrɪpɪrɪárɪnɪ. Joxɪ Ámɪnáomɪ óf nɪwimoirɪ xámɪ umearɪárɪnɪ. ⁷⁷ Joxɪ óf nɪwimoirɪná xegɪ ámáyo re urayirɪárɪnɪ, ‘Seyɪné íwɪ yarɪgɪáyɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro éáná Gorɪxo segɪ íwɪ yarɪgɪáyɪ yokwarɪmɪ nɪseaiirɪ “Ananɪ eɪnɪ.” searɪnɪárɪnɪ.’ urayirɪárɪnɪ.” Sekaraiao e nɪrɪrɪ ámɪ ⁷⁸⁻⁷⁹ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo wá neaomɪxɪrɪ ayá neawianɪrɪ neaiarɪŋorɪnɪ. O nene nánɪ aŋɪnamɪ dání sogwɪ wɪá ókiarɪŋɪnɪŋɪ wɪá neaókienapɪnɪárɪnɪ. O nene sɪá yinɪŋɪmɪ ŋweanwaéne ámá nɪpeanɪrɪ yarɪŋwaéne óf sanɪŋɪyimɪ neawárɪnɪfá nánɪ nene nɪneaméra nɪneaurɪ wɪá neaómɪxɪyinɪárɪnɪ.” Sekaraiao e rɪŋɪnɪgɪnɪ.

⁸⁰ Niaíwɪ Jono xwé nerɪná xegɪ dɪŋɪ enɪ rɪxa enɪ neánɪrɪ dɪŋɪ sɪxɪ níga nurɪná ámá dɪŋɪ meanɪ e nɪŋweanɪsáná xegɪ Isɪrerɪyo xewanɪŋo sɪŋánɪ wimónɪŋɪnɪgɪnɪ.

2

Jisasomi xiriŋí nánirini.

¹ Jonomi rixa nixirimáná enáná Romiyí mîxí ináyí Sisa Ogasitasoyi riniŋo oyá ŋwí ikaxí bi re riŋírini, “Ámá xwíá nírímíni ŋweagíáyí wigí xiáwo íriŋowayá aŋí e nání numiróná gí gapimanowami yoí ŋwiráríríxini.” riŋírini. ² Yoí ŋwirárarigíáyí e dání iwamító ŋwirárarigíáriní. Yoí iwamító ŋwirárarigííná gapimaní xegí yoí Sairiniaso inaŋorini. O Siria piropenisíyo meŋweaŋorini. ³ E riŋí enagi nání ámá níni gapimanowami yoí ŋwirárípíri nání wigí xiáwowayá aŋí e nání numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xegí yoí Josepoyi riniŋo —O mîxí ináyí Depitoyá íwiárfawé worini. O xiepí sini xíomi mîmeáníjí —Í xegí yoí Mariaírini. Sini mîmeáníjí aiwi niaíwí agwí enírini. Í tîni nawíni Gariri piropenisíyo aŋí yoí Nasareti ŋweagíe dání niweri Judia piropenisíyo o xegí xiáwo íriŋoyá aŋí e Betirexemiyi riniŋe nírémori ⁶ e niŋwearíná í niaíwí agwí rixa yóí nerí ⁷ niaíwí oxí xámi iwamító xiriŋo o xiriŋiniginí. Nixirimáná rapirapí tîni xopíxopí nîrori aŋí ámá midáni nibiro wérixiniri mîrininíwá rixa nîreŋagífa nání burímákáú aiwá naríŋe bokisí wámi ínimí sá wírariniginí.

⁸ Aŋí api tíŋí e ámá wa sipísipí awí mearoarigíá wa áríwíyimi amíyo wigí sipísipí ará wíwákwiní yaríŋe awí mearoŋáná re eniginíni. ⁹ Aŋínají Goríxoyá wo wigí símímaní tíŋími dání sináni rónapáná awa rogíe midimidáni Goríxoyá wíá

ókímixáná awa óf níkáríníro yaríná ¹⁰ anínajo re uríniginí, “Wáyf mepaní. Xw+yíá nanj ámá níní dínj yáyf winípaxf bí soyíné ténj e nání nimeámi baríní. ¹¹ Xw+yíá nioní nimeámi barínápi rípiríní. Agwí ríná anj m+xí ináyf Depito xwé iwiaronjípimi apíxí wí niaíwí seyíné yeáyf seayim+xemeanfo xírínjoí. O Kiraisoyí rarígforíní. Yeáyf neayim+xemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarígforíní. Ámínáoríní. ¹² Soyíné nuro niaíwí xírfo rapírapí níxopenímáná burímákaú aiwá narígámí dání bokisíyo sá wírárínínagí níwínírná ‘Orfaní?’ yaiwíríxíní.” uríyí re enjíniginí. ¹³ Anínajf áwanj urfo roje Goríxoyá símínj wínarígá obaxí anínami dánjowa ení níronapímáná Goríxomí seáyimí numero re rígfawixíní, ¹⁴ “Nwíá anínami seáyimí nweanomi seáyí e oumeaneyí. Ámá Goríxo nání dínj arfá mikeamóagfá —O ayf nání wimónarínjíní. Ayf Goríxoyá xewaxo ríxa rémóáná dínj wíá wónáná awayíní nísaníro nweáírxíní.” nírimowa ¹⁵ sipísipf awí mearoarígáfawami píní níwiárimí anínami nání peyíaná awa re rínígfawixíní, “Betírexemi niaíwí rémóe iríní nurane Goríxo áwanj nearfí nání síjwí owínaneyí.” nírinímowa ¹⁶⁻¹⁷ aníní nuro Josepo téní Mariaí téní rípaú nweanagí níwíníro ámí wenínj éfáyf wínígfawixíní. Niaíwo burímákaú aiwá naríge bokisíyo riwo wírárínínagí níwíníro píné anínajowa niaíwí o nání urífpí nání áwanj uráná ¹⁸ ámá píné sipísipf awí mearoarígáfawa urfápi arfá wiarígáfáyf níní dínj ududf nero aí ¹⁹ Mariaí

xwiyíá íwo nánipí dínj aumaúmí niniri dínj nípíkíga waríná ²⁰ sipísipí awí mearoarígíáwa ámí wigí sipísipí awí mearoarígíe nání nuróná ańńnajo uríípi xixeni éf enagi winiro aríá wiro nero nání Gorixomí seáyimí umero yayí umero wigíawixini.

²¹ Niaíwo xínái nixirimáná enáná ríxa sía wé wíúmí dánj waú wo óráná omí iyí símí sío wákwianiróná yoí ańńnajo eníná xínái siní agwí meńáná “Yoí Jisasoyí wíríríxini.” urínjpi wírígíawixini.

²² Sía Mariaí “Nwí ikaxí Moseso eníná níriri ríwaminj eanipi tni xixeni nerí igíá oeánimini.” yaiwinjyi imónináná ayaú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri miní wianiri nání nimeámí Jerusaremí nání nuri ²³ —Ámináooyá njwí ikaxí re nírini eáninjpi, “Niaíwí oxí xámí óf imóo Gorixomí miní niwiro ‘Dixorini.’ uríríxini.” nírini eáninjpi tni xixeni ²⁴ í niaíwí xirí nání igíá eánimini nání Gorixoyá njwí ikaxí re rininpa “Nioní nání xawiówí waúraní, agwiríwí waúraní, ridiyowá niíríxini.” E rininpa ayaú nanjwí ridiyowá yaniri nání nuri Jerusaremí niremori ańj Gorixo nání ridiyowá yarígíiwámí nípawiri njwí ikaxí nírini eáninpa yaríná ²⁵ íná ámá Jerusaremíyo njweagáyí wo —O xegí yoí Simionorini. O ámá wé róninj imóniri Gorixomí píraninj uxídiri yaríńorini. Ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání niwiarori xegí Isireríyo yeáyí uyimíxemeanío nání xwayí naniri njweanorini. Kwíyí Gorixoyápi omí ukíkayonorini. ²⁶ Gorixo

yaríná ayí ínìmì dání dīñf wiawiarigfáyf sīñánì imónìnfárìní. ³⁵ Jíxì mīñf mīxí yarigfápá tñní ríróagfánīñf íwí ro nánì íkñññf sīpí e sínfárìní.” urīññīgīññì. ³⁶ Gorìxoyá wfá rókiamoarigfá wí —Í Panueromì xemiáí xegf yoí Anaírìññì. Xiáwo írīño Asao tññì gwí axfírìññì. Í rīxa apianjírìññì. Oxí nīmeánìrì nīñwearíná xwiogwí wé wfúmi dánf wáu múróáná ³⁷ xiagwo rīxa nīpéáná í apíxí aní nīmónìrì nīñwearì xegf xwiogwí nññì rīxa 84 imónīñjírìññì. Í añf Gorìxo nánì rīdīyowá yarigfīwámì bī mīpeyeá ikwáwīyiranì, árīwīyiranì, aiwá ñwíá ñwearì Gorìxomì xwīyfá rīrīmí wirì yarīñjírìññì. ³⁸ Í enì añiwámì íwo íá nīxīrīrì ñweagfíe axíná nīrémorì íwomì sīñwí nīwñññfíná Gorìxomì yayf nīwīmí nurì áamá “Gorìxo gíná Jerusaremì ñweañwaéne gwñññf nearoayíronfárññì?” yaiwiarigfáyo íwí o nánì áwanj nura uñññīgīññì.

³⁹ Xanīyáú Gorìxo ñwí ikaxí rīñfpa rīxa nīpññì nīyárimì Gariri pīropenīsīyo egf añf Nasaretīyí rñññe nánì íwomì nīmeámì nīyirì e ñweañáná ⁴⁰ íwo xwé niwiarorì Gorìxo omì ayá nurīmīxīrì dīñf ukīkayonagf nánì enj eánìrì amīpí nánì dīñf enwīperì enññīgīññì.

Xanīyáú Jisaso nánì páfá egfí nánìrññì.

⁴¹ Xanīyáú xwiogwí o omì aiwá Gorìxoyá añfñajo xiáwowa Isipīyf añfyo ñweañáná mīpñkí múronfñyimì —Sfá ayimì aiwá Pasopayí rñññf imīxarīgíárññì. Sfá ayi nánì dīñf winññì nánì Jerusaremì nánì nuayirì yayaríná ⁴² Jisaso xwiogwí rīxa wé wúkaú sīkwí wáu enjáná sfá

Gorixo múronj̄yi r̄ixa aṅw̄i ayo imón̄j̄áná xaniyaú yar̄iḡf̄ípa nán̄i Jisaso x̄fo t̄f̄n̄i Jerusarem̄i nán̄i niyiro ⁴³ s̄f̄á aiwá ap̄i nan̄iro nán̄i niṅweaḡf̄asáná ámi aṅf̄ e nán̄i nur̄f̄ná Jisaso sin̄i Jerusarem̄i ṅweaṅáná xaniyaú maj̄f̄á nimón̄ri ⁴⁴ re yaiwiḡf̄isix̄in̄i, “Jisaso áamá neḡf̄ wí t̄f̄n̄i r̄ixa pú̄in̄igin̄i.” niyaiwiri war̄f̄ná s̄f̄á w̄yi ór̄aḡi ayaú eḡf̄ ámayo t̄f̄n̄i áamá eḡf̄ imoar̄iḡf̄íyo t̄f̄n̄i p̄f̄á im̄im̄f̄ neri ⁴⁵ p̄f̄á yopa n̄imeḡin̄ar̄iri ámi Jerusarem̄i nán̄i niyiri p̄f̄á néra núf̄isáná ⁴⁶ r̄ixa s̄f̄á w̄iyaú w̄yi ór̄áná wen̄iṅf̄ éf̄íȳf̄ w̄in̄iḡf̄isix̄in̄i. Aṅf̄ Gorixo nán̄i r̄idiyowá yar̄iḡf̄iwám̄i ín̄im̄i riwo ṅweaṅaḡi n̄iw̄in̄iri o Gorixoyá ṅw̄f̄ ikax̄f̄ ur̄ewap̄iyar̄iḡf̄á wami áw̄in̄i e niṅweámáná yar̄iṅf̄ wir̄i ar̄f̄á wir̄i yar̄iṅaḡi n̄iw̄in̄iri ⁴⁷ áamá Jisaso p̄f̄né ráná ar̄f̄á n̄iw̄iro ṅweaḡf̄áȳf̄ n̄f̄n̄i aga udud̄f̄ nero re yaiwiḡf̄awix̄in̄i, “O ar̄ire neri n̄ij̄f̄á nimón̄ri r̄f̄a rar̄in̄i?” yaiwiar̄f̄ná ⁴⁸ xaniyaú om̄i s̄iṅw̄f̄ n̄iw̄in̄iri udud̄f̄ n̄iw̄iri x̄in̄ái re ur̄iṅin̄igin̄i, “Íwe, pí nán̄i e yeaíwap̄iyar̄iṅin̄i? Yaípawi ayá s̄f̄w̄f̄ yearoar̄iṅaḡi nán̄i jox̄i nán̄i p̄f̄á yar̄iṅwīi.” ur̄f̄aḡf̄i ⁴⁹ o re ur̄iṅin̄igin̄i, “Pí nán̄i aip̄agw̄i nion̄i nán̄i ami ami p̄f̄á emear̄iṅi? ‘Xanoyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i x̄foyá aṅf̄ riwám̄i ín̄im̄i ṅwean̄i.’ miyaiwiar̄iṅf̄ reṅi?” ur̄f̄aḡi aí ⁵⁰ xw̄iȳf̄á x̄fo ur̄f̄f̄p̄i nán̄i xaniyaú n̄ip̄ikw̄in̄i n̄ij̄f̄á mimón̄ipa neri ⁵¹ x̄fo t̄f̄n̄i nawín̄i nuro wiḡf̄ aṅf̄ Nasaret̄i n̄ir̄émoro Jisaso xaniyaúm̄i ar̄f̄á ȳf̄m̄iḡf̄ n̄iw̄iri ṅweaṅáná x̄in̄ái am̄ip̄i n̄f̄n̄i o éf̄ nán̄i d̄iṅf̄ aumaúm̄f̄ inar̄f̄ná ⁵² Jisaso sin̄i xw̄é nimóga nur̄f̄ná d̄iṅf̄ eṅw̄iper̄i xw̄é imón̄iri néra war̄f̄ná Gorixo t̄f̄n̄i áamá n̄f̄n̄i t̄f̄n̄i en̄i o nán̄i “Áamá nan̄or̄in̄i.” niyaiwia

wagfárini.

3

Jono xwiyá wáf uriní nánirini.

¹ Taibiriasí Sisao mîxí ináyí nimónirí xwiogwí wé wúkaú síkwí wú áamá Romíyo nimenweámáná enáná Podiasí Pairato Judia pîropenisíyo gapímaní niyoní nání xiráóniní nimónirí menweanáná Adipasí Xeroto Gariri pîropenisíyo gapímaní ámináo nimónirí menweanáná xexirímeáo Piripo Ituria pîropenisíyo tîní Rîrakonaitisí pîropenisíyo tîní gapímaní ámináo nimónirí menweanáná Raiseniaso gapímaní ámináo nimónirí Abirini pîropenisíyo menweanáná ² Anaso tîní xineagwo Kaiapaso tîní apaxípániní imónigíwaú seáyí e nimónirí menweanáná Jono —O xegí xano Sekaraiarini. O áamá dîní meane nweanáná Gorixo nírípearí re urinínigini, “Nioniyá xwiyá rîpí Isireríyo wáf urímérixini.” uríagi ³ o iniigí Jodani rapá tîní e wáf nemerí re urímenínigini, “Ámáyné íwí yarígtáyí ríwíminí nímamoro nísaníro yarínáyí nioní wayí seameairí Gorixo íwí yarígtáyí yokwarímí seairí enfárini.” nurímerí ⁴ enípa Gorixoyá wáf rókiamoagfá wo xegí yoí Aisaiaoyí ríninjo eníná Jono síní menáná o nání nírírí ríwaminí re eanínigini, “Ámá dîní meanímí dání áamá wo ríaiwá re rínfárini, ‘Ámináo ríwíyo bíníto nání segí dîní óf naníniní wimoiro óf píraniní imoarígtápániní wimoiro neróná ⁵ síkwioxí imóniníyí xwíá xewiároro díwí xwéraní,

onimiarani, yiparoro óf níríríworí ininíyo naní imixáriro óf sńǵá nńweari xixoaríwí néra uníyí píráníńǵ imixáriro éfrixini. ⁶ E neríná áamá nńni Gorixo yeáyí neayimixemeámíniri yarinǵagi winípírírínini.’ Áamá wo ríaiwá e riníárini.” Aisaiáo eníná Jono nání e níriri ríwamínǵ eaníniginí.

⁷ Jono Gorixo urinípa wá urimearíná oxí apixí obaxí Jono wayí neameainńoiniri o tńǵ e nání baríná o ay nńsaníro mé wayíni meanıro yarinǵagá nńwiniri re urayiníniginí, “Sidírí miaéyíné, ‘Ríwéná Gorixo xeanínǵ seaikáriníá enǵagi nání éf úpoyí.’ go searǵagi seyíné wáyí nero Gorixo e neaikáriníniginiri nioni tńámíni éf barińoi?” nuriri ⁸ re uriníniginí, “Seyíné íwí yarıǵápi nepa ríwímíni nímamorínáyí píráníńǵ nero íkńá sogwí naní nńweríná yarinípa imóníńrixiní. Seyíné re mirinípa époyí, ‘Negí arío Ebiríamoyaéne imóninǵagwí nání Gorixo wí xeanínǵ neaikáriníá menini.’ mirinípa époyí. ‘Gorixo Ebiríamoyá íwiáríawé nání “Nioni ayo xeanínǵ nńwiríná arige xwé obaxí imóníníárini?” nńyaiwiri ududí winarini.’ rńyaiwiarinńoi? Oweoi, Gorixo diní e yaiwipaxí menini. Anani sńǵá tńyo dání Ebiríamo nání íwiáríawé wimixiyipaxíriní. ⁹ Gorixo rixa rapíwé íkńá mńkń tńǵ e nání íá xirini. Íkńá ǵini ǵina sogwí naní mńwéagi nńwiniríná nńdikáriní rńá ikeaáriníárini.” urǵagi ¹⁰ áamá o tńǵ e epíroyí egíáyí yariní nńwiayiro re urigíawixiní, “Nene nńsaniri nńwearingéná pí yaníwáriní?” urayíagá ¹¹ Jono re urayiníniginí,

“Ámá iyíá wúkaú tńjo wú ámá iyíá mayomi
 mĩni wíwĩnĩgĩni. Ámá aiwá tńjo enĩ mayomi
 mĩni wíwĩnĩgĩni.” nurĩri yarĩná ¹² takisĩ nání
 nĩgwĩ uráparĩgĩá wa wayĩ meaanĩro nĩbĩroná
 yarĩńĩ re wigĩawixĩni, “Nearéwapĩyarĩńoxĩni,
 none nĩsanĩrĩ nĩńwearingéná pí yanĩwárinĩ?”
 urĩagĩá ¹³ o re urĩńĩnĩgĩni, “Nĩgwĩ takisĩ
 nání nĩnearápmerná nĩgwĩ gapĩmanowa
 ‘Urápfĩrixĩni.’ searĩgĩápi wiári nĩmúrooro seáyĩ
 e mĩnearápiapanĩ.” nurĩri yarĩná ¹⁴ Porisĩ wa
 enĩ nĩbĩro yarĩńĩ re wigĩawixĩni, “None enĩ
 nĩsanĩrane nĩńwearingéná pí yanĩwárinĩ?”
 urĩagĩá o re urĩńĩnĩgĩni, “Soyĩné ámáyá
 nĩgwĩ urápanĩro nání iwanĩ eamero xwĩrixĩ
 mero yapĩ uxekwĩmoro mepa éfĩrixĩni. Segĩ
 nĩgwĩ omĩńĩ nero meááapĩni nĩmearĩná ‘Ayĩ
 apánĩrĩni.’ yaiwĩrixĩni. Ámá wayá nání
 ayá sĩwĩ mĩsearapanĩ.” nurĩri yarĩná ¹⁵ oxĩ
 apĩxĩ nĩni “Ámá Gorĩxoyá dĩńĩyo dání nene
 yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nání arĩowayá xwĩá
 piaxĩyo dání iwiaronĩo gĩná imónĩnĩfárfanĩ?”
 nĩyaiwiróná xwĩyĩá Jono wáĩ urĩmearĩńĩpĩ
 arĩá nĩwĩro nání dĩńĩ re nĩpĩkĩga ugĩawixĩni,
 “Ámá Gorĩxoyá dĩńĩ tĩni yeáyĩ neayimĩxemeanĩa
 nání arĩowayá xwĩá piaxĩyo dání iwiaronĩoyĩ
 rarĩńwáo ámá ro menĩranĩ?” yaiwĩarĩná ¹⁶ Jono
 áwanĩ nurĩri re urĩńĩnĩgĩni, “Nionĩ sa iniĩgĩ
 tĩni wayĩ seameaiarĩńĩni. Nionĩ enĩ neánírĩ
 aiwĩ rĩwĩyo bĩnĩo nionĩ nĩmúronĩni. Nionĩ ámá
 nanĩni aiwĩ o nionĩ tĩni xĩxenĩ mimónĩńagĩ
 nání ámá omĩńĩ wĩiarĩgĩáyĩ bosoyá sĩkwĩ sú gwĩ
 wĩkweaiarĩgĩápa nionĩ oyá wĩkweaipaxĩmanĩ. O

wayí niseameairíná iniǵí tǵnǵ seameainfámani. Gorixoyá kwíyí tǵnǵ seameairǵ rǵá tǵnǵ seameairǵ enǵárini.” nuriri ¹⁷ Gorixo áamá nanǵyo yeáyí nuyimixemearǵ sipíyo anǵpá imixiri enǵá enǵagi nánǵ ewayí xwiyǵá rǵpǵ urǵnǵnigini, “Áamá pokǵ tǵnǵ witǵ aiwá eyeyírómf ero aiwá ná anǵyo tiro mamǵwǵ tǵnǵ siyikǵ tǵnǵ rǵá ikeaáriro yarǵǵápa Gorixo enǵ axǵpǵ e emǵániri witǵ mamǵwǵ tǵnǵ ná tǵnǵ eyeyírómf inǵje aiwá náyǵ anǵyo tiri mamǵwǵ tǵnǵ siyikǵ tǵnǵ rǵá ikeaáriri eminiri nánǵ xegǵ pokǵ fǵá nixiri rǵnǵ.” urǵnǵnigini. ¹⁸ E nuriri áamá dǵnǵ oyaiwípoyiniri xwiyǵá wǵ wǵ enǵ obaxǵ uriri xwiyǵá yayǵ winǵpaxǵpǵ rǵwǵyo Gorixo uowárenapinǵo nánǵ uriri nerǵ ¹⁹ gapǵmanǵ Xeroto fǵwǵ eri xexiriǵmeáoyá apǵxǵ Xerodiasiyǵ rǵnǵnǵ urǵpǵri yarǵnǵagi Jono mixǵ nuriri “fǵwǵ nǵnǵ joxǵ yarǵnǵpǵ nanǵmani. Dixǵ rǵriǵmeáoyá apǵxǵ nurǵpǵrinǵá ‘Nanǵ yarǵnǵini.’ rǵsimónarǵnǵ?” urǵagi ²⁰ Xeroto fǵwǵ nǵnǵ apǵ nenǵagi aí ámi winǵ nerǵ Jonomǵ gwǵ nǵyiri kǵrapusǵ anǵyo nǵwirǵnǵnigini.

Jisasomǵ wayǵ umeainǵ nǵnǵri.

²¹ Jisaso, Jono sinǵ gwǵ miǵwirǵrinǵ enǵaná ámányo wayǵ numearǵ yarǵná, Jisaso enǵ nǵbǵri Jono omǵ wayǵ umeaiáná Jisaso éf nǵrorǵ xano Gorixomǵ rǵxǵnǵ urarǵná re enǵnigini. Anǵnamǵ dánǵ óf iniri ²² kwíyǵ Gorixoyá xawiówinǵnǵ nimóniri o tǵnǵ e nánǵ weapǵri anǵnamǵ dánǵ xwiyǵá wǵ re rǵnenapiri “Gǵ íwǵ dǵnǵ sǵxǵ rǵyǵnǵáoxini, joxǵ nánǵ aga yayǵ ninarini.” rǵnenapiri enǵnigini.

Jisasomí xiáwo írìḡowa nánìrìní.

²³ Jisaso á máyo iwamító nuréwapiyemeríná xegí xwiogwí 30 imónìḡìḡnìḡnì. Oxí apìxí o nánì dìḡí re yaiwiagíárìní, “Josepomí xewaxorìní.” yaiwiagíárìní. Josepomí xano Xiraiorìní. ²⁴ Omí xano Matatorìní. Omí xano Ripaiorìní. Omí xano Meríkaiorìní. Omí xano Janaiorìní. Omí xano Joseporìní. ²⁵ Omí xano Matataiasorìní. Omí xano Emosorìní. Omí xano Neamorìní. Omí xano Esiraiorìní. Omí xano Nagaiorìní. ²⁶ Omí xano Meatorìní. Omí xano Matataiasorìní. Omí xano Semenorìní. Omí xano Josekorìní. Omí xano Jodaorìní. ²⁷ Omí xano Joananorìní. Omí xano Resaorìní. Omí xano Serababerorìní. Omí xano Siarítierorìní. Omí xano Neraiorìní. ²⁸ Omí xano Meríkaiorìní. Omí xano Edaiorìní. Omí xano Kosamorìní. Omí xano Erimedamorìní. Omí xano Erorìní. ²⁹ Omí xano Josuaorìní. Omí xano Eriesaorìní. Omí xano Jorimorìní. Omí xano Matatorìní. Omí xano Ripaiorìní. ³⁰ Omí xano Simionorìní. Omí xano Judaorìní. Omí xano Joseporìní. Omí xano Jonamorìní. Omí xano Eraiakimorìní. ³¹ Omí xano Meriaorìní. Omí xano Menaorìní. Omí xano Matataorìní. Omí xano Netanorìní. Omí xano Depitorìní. ³² Omí xano Jesiorìní. Omí xano Obetorìní. Omí xano Bowasorìní. Omí xano Sarímonorìní. Omí xano Nasonorìní. ³³ Omí xano Aminadaporìní. Omí xano Atíminorìní. Omí xano Anaiorìní. Omí xano Xesíronorìní. Omí xano Peresorìní. Omí xano Judaorìní. ³⁴ Omí xano Jekoporìní. Omí xano Aisakorìní. Omí xano Ebírámorìní. Omí xano Tiraorìní. Omí xano Nexorìní. ³⁵ Omí xano Serakorìní. Omí xano Reuorìní. Omí xano Perekorìní. Omí xano Ebeorìní. Omí

xano Seraorini. ³⁶ Omi xano Kenanorini. Omi xano Apakisatorini. Omi xano Siemorini. Omi xano Nowaorini. Omi xano Remekorini. ³⁷ Omi xano Metusaraorini. Omi xano Inokorini. Omi xano Jaretorini. Omi xano Maxararerorini. Omi xano Kenanorini. ³⁸ Omi xano Inosorini. Omi xano Setorini. Omi xano Adamorini. Omi xano Gorixorini.

4

Obo iwamfo wíwapiyiñf nánirini.

¹ Jisaso kwíyí Gorixoyápi omi níwímeari ukíkayonáná iniigí Jodani rapáyo dáni peyaríná kwíyí Gorixoyápi áamá dñí meañe niméra waríná ² sía 40 óraríná Obo “O ení neániri xano wimónariñipiñi xídiniríenñoi?” niyaiwiri omi iwamfo níwíwapiyayiri yaríná sía ayo aiwá mñí néra núísáná sía 40 imónáná rixa agwí wiaríná ³ Obo re urñinigiñi, “Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí aiwá niri nání sñjá tñyí, ‘Bisíkerfá imónei.’ urei.” urfagi ⁴ Jisaso re urñinigiñi, “Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá Bíkwíyo dání re niriñiri eániñi, ‘Ámá aiwá nipiñi nánini dñí nímorínáyí, wí dñí niyimñí imóniñipi meapaxí menini.’ riniñagi nání joxi niriñipi wí emiméini.” urñinigiñi. ⁵ Obo Jisaomi seáyí émi nímeáa nipeyiri añí nñí xwáfá riri nirimini nání imóniñíyo añíñí axíná síwá níwiri ⁶⁻⁷ re urñinigiñi, “Añí nñí xwáfá riri nirimini nání imóniñíyo joxi síwá siarñápi ayí nioniyáriní. Nñí rixa nígíni imónini. ‘Ámá womi mñí owimini.’ niyaiwiríná anani mñí wipaxíriní. Joxi nioní nání mñíñí

xwʼáyo nɪkwʼrori nioni seáyɪ e nɪméánáyʼ ayʼ nʼni weyʼ meararɪgʼápi api tʼni dɪxʼ siapɪmʼfɪni.” urʼagi aɪ ⁸ Jisaso re urɪɲɪnɪgɪni, “Bɪkwʼ Gorɪxoyáyo re nɪrɪnɪrɪ eánɪni, ‘Dɪxʼ Áminá Gorɪxomɪni mɪɲʼ xwʼáyo ɪkwʼrori seáyɪ e umerɪ erʼfɪni.’ rɪnɪɲagi nánɪ joxɪ nɪrarɪɲʼpɪ wɪ e emɪméɪni.” urɪɲɪnɪgɪni. ⁹ Obo “Jisaso xegʼ xano Gorɪxo eɲʼ eánɪɲorʼfanɪrɪ iwamʼó owɪwapɪyinɪrɪ yapʼ owɪwapɪyimɪni.” nɪyaiwirɪ omɪ aɲʼ Jerusaremɪyo nánɪ nɪmeáa nurɪ aɲʼ Gorɪxo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgʼfɪwámɪ xegʼ rɪkwʼyo nɪɲwɪrɪrɪmáná re urɪɲɪnɪgɪni, “Joxɪ nepa niaíwʼ Gorɪxoyáoxɪ eɲánáyʼ, xwʼámɪ nánɪ nɪmawirɪ xeamoɪ. ¹⁰ Ayʼ rɪpɪ nánɪ rɪrarɪɲɪni. Gorɪxoyá Bɪkwʼyo xwɪyʼá rɪpɪ enɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪni, ‘Gorɪxo xegʼ aɲʼnájʼ joxɪ nánɪ píranɪɲʼ awɪ ɲweapʼrɪ nánɪ re urɪnɪɲoɪ, “Omɪ awɪ mearópoyɪ.” urɪnɪɲoɪ.’ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagi nánɪ nɪmawirɪ xeamoɪ.” nurɪrɪ ¹¹ re urɪɲɪnɪgɪni, “Rɪpɪ enɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪni, ‘Joxɪ sɪkwʼ sɪɲáyo pʼrʼ uyɪkieámʼ inɪrɪxɪnɪrɪ ayʼ fá rɪxɪrɪpʼrɪ wé awɪá sipʼráoɪ.’ enɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagi nánɪ ananɪ nɪmawirɪ xeamóáná ‘Gorɪxomɪ xewaxorʼfanɪ?’ sɪaiwimʼfɪni.” urʼagi ¹² Jisaso re urɪɲɪnɪgɪni, “Nioni re dánɪ nɪpiérorʼfnáyʼ, joxɪ nɪrarɪɲʼpa Gorɪxo aɲʼnájʼ nioni fá nɪxɪrɪpʼrɪ nurowárɪnɪpaxɪ aɪ rɪpɪ enɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪni, ‘Dɪxʼ Áminá Gorɪxoyá eɲʼ eánɪɲʼpɪmɪ iwamʼó mɪwɪwapɪyipani.’ eánɪɲagi nánɪ wɪ nɪmawirɪ xeamómɪméɪni.” urɪɲɪnɪgɪni. ¹³ E uráná obo iwamʼó nʼni e nɪwɪwapɪyɪʼsáná omɪ pʼni nɪwiárɪmɪ nurɪ idáná ámɪ wɪwapɪyipaxɪ imónáná nánɪ wenɪɲʼ nerɪ ɲweaɲɪnɪgɪni.

Jisaso iwamfó nemerí uréwapiyemenj nánirini.

¹⁴ Jisaso kwíyí Gorixoyápi ukikayonagi áamá dínjí meaje píní níwíárimí nurí ámí Gariri píropenisíyo nemerí píné o nání píropenisí ayo amí amí yaní iwénimearíná ¹⁵ o anjí api apimí nemerí wigí rotú anjío uréwapiyemearíná oxí apixí níní xíomí seáyí e umeaagfáríní.

Nasaretí ηweáyí Jisasomí ríwí umogfá nánirini.

¹⁶ Jisaso Nasaretíyo nání nurí —Anjí ayo xífo síní onímíá íná níηwearí xwé iwiaronjío nání nurí xegí íníná yarínjipa Sabarfáyo rotú anjío nípáwirí Bìkwí Gorixoyá íá rómínirí nání éf nírorí ¹⁷ ríxa Bìkwí Gorixoyá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríninjo eanjípi umeaíaná o níparírí xwíyíá rípi ríninje nání pífá nerí níwíniríná íá re ronjínigíní, ¹⁸ “Kwíyí Gorixoyápi nioní níkikayoní. Nioní áamá uyípeayíyo xwíyíá yayí winípaxí imónínjípí urímíá nání nírfpearí áamá íá xenwiráríninjío ‘Síní seyíné íá míseaxenwiráríní. Ananí úpoyí.’ urímíá nání nírowárenapírí áamá síηwí supárigfáyo ‘Ananí síηwí noxoari anípoyí.’ urímíá nání nírowárenapírí áamá iwanjí mépero xopírárí wíro egfáyo yeáyí imíximíá nání nírowárenapírí ¹⁹ ‘Gorixo xegí áamá éf umíniníyí anwí ayoríní.’ urímíá nání nírowárenapírí enjíríní.” Jisaso íá e níroárimí ²⁰ Bìkwí ámí níxopemíxárimáná rotú anjí mearínjí womí míní níwimáná éf níηwearí áamá rotú anjío ηwíxapígfáyí omíní síηwí agwí níwíga waríná ²¹ o “Xífo nání ríá raríní?” oyaiwípoyínirí iwamfó nurírí re urínjínigíní, “Agwíní ríwamínjí nioní íá

róapí seyíné arfá nîwiríná rîxa xîxenî imónîgoî.”
 uráná ²² nîní o nánî nanîñî nîra uro xwîyíá
 awíîñîñî yariñî xfo ríí jîapî nánî dîñî nîpîkîga
 uro nero aí re rîñîgîfawîxîñî, “Ámá royí sa anî re
 dánî Josepomî xewaxorîñî. Arîge nerî nîjîá xwé
 apî imónîñîrîñî?” rînaríná ²³ o re urîñîñîñîñî,
 “Seyíné ewayí xwîyíá rîpî nîñîrîpîráoî, ‘Joxî
 nepa xwîroxî enánáyí, jîwanîñoxî píránîñî
 imîxîñîñî.’ nîrîpîráoî. E nîñîrîróná re nîrîpîráoî,
 ‘ “Emîmî amîpî anî Kapaneamîyo enoî.”
 rarîñagíá arfá wîñwápi ámî dîxí anî re enî emîmî
 neaiî.’ nîrîpîráoî.” nurîrî ²⁴ re urîñîñîñîñî,
 “Nepa seararîñîñî. Wíá rókiamoarîñî wo o xegí
 anîyo nánî nurî Gorîxoyá xwîyíá uráná xegí
 ámá e ñweagíáyí omî míminarîgíámanî. ²⁵ E
 nerî aiwî nionî nepa seararîñagî píránîñî arfá
 nípoyî. Enîná wíá rókiamoagí Irajao emearíná
 agwí anî pîrîñî erî iniá meapa erî ámá nîñî aiwá
 nánî dîwí ikeamónîro enáná Isîrerîyí apîxí anî
 obaxí ñweañagíá aiwî ²⁶ Gorîxo Irajao íwamî
 wîmî arîrá wîwîñîñîñîñî murowárî émáyí apîxí
 wîmîñî —Í Saidonî tîñî e anî onîmiá Seraparî
 rîñîñî bîmî dánîrîñî. Ímîñî arîrá wîwîñîñîñîñî
 wárîñîñîñîñî.” nurîrî ²⁷ re urîñîñîñîñî, “Enîná
 wíá rókiamoagí Iraisao nemeíná enî Isîrerîyí
 obaxí peyîyí tîgíáyí egíá aiwî Iraisao ayo
 womî nanî wîmîxagímanî. Émáyí womîñî —
 O Siria dánî xegí yoí Nemenorîñî. Omîñî nanî
 wîmîxîñîñîñî.” uráná ²⁸ ámá nîñî rotú anîyo
 ñweagíá arfá e nîwiróná xwîoxíyo dánî ríá
 ápiáwîñîñîñî nîwóróa nuro ²⁹ nîwiápîñîmearo
 omî fá nîxîrîro wigí anîyo dánî nîxoyípióa

nuro d'w'f mi'ñf wig'f a'ñf mi'r'i'ni'ñf'pimi' d'áni mamów'áran'iro n'áni xixoy'ípi'f ni'm'éra yar'í'ná ³⁰ o áwini'mi' ni'yék'ini'mi' xeg'f di'ñf'f t'í'ni' u'ñinigi'ni'.

Im'fó di'ñf'f xixé'roari'ñf'f womi' mi'x'f umá'ni'ñf'f n'áni'r'ini'.

³¹ Jisaso Gariri p'iropeni's'fyo neme'r'í'ná a'ñf xeg'f yo'f Kapaneami'yo ni'rémori' Sabar'áyo nuréw'ap'iyiri' yar'í'ná ³² ámá ay'f ar'f'á ni'wiróná o xwiy'f'á ap'í xiáwón'ñf'f rar'ñgagi' ni'w'ini'ro m'ñf'f s'ñj'á ni'weán'iro yar'í'ná re e'ñinigi'ni'. ³³ Ámá rotú a'ñf'yo ñweag'f'áy'f wo —O im'fó di'ñf'f xixé'roari'ñor'ini'. O ni'wiáp'í'ni'meari' makir'f'w'f ni'mori' ³⁴ re ur'ñinigi'ni', “Ai! Nasareti' d'á'ñf'f Jisaso'x'ini', none pí neaim'ini'r'i' bar'ñin'i'? Xwir'f'á neaik'ixém'ini'r'i' r'i'bar'ñin'i'? Joxi' n'áni' nioni' ni'j'f'á'ini'. Gor'ixo xewaxoxi' x'fó rir'f'peáoxir'ini'.” ur'áná ³⁵ Jisaso mi'x'f'f nur'iri' re ur'ñinigi'ni', “Ámi' bi' mi'r'ipa' ei'. Om'i' p'í'ni' ni'wiár'imi' u'i'.” ur'áná re e'ñinigi'ni'. Im'fó ámá om'i' xwir'f'á wí mik'ix'é' ámáyo áwini'mi' d'áni' meañ'f'ni' neaár'imi' u'ñinigi'ni'. ³⁶ Meañ'f'ni' neaár'imi' ú'áná ámá n'f'ni' ó'f'f nikár'ini'ro re r'ini'g'f'awix'ini', “Xwiy'f'á oy'á e'ñf'f s'ix'f' e'áni'ni'. O n'én'f'f t'f'ñón'ñf'f ni'r'ir'í'ná sekax'f' ur'áná im'fó aí ar'f'á ni'wi'ro é'f'f war'ñot'.” ni'r'ini'ro yar'í'ná ³⁷ xwiy'f'á o yar'ñf'f'p'i' n'áni' p'iropeni's'f'f ayo ami' ami' yan'f' iwén'me'ñinigi'ni'.

Saimonom'i' xineagw'í'mi' nan'f'f im'ix'ñf'f n'áni'r'ini'.

³⁸ Jisaso ni'wiáp'í'ni'meám'i' rotú a'ñf'yo p'í'ni' ni'wiár'imi' ni'p'eyeari' xeg'f' wiep'isar'ñf'f wo Saimonoy'i' r'ini'ñoy'á a'ñf'yo n'áni' nuri' ni'p'áwiri' om'i' xineagw'í' r'f'á p'ir'f'f wiar'ñgagi' n'áni' í'mi' nan'f'f

owimixiniri yariñf wíagfa ³⁹ o í sá weñe nání nuri nírómáná ríá piríyo mixf uráná re enjíniginí. Simixípi ímí píní níwiárimí úáná í ríxa añfñí níwiápñímeari aiwá pirí nímeari níwia unjíniginí.

Simixí obaxíyí nanf imimiximí enf nánirini.

⁴⁰ Ámá añf apimí dánfyf sogwí ríxa nipímeááná wigf ámá simixí xixegfñí yarigfáyf nímeámí Jisaso tñf e nání báná o ámá ayf ayo wé seáyf e ikwíkwíárimí erí nanf imimiximí erí yarfná ⁴¹ imfó ámá ayo wíyo obaxí xixéroaríñfyf ámá ayo píní níwiárimí nuróná makirfwf nímoayiro re urayigfawixini, “Niaíwí Goríxoyáoxirini.” urayaríñagfa o imfowa xfo arfowayá xwfa piaxíyo dání iwiaronfoyi rarigfo enagf nání nijfá imóníñagfa nání o mixf nuriri “Ámí bi mriipa époyí.” ururimf nerí e né:sáná ⁴² sá weño wfa móníñfmi níwiápñímeámí ámá mayf e nání nuri ñweañáná ámá oxí apixf nñí o nání pfa nemero omí níwímearoná “Nene píní níneawiárimí mupaní.” uraníro yariñagfa aiwi ⁴³ o re uríñiginí, “Goríxo re nírowárénapíñirini, ‘Añf ayf ayo re uríméirixini, “Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seameñweañfa nání seyfné nisaniro ñweáfrixini.” uríméirixini.’ nírowáríf enagf nání añf wíyo xwíyfa yayf winipaxf imóníñf apí urimíniri ení xe oumíni.” nurimí nuri ⁴⁴ Judayfya añf apí apimí rotú añf mriñíñfyf dání nuréwapíya unjíniginí.

5

Jisasoyá díní tñí peyí obaxí ubeníyo mìníní náníní.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretipámi éf nírómáná xwíyíá Gorixoyá uraríná áamá obaxí arfá wianíro nání ximíximí niníro Jisasomí ikwíkwierí winaríná ² ewé bíxaú, yánipámi tía bíxaú wenagí nínwíníri peyí ápearígfáwa ewé apíxaúmi dání nayoámáná wigí ubení ígfá eaarínagá nínwíními nuri ³ ewé bfbá Saimonoyápámi nípíxemoáníri yaríní re winínigíní, “Iníkí tñí re pñí nínwíarímí ná jé onímíapí ananí nínwaníréwí?” nuríri éf nínweámáná ewé apámi dání oxí apíxí ipí manípá tñí e rówapígfáyo nuréwapíyiri ⁴ ríxa nípíní nurárímáná Saimonomí re urínínigíní, “Ipí ná mímí eje nání níméámí nuri peyí fáyo mìníní nání ubení mamówárípiyí.” uríagi ⁵ Saimono re urínínigíní, “Negí neamemearínjoxíní, sfá ríyimi áríwíyimi peyí fá wí nímínírfenínjóníri aníní miní mépearínjáná wíá neaógoí. E nerí aiwí joxí e yearfagi nání ye iwamíó mamówáraníwí.” nuríri ⁶ mamówáraná re enínigíní. Ubení ú peyí obaxíyo nímudímorí ríxa arfínímíníri yarínagí nínwíníri ⁷ wigí wíwaúmi ewé bfbámí nweagíwaú saní oyearápíyíníri wápiá nínwiri awaú nínbiri ubení nímíxearo ewépxaúmi ikwíaráná ewépxaú ríxa ná ínímíníri yarínagí ⁸ Saimoní Pitao sínwí e nínwíníri nání Jisasoyá síkwí tñí e míní xwífáyo níkwírorí re urínínigíní, “Ámínáoxíní, nioní íwí yarínáoní enagí nání pñí

niniwiárimí ui.” nuriri ⁹ peyí aga xwé nimearo nání o tñni xegí ámá níkumixiniri peyí nání yarigíáwa tñni ududí níkáriníro ¹⁰ Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñni xogwáo Jono tñni awáú Saimonomí níkumixiniri peyí nání yarigííwáú ení ududí ikárinaríná Jisaso Saimonomí re uriniginini, “Joxi wáyí mikárinípani. Agwí re dání peyí nání yarinípaniní ámá nání ení e néra urfáriní. Ámá nioní níxídiptífa nání wirimearíáriní.” nurimáná enáná ¹¹ awa ewé nímeámí níbíro yání e dání nayoaro ewé peyí amípi e nítimí omí níxída ugíawixiní.

Ámá peyíyí tñní womí naní imixiní nánirini.

¹² Jisaso aní wíyo nimeri aní bimi ηweanáná ámá wo —O peyíyí píptírimíó yárinjorini. O Jisasomí níwiníriná oyá síkwí tñní e símímaní xwíáyo níkwírorí wauní re uriniginini, “Ámináoxiní, joxi naní nimiximínírináyí ananí naní nimixipaxíriní.” uríagi ¹³ Jisaso wé nímoaurí omí seáyí e níkwíárimáná re uriniginini, “Nioní ‘Joxi naní oimónini.’ nimónariní. Ríxa naní imóneí.” uráná re eniginini. Peyíyí apí ríxa naní imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioní simíxíáyí nání áwaní murípa eí.” nuriri ámá o Moseso eníná ηwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaníjo áwaní nura emeniginiri e nuriri ámí re uriniginini, “Amíná apaxípaniní imónígíáwa tñní e nání nurí womí síwá níwiniri naníwí rídiyowá nání negí aríto Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí rídiyowá síáriní joxi naní imónííyí nání áwaní riri ení mání wíríxiní.”

Jisaso sekaxí e uríagi aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípí Jisaso yayiníyí nání yaní ríxa ná jíamí niwéa nemeṛí yaríná oxí apíxí obaxí omí aríá wianíro nání bíro símíxí wiaríṅíyí naní oneaimíxíníṛí bíro nero o tṅí e nípíníro nṅwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná ámá dṅí meṅe nání nṅwayirí Goríxomí xwíyíá ríṛímí wiagíṛíní.

Ení níní síwímí ení womí naní imíxíṅí náníṛíní.

¹⁷ O síá wíyímí ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí ríníṅíyí wa tṅí Goríxoyá ṅwí ikaxí uréwapíyarígíáyí wa tṅí —Awa Gariri píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Judia píropenísíyo aní ayí ayo dání bímiro Isíreríyí aní xwé Jerusaremí dání ení bíro egíáwaríní. Awa Jisaso uréwapíyaríṅe éfí nṅwearo aríá wiaríná Jisaso ámá símíxí wiaríṅíyí naní owimíxímíníṛí nání ení síxí eáníṅí Goríxoyá pí ukíkayonáná re eníṅíní. ¹⁸ Ámá wa wígí ámá womí —O ení níní síwímí yáṛíṅoríní. Omí íkwianṅwíyo nítíro Jisaso naní owimíxíníṛí nimeámí níbíro “Nimeámí nípáwirane Jisasoyá símímaníṛíní aní e owíṛáraneyí.” nítíro éfíáyí ¹⁹ ámá obaxí aní fíwí e píkwípíkwí iníṅagíá ófí nání píá nimegíníro aníwámí nimeámí níxéga nípeyíro aní síá tṅíṅíyí wí nípíneaayíro dae nítímáná íkwianṅwína tṅí gwí níyíro ámá aníyíro ínímí epíroyí egíáyo áwínímí gwírí e e nímamówára níwepíníro Jisaso símímaní tṅíṛíní táná ²⁰ Jisaso ení níní síwímí enoyá ámá níní xó nání dṅí wíkwíro “Jisaso ananí naní imíxípaxíṛíní.” wíaiwíro yaríṅagíá níwíníṛí

re uriniginini, “Ámáoxini, dixí íwí yarinípi ríxa yokwarimí síini.” urána ²¹ Gorixoyá ñwí ikaxí eáinípi mewegíáwa tñni Parisiowa tñni ikeagigwí re niriiga ugíawixini, “Ámá royí goríani? Gorixomi riperirí numeariri yariní royoí? Ámá íwí yariíáyí yokwarimí yariní royí goríani? E yariníyí sa Gorixorini.” rinarinagía ²² Jisaso xegí díní tñni adadí niwiri re uriniginini, “Nioni nání segí xwioxíyo dání pí nání díní e moariní?” nuriri ²³ re uriniginini, “Ámá wo íwí ikáriníni nioni yokwarimí wiíánáyí, ínimí imóninagí nání ámá woxí síñwí tñni síñwí winípaxí menini. E neri aiwi nioni ámá ení nñni síwímí ení womí ‘Ríxa niwiápinimeari dixí íkwianwí nimeámí uí.’ uránáyí, o naní imóninagí ámá niyínéni síñwí tñni síñwí winípaxírinini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Niýínéni nioni nání re niaiwipíri, ‘Ámá imóniníjo anani ámá xwíá tíyo dáníyí íwí ikáriníni ení anani yokwarimí wiipaxoríani?’ niaiwipíri nání píraniní síñwí nanípoyí.” nuriri ení síwímí enomi re uriniginini, “Nioni re rírarinini, ‘Joxí niwiápinimeari dixí íkwianwí nimeámí aní e nání uí.’ rírarinini.” urána re eniginini. ²⁵ O ámá nñni síñwí anígíe dání ríxa naní nimóniri niwiápinimeari xegí íkwianwí sá wenína nimeari xwanwí níkwónimi nipeyari Gorixomi seáyi e número xegí aní e nání úaná ²⁶ oxí apíxí nñni óf níkariníro Gorixomi seáyi e número wigí xwioxíyo dání sírí nípikiniro re niriiga ugíawixini, “Agwí xegí bí éagi ríyí winíwini.” rigíawixini.

Ripaiomi “Nixídei.” uríñf nánirini.

²⁷ Jisaso e dání nipeyeari nuríná áamá nígwí takisí nání urápariñf wo —O xegí yoí Ripaiorini. Xegí yoí ámí bí Matiyuorini. O xegí opisí aníyo éf ñweañagi Jisaso sñwí e nñwiniri re uríñiniginí, “Joxí nixídei.” uráná ²⁸ o nñwiápñmeari xegí amipí nñni e pñni nñwiárimí Jisasomi uxídiñiniginí. ²⁹ Jisaso nání xegí aníyo aiwá xwé bí riyamí neri ñweañáná takisí nání nígwí uráparigíá wa tñni áamá wíniyí tñni nñbiro nawíni awaú tñni nññweámáná aiwá nñniro yaríná ³⁰ Parisi wa tñni Gorixoyá ñwí ikaxí eániñfpi mewegíá wo tñni Jisaso nání wiepísariñowami aniñúmí ikaxí nuriro re urígíawixini, “Soyíné takisí nání nígwí uráparigíá awa tñni áamá íwí yarígíá wíniyí tñni pí nání iniñgí nñro aiwá nñro yariñoi?” uríagíá ³¹ Jisaso ewayí xwiyíá rípi uríñiniginí, “Áamá naní yarígíáyí naní oneaimixiniri xwirí tññf e nání warígíáraní? Oweoi! Simixí yarígíáyíni xwirí tññf e nání warígíáraní.” Ewayí xwiyíá api nuriri ³² re uríñiniginí, “Nioni áamá wé róniñf imónigíáyí wigí yarígíáyí ríwíminí mamoro saníñf imóniro oépoiñiri bíñámani. íwí yarígíáyí ríwíminí mamoro saníñf imóniro oépoiñiri bíñáraní.” uríñiniginí.

“Wiepísariñowa pí nání aiwá ñwíá mñwiráriní yariñoi?” urígíá nánirini.

³³ Áamá wa Jisasomi re urígíawixini, “Jono wiepísariñowa íníná aiwá ñwíá ñwiráriniro Gorixomi rixiñf uríro yayarígíáraní.

Parisiowayá wiep̄sar̄iṅowa eni ax̄p̄i yar̄iḡár̄ini. E nero aiwi joxi wiep̄sar̄iṅȳf̄ aiwá ṅw̄f̄a b̄i miṅwir̄ár̄ini íníná aiwá n̄iro iniiḡf̄ n̄iro yar̄iḡár̄ini.” ur̄taḡf̄a ³⁴ Jisaso “Nioni ḡf̄ wiep̄sar̄iṅáowa t̄ni ṅweaṅáná awa aiwá ṅw̄f̄a ṅweapax̄mani.” ur̄imiṅiri n̄ani ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a r̄ipi ur̄iṅiniṅini, “Ámá wo ap̄ix̄f̄ meám̄iniṅiri aiwá im̄ix̄f̄ȳf̄ amá aiwá ap̄i n̄ip̄r̄i n̄ani b̄f̄áȳf̄ ap̄ix̄f̄ meáo s̄ini aȳf̄ t̄ni ṅweaṅáná aiwá ṅw̄f̄a ṅwir̄ár̄inar̄iḡf̄ar̄ani? Oweoi! ³⁵ E neri aiwi ap̄ix̄f̄ meáo s̄f̄a obax̄f̄ wí nór̄imáná eṅáná amá wí omi wan̄niṅm̄ix̄áná íná amá aȳf̄ d̄iṅf̄ s̄ipi wiar̄iṅagi n̄ani aiwá ṅw̄f̄a ṅwir̄ár̄iniṅp̄r̄f̄ar̄ini.” ur̄iṅiniṅini. ³⁶ X̄fo rap̄irap̄f̄ siṅúniṅf̄ imóniṅagi n̄ani ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a am̄i r̄ipi ur̄iṅiniṅini, “Ámá wo xeḡf̄ rap̄irap̄f̄ urú axen̄iṅagi n̄iw̄iniṅf̄n̄a p̄rómiṅiri n̄ani xeḡf̄ siṅú n̄imeari naxeri p̄roariṅf̄rani? Oweoi! Siṅú naxer̄f̄n̄a xw̄ir̄f̄a ik̄ixen̄iṅoi. Siṅú eni naxeri p̄róánáȳf̄ urú yap̄i x̄ixen̄i ax̄p̄i imóniniṅeniṅoi.” nur̄iri awa wiḡf̄ eṅíná d̄ani “Nene e ner̄f̄n̄a wé róniṅf̄ nimónirane n̄iper̄f̄n̄áȳf̄ anani Gor̄ixo t̄iṅf̄ e n̄ani peyan̄w̄ar̄ini.” n̄ira waḡf̄ap̄i s̄ini yar̄iḡf̄ap̄i t̄ni xw̄iȳf̄a siṅf̄ t̄ni naw̄ini ik̄wierop̄r̄ix̄iniṅiri ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a e ur̄iṅiniṅini. ³⁷ Am̄i ax̄f̄ r̄ipi re ur̄iṅiniṅini, “Ámá wo re yar̄iṅf̄mani. Memé wará six̄f̄ ur̄f̄yo iniiḡf̄ wain̄f̄ siṅf̄ iwaj̄f̄a yar̄iṅf̄mani. E ner̄f̄n̄áȳf̄, memé wará six̄f̄ awá núp̄yiniṅiri wain̄f̄ ap̄i pur̄i memé wará six̄f̄wá xw̄ir̄f̄a ik̄ixen̄iniṅeniṅoi. ³⁸ Iniiḡf̄ wain̄f̄ siṅf̄ȳf̄ memé wará six̄f̄ siṅf̄yo iwaj̄f̄a yar̄iḡf̄ar̄ini.” ur̄iṅiniṅini. ³⁹ X̄fo yar̄iṅf̄ipi n̄ani am̄i ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a r̄ipi ur̄iṅiniṅini,

“Ámá gíyí iniígí wainí píříyí nínimáná siní sñyíyí nání wimónariñíříní? Oweoi, siní sñyíyí nání mīwimóní ‘Píříyí apáníříní.’ rarígíáríní.” uríñinigíní.

6

Sabaríáyo “Nwíáríní.” ríníñípi yariñí wígíá náníříní.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñowa t́níní Sabaríá wíyimi wítí omíñíyo áwínímí ófíyo nuróná wítí siyí yáníñí sñí yíyírímí nemáná mamíwí nání wé t́níní xwíyíxwíyí níroro nígápaní waríná ² Parisi wa re urígíawixíní, “Soyíné sabaríáyo ‘Nwíáríní.’ ríníñíyo pí nání aiwá nímíaga waríño?” uríagá ³ Jisaso re uríñinigíní, “Míxí ináyí Depito eñíná eñíyí siní íá mīroariñí reño? Oweoi, íá níroro aiwí siní níjía mīmóníño. O t́níní ámá xó t́níní emearígíáyí t́níní agwí níwiríná ⁴ seníá ańí Goríxo nání peaxí tayarígíiwámí o nípáwiri ‘Nwíáríní.’ ríníñíyí, bisíkeríá Goríxo nání peaxí tayarígíáyí nímearí níníří xegí ámá níkumíxíníří emearígíáyo mīníní wíñinigíní. Bisíkeríá peaxí tayarígíá apí sa apaxípáníñí imónígíáwaní ananí nípaxíříní.” nuríří “Depito e yaríná Goríxo míxí wí murípa eñí eñagi nání gí wiepísaríñáowamí pí nání mīxí uraríño?” urímíníří nání e nuríří ⁵ “‘Sabaríáyo ayí ananíříní.’ rípaxoríani?” oy-aiwípoyíníří re uríñinigíní, “Ámá imóníñáoní Sabaríáyo xiáwoníříní.” uríñinigíní.

Wé kíříñí eñí womí naní imíxíñí náníříní.

6 O Sabaríá ámi wiyimi rotú aníyo nípawiri uréwapiyaríná áamá wo —O xegí wé náú kiríñí enjorini. O eni e nweanáná ⁷ Gorixoyá nwf ikaxí eáníñpí mewegíá wa tñni Isireriyáyá Parisiyi riniñyí wa tñni Jisaso áamá wé kiríñí enomi naní imixáná none xwiyíá oumeaaraneyiníro omi xwayí nìwiniro nweanagíá aí ⁸ Jisaso awa xfomi “Xwiyíá oumeaaraneyi.” niyaiwiro nweanagíá nání dñí adadí nìwirí áamá wé kiríñí enomi re uríñiniginí, “Nìwiápñimeámi nìbiri áamáyo áwini e rónapei.” uríagi o nìwiápñimeámi nìbiri áwini e róaná ⁹ Jisaso áamá e awí eánígíáyo re uríñiniginí, “Nioni yaríñí bí oseaimini. ‘Sabaríáyo naní nìwirínáyí, ayí ananirini.’ riyaiwiaríñoí? ‘Sípí nìwirínáyí, ayí ananirini.’ riyaiwiaríñoí? ‘Sabaríáyo áamá naní oimónífoyiníri naní nimixirínáyí, ayí ananirini.’ riyaiwiaríñoí? ‘Áamáyo xwiríá nikixerínáyí, ayí ananirini.’ riyaiwiaríñoí?” nuriri ¹⁰ áamá e éí nweagíá niyoní sñwí nìwini memáná wé kiríñí enomi re uríñiniginí, “Dixí wé irú pímixei.” uríagi o e éaná re enjiginini. Xegí wé naní imóniniginini. ¹¹ Xegí wé naní imóníagi Parisiowa sñwí e nìwiniro wigí xwioxíyo dání ríáníñí nìwóroa úagi nuro wigípi jfami dání re rínigíawixini, “None Jisasomi pí wipaxíriní?” rínigíawixini.

Xfo nání wáf wurimeipírfáwami rípeañ nánirini.

¹² Íná Jisaso xano Gorixomi xwiyíá ririmí wiminiri dífí mñíyo nìpeyiri sía ayimi Gorixomi xwiyíá nura nurí ¹³ ríxa wíáni

wónáná “Wiep̄sar̄iṅáȳ ob̄poȳi.” n̄ir̄ir̄i ayo wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waúm̄in̄i n̄ir̄ip̄ear̄i “N̄iḡf̄ wáf̄ nur̄imeip̄r̄foȳf̄n̄ér̄in̄i.” ur̄iṅ̄in̄iḡin̄i. Ámá wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú r̄f̄peaṅowa wiḡf̄ yoḡ rowar̄in̄i. ¹⁴ Saimono, om̄i J̄isaso yoḡ ám̄i b̄i Pitaoȳi w̄r̄iṅor̄in̄i. O t̄n̄i om̄i xogwáo Ad̄iruo t̄n̄i Jemiso t̄n̄i Jono t̄n̄i Piripo t̄n̄i Batoromuo t̄n̄i ¹⁵ Mat̄iyuo t̄n̄i Tomaso t̄n̄i Ar̄ipiasom̄i xewaxo Jemiso t̄n̄i Saimono t̄n̄i —O xeḡf̄ yoḡ b̄i Seretoȳi r̄in̄iṅor̄in̄i. O t̄n̄i ¹⁶ Jemisom̄i xewaxo Judaso t̄n̄i Is̄ikariot̄i d̄án̄f̄ Judaso t̄n̄i —O J̄isaso n̄án̄i m̄iȳf̄ ur̄iṅor̄in̄i. O t̄n̄ir̄in̄i.

Ámáyo ur̄éwap̄iyir̄i nan̄f̄ im̄ix̄ir̄i en̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁷ J̄isaso ámá x̄fo r̄f̄peáowa t̄n̄i d̄f̄w̄f̄ m̄iṅf̄yo d̄án̄i n̄iwero ayox̄f̄ nan̄f̄ e rówapáná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ íníná x̄f̄om̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ t̄n̄i ámá obax̄f̄ Judia p̄iropen̄is̄f̄yo d̄án̄f̄ȳf̄ t̄n̄i wiḡf̄ an̄f̄ xwé b̄i Jerusarem̄i d̄án̄f̄ȳf̄ t̄n̄i ámá émáȳf̄ an̄f̄ biaú Taiaȳi r̄in̄iṅf̄p̄i t̄n̄i Saidon̄iȳi r̄in̄iṅf̄p̄i t̄n̄i —An̄f̄ ap̄iaú raw̄irawá iman̄f̄ t̄n̄i an̄w̄i e ikw̄r̄ón̄iṅf̄piaúr̄in̄i. An̄f̄ ap̄iaúm̄i d̄án̄f̄ȳf̄ t̄n̄i ¹⁸ aȳf̄ J̄isasom̄i ar̄f̄á wian̄iro b̄imiro neḡf̄ s̄im̄ix̄f̄ȳf̄ nan̄f̄ oneaim̄ix̄in̄ir̄i b̄imiro ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ im̄f̄o d̄iṅf̄ x̄ix̄eror̄i x̄ix̄ean̄iṅf̄ wir̄i eḡf̄áȳf̄ b̄imiro éáná o im̄f̄o m̄ix̄f̄ umáin̄ir̄i ámá n̄iyon̄i nan̄f̄ nim̄ixa ur̄i yar̄f̄n̄á ¹⁹ ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄f̄n̄i oyá en̄f̄ s̄ix̄f̄ eán̄iṅf̄p̄i ámá n̄iyon̄i p̄írán̄iṅf̄ im̄ix̄ar̄iṅaḡi n̄iw̄in̄iro aȳf̄ en̄i n̄ib̄iro om̄i wé amáf̄ rónan̄iro eḡf̄awix̄in̄i.

“Yaȳf̄ seain̄ir̄i d̄iṅf̄ s̄ip̄i seair̄i éwin̄iḡin̄i.” ur̄iṅf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

20 Jisaso xegí wiepísariŋŋyo síŋwí nìwìga nurì re urìŋìŋìgìŋì, “Seyíné amípí nánì d́wí ikeamónarìgíáyíné Gorìxo x́fo xegí xwioxíyo míméámí nerì seamenŋweanfe páwipírfa nánì yayí seáyìmì dání oseainìŋì. 21 Aiwá nánì agwí ríná d́wí ikeamónarìgíáyíné ananì aiwá nìro agwí ìmì seayirì epírfa nánì yayí seáyìmì dání oseainìŋì. Agwí seyíné dìŋf sípí nìseairì ŋwí oeáŋrì aiwí ríwéná Gorìxo píránìŋf seamenŋweanfe nìpáwiro nìŋwearínáyf rìpíá rìpírfa nánì yayí seáyìmì dání oseainìŋì. 22 Seyíné ámá imónìŋáonì nìxídarìgíáyíné enagì nánì ámá wa símí t́ŋì seairì xegí wúmi nánì mìxí seaxí dowáŋro ikayíwí nìsearìro segí yoŋ xwìraimímí searìro seaíáná xwìrfa mímónìpanì. 23 Ámá wí sípí e seaikárarìŋagfa nìwìnìrínáyf, re yaiwírìxìŋì, ‘Nene sípí neaikárarìgíápa wìgí xiáwowa enì Gorìxoyá wíá rókiamoagfáwami sípí wikárarìfáŋì?’ nìyaiwiro seyíné idáná aŋfnamì nìpeyiróná Gorìxo nanf wí seaiapínfá enagì nánì nìmawirì nìxeamorì yayí seáyìmì dání néra úfìxìŋì. 24 E nerì aiwí seyíné amípí wí mímúrónìpa egíáyíné anìgwìŋì aweyì! Śfá wìyi seyíné majfá seaórìnfárìŋì. Agwí ríná amípí yayí seainìpaxí imónìŋfìpì rìxa nìmearo sírì munì nìŋwearo aiwí ríwéná rínìŋf meapírfa enagì nánì dìŋf sípí seaíwìŋìgìŋì. 25 Anìgwí ìníná aiwá nìro agwí ìmì seayirì yarìgíáyíné, aweyì! Śfá wìyi seyíné majfá seaórìnfárìŋì. Ríwéná Gorìxoyá xwioxíyo mìpáwí agwíná epírfa nánì dìŋf sípí seaíwìŋìgìŋì. Anìgwí yayí ero rìpíá rìro yarìgíáyíné, aweyì! Śfá

wiyi seyíné majíá seaórínfáríní. Ríwéná Goríxo á máyo pírániñf umenweante mipáwipa neríná dñf sipí niseairí ñwí eapírfá enagi nání dñf sipí seaíwínigíní. ²⁶ Seyíné á má níní seáyími seameararígíáyíné, aweyi! Síta wiyi seyíné majíá seaórínfáríní. Eníná segf seáwowa mimónf wíá rókiamoagfáwamí seáyími umearagfápa agwí seyíné ení seáyími seameararíná dñf re niyaiwiro, ‘Nene ení á má Goríxoyá mimónípa enagwí nání oyá xwioxíyo páwianf wámani.’ niyaiwiro dñf sipí seaíwínigíní.

*“Símf tñí seaiarígíáyf nání wá oseainí.”
uríñf náníríní.*

²⁷ “E nírírí aiwi seyíné arfá niarígíáyíné re éfrixíní. Á má seyíné wikf seaónígíáyo nání seaimónírí á má símf tñí seaiarígíáyo nanf wimíxíro ²⁸ á má ikayf wf tñí niramíxírí seararígíáyo Goríxo pírániñf owimíxínírí ero á má xwíraimímf seararígíáyf nanf oimónípoynírí Goríxomí yaríñf wiro éfrixíní. ²⁹ Á má wo marípíñwíyo midání reááná ámi midání ení ananí xe reáwínigíní. Á má wo díxí iyfá nírírápírínáyf, xe onírápínírí díxí sorfá ení ‘Xe onírápíní.’ yaiwíríxíní. ³⁰ Á má gíyf gíyf yaríñf síánáyf, ananí míní wirí gíyf gíyf rírápíáyo ímf tñí ‘Ámi niapípoyi.’ murípa erí éfrixíní. ³¹ ‘Á má e oníípoyi.’ yaiwiaríñípa joxí ení e wíífrixíní. ³² Joxí re niyaiwirínáyf, ‘Á má nioní nání wimónaríñíyf náníní nimónaríní.’ niyaiwirínáyf, á má gíyf seáyími rímepíríáríní? Oweoi! Á má íwf néra

warigfáyí aí áamá wiwaninnyí nání wimónarinnyí nání wimónarinriní. Ayínáni seyíné nání wimónarinnyí náníni niseaimónirínáyí, weyí áamá wí seamearipíríámani. ³³ Seyíné áamá naní seaimixarigfáyoni naní niwimixirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearipíríárini? Oweoi! fwi néra warigfáyí aí áamá naní wiarigfáyo xixeni naní wiarigfáriní. Ayínáni áamá seyíné naní seaimixarigfáyoni naní niwimixirínáyí, weyíyí áamá wí seamearipíríámani. ³⁴ Seyíné woxi ‘O idána ámi xixeni niapipaxirini.’ yaiwiarinnyoni mni niwirínáyí, weyíyí áamá gíyí seamearipíríárini? Oweoi! Áamá fwi yarigfáyí aí wigí wfamí ‘Idána ámi xixeni neiapipaxirini.’ yaiwiarigfáyo mni wiarigfáriní. Ayínáni woxi ‘O idána ámi xixeni niapipaxirini.’ yaiwiarinnyo mni niwirínáyí, weyíyí áamá seamearipíríámani. ³⁵ Áamá seyíné símí tni seiarigfáyí nání seaimónirí naní wimixiro amipi wí mni niwiríná ‘Xfóyá eni oniapini.’ miyaiwipa érixini. E nerónáyí, niaiwí Nwfa seáyí émi nweanoyá nimóniro oyá naní wí meapíríárini. Seyíné xfóyá niaiwí enagi nání áamá xómi yayí miwífáyo tni sipini yarigfáyo tni wá wianarinpa érixini. ³⁶ Segí ápo á máyo ayá nurimixiri yarinpá seyíné ayá nurimixiro érixini.

Ewayí ikaxí siyikwí nání urinjí nánirini.

³⁷ “Joxi áamá wo yarinjagi sinwí niwiniríná ‘O sipí yarini.’ miripani. E nerínáyí, joxi nání Gorixo ‘O sipí yarini.’ riníámani. Joxi á máyo xwiyfá mumearipani. E nerínáyí,

Gorixo xwiyá rimearinámani. Joxi áamá wí fwí sífápi yokwarimí niwirínáyí, Gorixo ananí joxiyáyo yokwarimí siinárini. ³⁸ Joxi áamáyo miní niwiríná sipíi miwipa nerí yarinípa Gorixo miní siapinárini. Áamáyo miní niwiríná ‘Xwé owimíní.’ yaiwiro aiwá sixí ímímí neróná sixí úroro wé tñí kisikisí ero nemáná ríxa niyurínawíáná miní niwiróná xegí iyáyo wiároarígápa Gorixo ení xixeni e miní siapinárini. Amípí xixeni joxi wiarinípa Gorixo xixeni e siapinárini.” uriniginí.

³⁹ Jisaso xegí wiepísariníyí nioní urarinjá jíayí aríá nikeamoro áamá sñwí supáriní imónipírinxiníri ewayí xwiyá rípi uriniginí, “Seyíné ‘Sñwí supáriní wo wómi ananí nipemeámi ótyo uníhoi.’ riyaiwiariníhoi? Awaú niwaúni xwárinwíyo eainpísíi.” nuríri ⁴⁰ xóyá wiepísariní seáyí e nimóníro wigí díníyo dání ananí epírinxiníri re uriniginí, “Niaíwowa uréwapíyarínomí seáyí e múronarígámani. Xámi nuréwapíya numáná enáná uréwapíyarínó tñí xixeni imónarígáriní.” nuríri ⁴¹ xóyá wiepísariníyí fwí ayí yarígáyí pñí miwiáripa nero áamá wí yarígáyí nánini “Pñí wiáripoyí.” urípírinxiníri ewayí xwiyá ámi bí rípi uriniginí, “Segí sñwíyo íkíá xwé wániní nweanagi aí sñwí mainenípa nero díxí imónígáyí womí sñwí síyikwí onímiá bí nweanáná pí nání sñwí winimearígáriní? ⁴² Íkíá xwé awá segí sñwíyo nweanagi sñwí mainenípa neríná arige nerí díxí imónígá omí ‘Sñwí síyikwí onímiá nweanípi orimeáminí.’”

urirfárini? Nanf riri sipi riri yarinoxini, íkfa xwe joxiyá sijnwyo nweanfwá emi nimamónimáná sijnwí píránínf nanimáná dixf ririxfmeáoyá sijnwyo onimíá nweanfpí ananí mearfáriní.” uriniginí.

Ewayf ikaxf íkfa sogwf nání urinf nánirini.

⁴³ Xegf wiepisariníyf píránínf nero onweápoynirí ewayf xwiyfá ámi bí rípi uriniginí, “Íkfa siyíwí rinína sogwf nanf wearinímani. Íkfa onagwá enína sogwf sipi wearinímani. ⁴⁴ Ámá íkfa sogwf wenqagí nínwínirínáyf dínf ‘Íkfa yoí ayo rinínf iyf ríweni?’ yaiwiarígfarini. Íkfa pikf sogwf nidirínáyf enwixíyo darígfarani? Wainf sogwf nidirínáyf ará ekirikwíyo darígfarani? Oweoi! ⁴⁵ Ámá naníyf wigf xwioxíyo dání dínf nanf moro píránínf néra uro yarígfarini. Ámá sipíyf wigf xwioxíyo dání dínf sipi moro íwí néra uro yarígfarini. Ámá xwiyfá nínirínáyf xwioxíyo dání sipi nánini dínf nímoríná sipini rarígfarini. Nanf nánini nímoríná naníni rarígfarini.” uriniginí.

Ewayf ikaxf síña anf mírarígfwáú nání urinf nánirini.

⁴⁶ Ewayf xwiyfá ámi bí rípi uriniginí, “Pí nání ‘Ámináoxini, Ámináoxini,’ níniríro aiwí nioni seararínápi mepa yarinoi? ⁴⁷ Ámá gíyf gíyf nioni tfáminí nibiro nioni searfápi arfá níniro

xixeni axípi yarígfáyí ‘Ámá óniñí rimónini?’ oyaiwípoyiniri ewayí xwiýfá bi níriri siwániñí os-eaimini. ⁴⁸ Ámá o síñá añí nimiríná xámi síñá nita yapíre xwíá sewiáríóniñí xapixapí nimirí eñí tñí ínimí nimiga níwémáná síñá yapiniñagí níwiniñe dání síñá piará níkíkiróa níyapiri añí mírariñóniñí imóniñoí. Iniá xwé neáísáná iniígfí waxí níweríná añiwámi nímiákwiri píneámiri éyí o píraníñí miríñí eñagí nání wiñwí wí mimeañiniginí. ⁴⁹ E neri aiwi ámá gíyí gíyí nioní searíapí arfá níniro aí xixeni axípi mepa yarígfáyí ámá róniñí imóniñoí. O añí nimiríná síñá piará yapiniñe dání síñá níkíkiróa yapini nání xwíá bi mími úrapí xwíáyoni seáyí e nita nípurí míraráfíyí iniígfí waxí níweapiri miákwíáná añíni iniígfíyo nípiñeamioari anipá imónariñiniginí.” nuriri “Nene ení Jisaso nearípi níwiaíkiríná añiwá yapí Gorixo anipá neaimixínírfaní?” oyaiwípoyiniri nání ewayí xwiýfá apí uriñiniginí.

7

Porisí woyá omiñí wiariño miñiñí nánirini.

¹ Jisaso, oxí apixí arfá wiaríná xwiýfá apí nípiñí nurárimáná añí wíyo xegí yoí Kapaneamiyo nání nuri ñweañáná ² wauyí porisí ámíná imóniñí woyá ámá xínáiniñí nimóniri omiñí wiariño —O porisí ámíná imóniño diñí síxí wiñorini. O simixí neri ríxa nípémiri yaríná ³ “Jisaso níbiri añí apimi ñweani.” rinaríñagfá arfá e níwiri Judayí ámíná wa

Jisasomi owiri+meápo+yini+ri re uowá+ri+ni+gini+ni, “Soyí+né nuro gí inókí+ni+ni omi+ni+ni niar+ni+ni ro nání yar+ni+ni re ni+wií+po+yí, ‘Joxí ananí ni+bi+ri oyá xíná+ni+ni nimón+ri+ni omi+ni+ni wiir+ni+ni ríxa ni+pepaxí yar+ni+ni agí nání pí+ra+ni+ni wimí+xí+ré+ni+ni?’ yar+ni+ni e ni+wií+po+yí.” uowá+ra+ná ⁴ awa nuro Jisasomi ni+wí+me+aro wauní rí+xí+ni+ni re urí+gí+awí+xí+ni+ni, “O é+má+yí wo enagí aiwi pí+ra+ni+ni neaiar+ni+ni enagí nání joxí ni+bi+ri oyá xíná+ni+ni omi+ni+ni wiir+ni+ni omi+ni+ni pí+ra+ni+ni wimí+xí+yí+ni. ⁵ O Judayene di+ni+ni ni+nean+wi+rí+ri+ni negí rotú aní jí+ayí miraní nání neaiap+ni+ni+ni.” urí+agí+a ⁶ Jisaso awa tí+ni+ni nuro porisí á+mi+ná imón+ni+ni oyá aní tí+ni+ni e anwi e ré+mó+á+ná porisí á+mi+ná imón+ni+ni xegí á+má ni+kumí+xí+ni+ni emearí+gí+a wami re uowá+ri+ni+gini+ni, “Jisasomi ni+wí+me+ari Porisí á+mi+ná imón+ni+ni re nearowá+ri+ni+ni urí+po+yí, ‘Á+mi+ná+oxí+ni+ni, nioní s+ni+ni upupí+gí siarí+ná nañí+mani. Nioní á+má nañoni si+ni+ni+ni. Joxí nioniyá aní+yo wí í+wiapí+paxí+mani. ⁷ Xámi ni+wani+ni+ni ‘Á+má nañoni mení+ni.’ ni+yai+winí+ni nání joxí sirí+me+á+mi+ni+ni mi+bi+á+ri+ni. Ayí+nání di+xí roñe dání pí+né ráná gí omi+ni+ni niar+ni+ni omi+ni+ni nañí imón+ni+ni+ni. ⁸ Nioní á+má ‘Omi+ni+ni ayí ayí eí.’ ni+rari+gí+owami í+ni+ni wurí+ni+ni+ni. Nioní ení porisí wa í+ni+ni nurí+ni+ni+ni. Gí porisí womí ‘Joxí aní+ni.’ uráná sa warí+ni+ni+ni. Womí ‘Bei.’ uráná sa xixeni barí+ni+ni+ni. Gí inókí+ni+ni omi+ni+ni niar+ni+ni womí ‘E eí.’ uráná xixeni yarí+ni+ni+ni.’ Jisasomi e urí+po+yí.” uowá+ra+ná ⁹ awa nuro Jisaso tí+ni+ni ó+ni+ni e ó+ró+ni+ni niní+ro e uráná Jisaso ududí ni+wiri ni+kini+ni+ni omi+ni+ni oxí apí+xí epi+ro+yí nero nú+mi+ni uxí+di+gí+á+yo re urí+ni+ni+ni+ni,

“Wauyí porisí áminá imóniŋo diŋí niniŋkwírorí yariniŋpa nigí Isireriyíné aí woxi nioni diŋí xixeni minikwíroariniŋi.” uráná ¹⁰ xwiyíá uowárenapíáwa ámi wigí aŋí e nání nuro xegí omiŋí wiiariŋo rixa ámi naní riwo ŋweaŋagi winigíawixiniŋi.

Íwí sikiŋí piyí womi “Wiápíniŋmeai.” uriniŋí nániriniŋi.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá omiŋí wiiariŋomi píraniniŋí nimixiriŋi rixa sía wí óráná o aŋí bimi yoŋ Neniyiŋ riniŋiyiŋo nání nuri xegí wiepísariniŋowa eni o tñni nuro ámá oxí apixí obaxí nawiniŋi nuro ¹² aŋí apimiŋi ákiŋá íwí e rémoanro yaríná Jisaso weniniŋí éyíŋ wininiŋiginiŋi. Ámá piyíŋ wo —O siniŋi íwí sikiŋoriniŋi. Xexirímeáo wo mayoriniŋi. Xinái apixí aniriniŋi. Omiŋi xinái tñni oxí apixí e dáníŋ obaxí tñni xwíá weyanro aŋí apimiŋi dáníŋimeámi íwiiapariniŋagíá Jisaso siŋwíŋ e niwiniŋiriŋi ¹³ piyomiŋi xináiŋi wá niwianiriŋi re uriniŋiginiŋi, “Nwí eariŋiyíŋ piniŋi wiáreiŋi.” nuririŋi ¹⁴ aŋwíŋ e nibiriŋi íkwianwíŋ piyo weníŋnamíŋi íá niixiriŋiriŋi ámá niŋimeámi warigíáyíŋ sa e rówapiniŋáná o piyomiŋi re uriniŋiginiŋi, “Íwí sikiŋí roxiniŋi, rixa wiápíniŋmeaiŋi rirariŋiniŋi.” uráná re eniniŋiginiŋi. ¹⁵ Piyo niwiiápíniŋmeariŋi éŋ niŋweariŋi iwamíŋo píŋé rariŋá Jisaso ámi xináiŋi tñniŋ e uwáriariŋá ¹⁶ ámá niniŋi wáyíŋ nikáriŋiriŋo Gorixomiŋi seáyíŋ e numeróná re rigíawixiniŋi, “Gorixoyá wíá rókiamoariniŋíŋ seáyíŋ e imóniŋíŋ wo riwo rineaurowárenapiyiŋoŋi? Gorixoxo Isirerene náníŋ diŋíŋ niŋmoriŋi ariráŋ neaininiŋíŋa náníŋ riwo rineaurowárenapiyiŋoŋi?”

niriro e yaríná ¹⁷ Jisaso e étpi nání xwiyá Judayí aní niyoní yaní niwéa nuri midimídání ení rínimeñiniginí.

Jono xegí wiep̄sar̄iñowa waúmi Jisaso t̄ñí e nání uowár̄iñí nánir̄ini.

¹⁸ Jono xegí wiep̄sar̄iñowa Jisaso éf̄ apí n̄ip̄ini nání áwaní uráná ¹⁹ o xegí wiep̄sar̄iñí waúmi “Eini.” nur̄i Áminá Jisaso t̄ñí e nání re uowár̄iñiniginí, “Nuri yar̄iñí re wípiyi, ‘Joxí nání Jono “N̄ib̄n̄f̄ár̄ini.” nearar̄iñox̄irani? Wo ámi r̄w̄íyo b̄n̄fo nání s̄ini xwayí nanir̄i ñwean̄f̄wárani?’ Nuri yar̄iñí e wípiyi.” uowár̄iñí ²⁰ awaú nuri Jisasomi re urémeaḡisix̄ini, “Jono wayí n̄ineameaia war̄iño joxí t̄e nání re yearowár̄iño, ‘Omí yar̄iñí re wípiyi, ‘Joxí Jono ‘R̄f̄w̄íyo n̄ib̄n̄f̄ár̄ini.’ nearar̄iñox̄irani? Wo r̄w̄íyo b̄n̄fo nání s̄ini xwayí nanir̄i ñwean̄f̄wárani?’ yar̄iñí e wípiyi.’ yearowár̄iño.” uráná ²¹ axíná Jisaso ámá s̄im̄x̄í x̄ixeḡíni yar̄iḡíayo naní im̄ix̄ir̄i s̄iñw̄ supár̄iḡíá obax̄íyo s̄iñw̄ an̄ip̄r̄i nání wir̄i im̄fo ámáyo x̄ixéroar̄iñíyo m̄ix̄í umáinir̄i neri ²² awaúmi re ur̄iñiniginí, “Awagwí nuri am̄ip̄í n̄ni nioní re yaríná s̄iñw̄ nanir̄i ar̄f̄a niri éf̄íyí nání Jonomi áwaní ur̄piyi, ‘S̄iñw̄ supár̄iḡíáyí ámi s̄iñw̄ an̄iro s̄ikw̄ íkí eḡíáyí ámi aní ero peȳíyí t̄ḡíáyí wiḡí wará naní in̄iro ar̄f̄a p̄róniḡíáyí ámi ar̄f̄a ero ámá péf̄áyí ámi wiápn̄imearo ámá sip̄íyo xwiyá yayí win̄ipax̄ípi ar̄f̄a wiro yar̄iño.’ ur̄piyi.” nur̄i ²³ re ur̄iñiniginí, “R̄ipi ení ur̄piyi, ‘Yeáyí neayim̄x̄emean̄f̄a nání ar̄f̄owayá xwíá piax̄íyo dání iwiaron̄fo e en̄f̄ár̄ini. E en̄f̄ár̄ini.’”

yaiwiarigfápi tñni xixeni mepa yarinqagi siñwí nñnanirí aiwi nóreámioari diñf minikwíropa neri ‘Ayf omani.’ miyaiwipaní. Ámá e yarigfá giyí giyí Gorixoyá diñf tñni yayf winipaxíyíriní. Jonomí e urípiyí.” uríñiniginí.

Jisaso Jono nání uríñf nániríní.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiep+sarinqowaú rixa úáná, o ámá e epíroyf egfáyo Jono nání re uríñiniginí, “Xámí seyíné Jonomí siñwí wñnaníro nání ámá diñf meañe nání nuróná pí ámá siñwí wñnarigfawixíní? Ámá ení meáníñf imíñf yarfná wakwiñwí wiñwí nimearíníñf imóníñf womí siñwí wñnaníro ríwarigfawixíní? Oweoi!

²⁵ Aga pí ámá siñwí wñnaníro warigfawixíní? Ámá rapírapf yarapayf ení wú yíníñf womí wñnaníro ámá diñf meañe nání ríwarigfawixíní? Oweoi! Ámá rapírapf yarapayf naníñí niyíníro ñweagfáyf m+xí ináyíyá añíyo ñweaarigfáríní. Ámá diñf meañe ñweaarigfámani.

²⁶ Aga pí ámá siñwí wñnaníro warigfawixíní? Gorixoyá wfá rókiamoaríñf womí siñwí wñnaníro ríwarigfawixíní? Oyi, wfá rókiamoaríñf womí siñwí wñnaníro ugfá aiwi Jono ámá yeáyf seayimíxemeanfa nání xwfá piaxíyo dání iwiaronfo nání wáf urímeminíñf nání uowárenapíñf enqagi nání o Gorixoyá wfá rókiamoarigfá niyoní xixeni imóníñomani. Seáyf e múroñoríní. ²⁷ Jono nání Bíkwi Gorixoyáyo ríwamíñf re níríníñf eáníní, ‘Gorixo xegf xewaxomí re uríñiniginí, “Nioní gf xwiýfá yanf wiowárimfáo joxí xámí nírímearí ámá

nisaniri epiri nani otninji nisimoia unfa nani urowarimfarini.” uriniginini.’ Rfwaminji e niriniri eanini.” nuriri ²⁸ re uriniginini, “Nioni seararinini. Jono ama yeayf seayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxfo dani iwiaronfo nani otninji imono enagi nani ama nini aiwi wo Jonomi seayi e imonini nani xirigfamani. E neri aiwi ama giyf giyf nioni nixfdiro Gorixoya xwioxfo pawiro yarigfayf xwiya nioni nani waf nurimeipiripi xwiya Jono waf rimenjipimi seayi e imoninagi nani ama ayf onipi aiwi Jonomi eni seayi e imoninoi.” uriniginini. ²⁹ Ama nini tni takisi nani nigwi nearaparigfayf tni Jono waf urimearinagi arfa niwiro nisaniro Jono wayf umeaiarfa ripi urigfaninji imonini, “Gorixoxi we roninoxixi of nene uyfninini yarinwaene nani imofpi xixeni neamoifrinini.” urigfaninji imonini. ³⁰ E neri aiwi Parisiowa tni nwi ikaxi eaninjipi mewegfawa tni Jono wayf oneameainiri sinwi mwinipa nerona amipi Gorixo ‘Awa oepoyi.’ yaiwifpimi rfwf umogfawixini. ³¹ Jisaso ami re uriniginini, “Ewayf xwiya pipi niri ama agwi rina nweagfayfne ama wo wo Gorixo seynne nani urowararinagi aiwi seynne miseaimonarinjifne nani ‘Ayninji imonini.’ rimfni? Seyne pininji imoninoi?” nuriri ³² re uriniginini, “Seyne niaiwf ripianinji imoninoi. Niaiwf bia makerfa tinji e nifa nerona niaiwf bfbiamf rfaiwa re urarinnoi, ‘Nepiane webfi rarinagwi ai sepiayfne simininji miyarinoi. Nepiane nwapé rarinagwi ai sepiayfne amixfa bi miyarinoi.’ rinarigfapianinji imoninoi. ³³ Seyne re egfapi nani ewayf xwiya

apí searariḡini. Seyíné Jono wayí nĩneameaia warĩño nibirĩná aiwá nanḡ mĩnĩpa erĩ iniḡ wainḡ mĩnĩpa erĩ yarĩḡaḡi sĩḡwí nĩwĩnĩro nánĩ ‘Ámá royí imíó xixéroarĩḡorĩani?’ rarĩḡárĩni. ³⁴ Seyíné ámá imónĩḡáonĩ enĩ nibirĩná aiwá nĩrĩ iniḡ nĩrĩ yarĩḡaḡi nĩnanĩro nánĩ re rarĩḡárĩni, ‘O aiwá eḡĩ nerĩ narĩḡorĩni. Iniḡ wainḡ enĩ narĩḡorĩni. Ámá takisí nánĩ nĩḡwí nearáparĩḡáwa tĩnĩ ámá íwí yarĩḡá winĩyí tĩnĩ nĩkumĩxinĩrĩ emearĩḡorĩni.’ rarĩḡárĩni. ³⁵ E nerĩ aiwí oxí apĩxí winĩ winĩ dĩḡí pĩránĩḡĩ neḡwĩpero Jono tĩnĩ nionĩ tĩnĩ nánĩ ‘Awaú nanḡ yarĩḡi.’ yaiwiarĩḡárĩni.” urĩḡiniḡini.

Íwí inarĩḡí wĩmĩ yokwarĩmí wĩḡĩ nánĩrĩni.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomĩ yarĩḡĩ re wĩḡiniḡini, “Joxĩ ananĩ nionĩ tĩnĩ ḡí aḡĩyo aiwá nanĩréwĩ?” urĩḡaḡi Jisaso oyá aḡĩyo nĩpáwiri aiwá nanĩrĩ nánĩ wĩḡí yarĩḡápa xwápiyi nĩkĩrómáná nawĩnĩ aiwá narĩná re eḡiniḡini. ³⁷ Apĩxí íwí inarĩḡí wí, aḡĩ apimĩ ḡweañí “Jisaso Parisioyá aḡĩyo nĩḡwearĩ aiwá narĩni.” rĩnarĩḡaḡi arĩá e nĩwiri sĩḡá tĩnĩ sĩxí imĩxinĩḡĩ wá iniḡ dĩḡí nanḡ eaarĩḡĩ bi inĩḡwá nĩmeámĩ aḡĩ iwámĩ nĩpáwiri ³⁸ Jisaso sĩkwí tĩḡĩ e rĩwí rĩwámĩnĩ éf nĩrómáná ḡwí nearĩná xegí sĩḡwirĩxí Jisasoyá sĩkwí sosáyo nĩyori í xegí dĩá sepiá tĩnĩ kwĩkwĩrĩmĩ nerĩ sĩkwĩyo kíyí nĩmiaúnĩrĩ iniḡ dĩḡí nanḡ eaarĩḡĩpĩ niwayĩmómáná ḡnĩ nĩwiri e yarĩná ³⁹ Parisio, Jisasomĩ imánĩ ikaxí urĩo apĩxí í e wiarĩḡaḡi nĩwĩnĩrĩ inĩmĩ re rĩnĩḡiniḡini, “Ámá ro nepa Gorĩxoyá wíá

rókiamoarĩño enánáyí, apixí íá wiapiyimixarĩñí nání xixení nijíá re imónipaxorĩnĩ, ‘Í apixí íwí inarĩñí wírĩnĩ.’ yaiwipaxorĩnĩ.” Parisio ínĩmĩ dání e yaiwinarĩná ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dání e yaiwiarĩñagí adadí nĩwirí re urĩñĩnigĩnĩ, “Saimone, xwiýíá bĩ orĩrĩmĩnĩ.” urĩagí o re urĩñĩnigĩnĩ, “Nearéwapĩyarĩñoxĩnĩ, ananĩ nĩret.” urĩagí ⁴¹ Jisaso ewayí xwiýíá rĩpĩ urĩñĩnigĩnĩ, “Ámá womĩ ámá waú nĩbĩri nĩgwí urápĩgísisixĩnĩ. Wífo K500.00 urápĩrĩ wífo K50.00 urápĩrĩ neri nĩñweagíísáná ⁴² awaú ámĩ xíomĩ mĩwipa enáná o nĩwaúmĩnĩ ayá nurĩmĩxĩrĩ nĩgwí mĩnĩ winĩpĩ nánĩ dĩñí peá nĩmorĩ kikiíá enĩnigĩnĩ. Ayĩnánĩ awaú go go nĩgwí mĩnĩ winĩ nánĩ xwapí wimónĩnĩñoĩ?” urĩagí ⁴³ Saimono re urĩñĩnigĩnĩ, “ ‘Nĩgwí K500.00 urápĩño, o xwapí wimónĩnĩñoĩ.’ nĩmónarĩnĩ.” urĩagí Jisaso re urĩñĩnigĩnĩ, “Joxĩ dĩñí xixenĩ nenĩwĩperĩ rarĩñĩnĩ.” nurĩrĩ ⁴⁴ apixí tĩámĩnĩ nĩkĩnĩmónĩmáná Saimonomĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Apixí rí nionĩ niarĩñí rí sĩñwí wĩnei. Nionĩ dĩxí añíyo íwĩapánáyí joxĩ negí yarĩñwápa mĩnĩ inĩgí bĩ sĩkwí sosíá igíá eánĩmĩnĩrĩ nánĩ mĩniapĩnĩ. E neri aiwĩ apixí ríyí gí sĩkwí sosíáyo sĩñwĩrĩxí tĩnĩ igíá nĩnearĩ xegí díá sepiá ení tĩnĩ nĩkwĩrĩñoĩ. ⁴⁵ Joxĩ ámá xwiýíá báná negí yarĩñwápi kíyí mĩnĩmiaúnĩnĩ. E neri aĩ í nionĩ nĩwĩapĩrĩ ñweááíná dání sĩkwí sosíáyo kíyí nĩnĩmiaúga warĩnĩ. ⁴⁶ Joxĩ negí yarĩñwápa yayí mĩnipa neri raní bĩ mĩñíyo mĩniwayĩmónĩnĩ. E neri aiwĩ apixí ríyí sĩkwí sosíáyo inĩgí dĩñí naní eearĩñí bĩ nĩniwayĩmómáná gĩnĩ nĩñoĩ.

⁴⁷ Ayínáni nioni re raríníni. Í f́wí xwapí yagíí aiwí nioni ríxa yokwarímí wíá enagí nání í nioni nání xwapí níwimónírí nání nanj́ e niaríní. Ámá f́wí xwapí mé bí onímiápi yarígíáyí nioni yokwarímí wíáná ayí nioni nání ení onímiápi wimónarínj́ríní.” Saimonomí e nurírí ⁴⁸ apíxími re urínínigíní, “Nioni díxí f́wí yarínj́yí ríxa yokwarímí síáríní.” uráná ⁴⁹ ámá x́o t́níní nawíní nínj́wearo aiwá narígíáyí re rínígíawixíní, “Ámá royí ‘f́wí yarínj́yí yokwarímí wiipaxoníríní.’ níyaiwírí ŕa raríní?” níríníro e yaríná ⁵⁰ Jisaso apíxími re urínínigíní, “Jíxí díj́ níkwíroarínj́agí nání Goríxo yeáyí ríyímíxemeáíríní. Ríxa kíkíá néra úí.” urínínigíní.

8

Apíxí Jisasomí míranj́ wigííwa náníríní.

¹ Jisaso Saimono t́níní aiwá nínírí nínj́weanísáná ríxa śá wí óráná o anj́ wíyí wíyo xwíyíá yayí winípaxí Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí píránínj́ umenj́weaní nání wáí nurímerí re urímenínigíní, “Seyíné f́wí yarígíáyí ŕwímíní nímamoro nísaníro nj́weáíríxíní.” urímearíná x́o xegí wiepísarínj́ wé wúkaú síkwí waú o t́níní nawíní nemero ² apíxí wíwa ení o t́níní nawíní nemero —Wíwa símíxí t́gííwamí Jisaso nanj́ imíxírí wíwa imíó díj́ xíxéroarínj́ t́gííwamí míxí umáínírí wiarínj́íwa wigí yoí ríwaríní. Wí Mariaíríní. Anj́ yoí Magídara dánj́ enagí nání ími yoí Magídara dánj́ Mariaíyí wírínínj́ríní. Í Jisaso imíó wé ẃúmí dánj́ waú díj́ xíxéroarínj́

míxí umáinowáriníriní. ³ Apíxí ámi wí Xusao — O míxí ináyí Xerotoyá bosíwí woríní. Omí xiepi í xegí yoí Joanaíríní. Ámi wí Sasanaíríní. Íwa tñní ámi wíwa ení wigí nígwí tñní aiwá bí imímí ero Jisasomí tñní xegí wiepísarínjowamí tñní míranj níwiyiro númí wagíáríní.

Ewayí ikaxí wití siyí wiáronj nániríní.

⁴ Oxí apíxí obaxí anj ayí ayo dání Jisaso tñnj e nání níbimiro awí eánaríná o ewayí xwíyá rípi uríniginí, ⁵ “Ámá wo o xegí omínjyo wití siyí níwiároa umínirí nání nurí ríxa xwíá yuní ikíxeárínjje píranínj níwiárorí aí wí ójyo píeróyí ámá wí ójyo nípuríná xwírinjwí osaxiro inj níbirí mímání erí enjiginí. ⁶ Ámi wí sínjá ínímí yapínjáná xwíá seáyí e onímíapí enjyo píeróyí apaxí mé nerápirí níyapírí aiwí iniígí mírúnjagí nání apaxí mé yíweáríniginí. ⁷ Ámi wí emí pipínj aríkiárínjje wiáronjyí emí pipínjyo dání nawíní nerápmáná emí xenwirárínjagí nání wití ayí urí enjiginí. ⁸ Ámi wí xwíá nanjyo wiáronjyí nerápirí níyapírí ná níweríná aga djnj nímorí íá míropaxí wenjiginí.” Ewayí xwíyá e nurírná re urayíniginí, “Aríá tígáyíné ewayí xwíyá raríná rípi nání aríá ókiarí nímónjyoyí.” urayíniginí.

“Rípi nání ewayí xwíyá seararíní.” urínj nániríní.

⁹ Xegí wiepísarínjowa ewayí xwíyá apí mfkípi nání yarínj wíáná ¹⁰ o re uríniginí, “Xwíyá eníná dání ‘Goríxo xwioxjyo mímeámí nerí

seamenᵋweanfárini.’ niriiri ínimí imóniᵋᵋpí nioní wíá searókiamoariᵋᵋni. E nerí aiwí ámá nioní dᵋᵋᵋ mᵋnᵋkwíró wigí dᵋᵋᵋ tᵋnᵋ néra waríᵋᵋáyí nioní ewayí xwiyíá nurewapᵋyiríná wíá rókiamoagí Aisaiayoí riniᵋᵋo niriiri ríwamiᵋᵋᵋ eanᵋᵋpa siᵋᵋwí naníro aríá niro nero aiwí mᵋkᵋpí nání nᵋᵋᵋá imónᵋᵋpᵋrixiᵋᵋniri ewayí xwiyíáni uréwapᵋyariᵋᵋni.

Wití siyí wiáronᵋᵋ mᵋkᵋpí nání áwanᵋᵋ urᵋᵋᵋ nániriᵋᵋni.

¹¹ “Ewayí xwiyíá mᵋkᵋpí rᵋpᵋriᵋᵋni. Wití siyí nání riniᵋᵋᵋpí ayí xwiyíá Gorixoyániᵋᵋᵋ imónᵋᵋni.

¹² Ámá wí siyí óf maᵋᵋᵋpámi piéroróyᵋᵋniᵋᵋᵋ imónᵋᵋni. Ayí xwiyíá Gorixoyá aríá nᵋwiro aiwí axíná obo niᵋᵋiri ayí xwiyíá oyápi dᵋᵋᵋ móáná o yeáyí uyimᵋᵋxemeanᵋᵋᵋniri mᵋriᵋᵋrakí nᵋwiri xwiyíá oyá wigí xwioxíyo dání emí mᵋmeámí yárarᵋᵋᵋᵋᵋni.

¹³ Ámá wí wití siyí síᵋᵋá ínimí yapᵋᵋniᵋᵋnáná seáyí e xwíá onᵋᵋmiápi eᵋᵋnáná wiáronᵋᵋᵋyᵋᵋᵋniᵋᵋᵋ imónᵋᵋni. Ayí xwiyíá Gorixoyá aríá nᵋwiróná yayí nᵋwiniri xᵋᵋdaníro yaríná xwiyíá ná ínimí pᵋᵋᵋᵋᵋniᵋᵋᵋ mᵋwáriᵋᵋᵋᵋᵋ nání anᵋᵋᵋᵋ xᵋᵋdaríᵋᵋᵋᵋᵋᵋni. Xwiyíá oyápi xᵋᵋdaníro yarᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ nání ámá wí niᵋᵋiro nepa eᵋᵋ neáníro ríá xᵋᵋdarᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋni iwamíó wíwapᵋᵋyíáná pᵋᵋni wiáraríᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋni.

¹⁴ Ámá wí wití siyí emí pᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ arᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋniᵋᵋᵋ wiáronᵋᵋᵋyᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ imónᵋᵋni. Ayí ení xwiyíá Gorixoyá aríá nᵋwiro aiwí wigí yaríᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ siᵋᵋni nᵋxᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ amᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ xwíáyo dánᵋᵋ nání dᵋᵋᵋ obᵋᵋbaxí moro ‘Amᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ wí nioní mᵋnᵋᵋmúropa onini.’ yaiwiro amᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋᵋ wí nání nᵋwimóníro ‘Aríᵋᵋᵋ meámíáríani?’ yaiwiro

néra nurínáyí wítí emí nerápiri xenwiráriní yapí nimóniro aiwá ná niyíniri aiwí wí yóť yarínímani. ¹⁵ Ámá wí siyí xwítá naní imóniŋe wiároníyíniní imónini. Ayí xwíyítá Gorixoyá nání arítá níwiro díní sipí wí mímáxirínagíta nání míváramó aníní díní níkwíroro xaiwítá níxiriŋero neríná aiwá ná wearínípíniní imónarígítáriní.” Wiepísarínowami ewayí xwíyítá míkípi nání áwaní e uríniginí.

Ewayí ikaxí uyíwí nání uríní nánirini.

¹⁶ Awa “Jisaso ámá ayo aníní yumí winítáriní.” yaiwipíríxiniŋe ámi ewayí xwíyítá rípi uríniginí, “Ámá wo re yarínímani. Xegí ramíxí nímixárori síxí xwé wá nímeari upíkákwiárarínímani. Nímixárori xegí sá íkwianwíyo ínimi éxwiroárarínímani. Nímixárománá ámá gíyí gíyí níwiapíríná anani síŋwí winípirí nání aiwá íkwianwíyo seáyi e taríníriní.” nuriri ¹⁷ re uríniginí, “Amípi níni ínimi imóniní aiwí wítá okiáná níni síŋáni imónáná ámá níni ‘Tí ayíríani?’ yaiwipírítáriní. ¹⁸ Ayínáni seyíné píné arítá níniŋónáyí arítá píraníní níriní. Ámá gíyí gíyí nioni xwíyítá raríná arítá niŋero díní níkwíroro nero níjítá bí nimónirínáyí Gorixo ámi wí mání winíŋoí. Gíyí gíyí arítá mánipa ero díní máníkwíropa ero nerínáyí ‘Níjítá rípi imóniní.’ yaiwinarígítápi aí Gorixo apí aí ámi nurápiníŋoí.” uríniginí.

Jisasomi xinái tñi xogwáowa tñi nánirini.

¹⁹ Jisasomi xinái tñi xogwáowa tñi o tñí e nání níbéro ámá xwé obaxí omí epíroyí

wiáriŋagíá epówa mipáwipaxí enagi ²⁰ áamá wí áwaní re urígíawixíni, “Dixí rínáí t́nì rígwáowa t́nì síŋwí rananíro nánì b́fami bíraiyí roŋoi.” uríagíá aí ²¹ o re uríŋínigíni, “Áamá re ŋwixapígíá tiyí, xwíyíá Goríxoyá aríá wiro xixenì ero yarígíáyí, ayí gí inókíwáníŋí níríxímeáowáníŋí imóníŋoi.” uríŋínigíni.

Ípí imeaḿkwí yaríŋagi samíŋí imíxíŋí nánírínì.

²² Íná śá wíyimi Jisaso t́nì xegí wiepísaríŋowa t́nì ewéyo nípixemoáníro o re uríŋínigíni, “Ípíyo jíaríwámíni dánì oxemoaneyí.” nurírì nímeámì nuro ²³ ipíyo nímeámì waríná Jisaso ríxa śa winíagi śa wenáná re eníŋínigíni. Ríwípí xwé wí níweapírì ipíyo níxemi nurì ewéyo iniígí mímeámì yaríná awa ríxa iniígí namipaxí yaríŋagi nainenímì ²⁴ nuro saiwiárí níwimáná re urígíawixíni, “Neamemearíŋoxíni, neamemearíŋoxíni, ríxa iniígí namiani aŋwí ayoríni.” uráná Jisaso níwiápnímeari imíŋí yaríŋípmì t́nì iniígí reaḱkwí yaparíŋípmì t́nì míxí nurírì “Ṕnì wiáreí.” uráná re eníŋínigíni. Ṕnì níwiáríríná imíŋí mé nerì iniígí samíŋí weárírì eníŋínigíni. ²⁵ Ríxa imíŋí mé nerì iniígí samíŋí weárírì éáná o wiepísaríŋowami re uríŋínigíni, “Soyíné díŋí mìníkwíropa pí nánì yaríŋoi?” uríagi awa wáyí ero ududí ero nero re rínígíawixíni, “Áamá royí imíŋí t́nì iniígí t́nì sekaxí uráná ámáníŋí aríá wíí royí goríani?” rínígíawixíni.

Imfó mîxí umáínáná odípí iniígí naminí nániríní.

²⁶ Awa ewépá nîmeáa nuro ipí Gaririyo jîarîwámîni aní bî xegí yoí Gegesayi rîniñîpî tîñî e niwiékîni mearo ²⁷ Jisaso nayoari rîxa xwíáyo éf ronáná áamá aní apimî dánî wo —Omî imfó wî xîxéroarîñorîni. Eníná dánî iyaxí aikí miyínî néra urî aní wîyo miñweapa erî áamá xwáripá tîñî enî ñwearî yarîñorîni. ²⁸ O Jisasomî sîñwí nîwîni rîná xwamiánî nîrîrî Jisasomî agwí rîwámîni nîpîkîni meari ímî tîni re urîñîni gîni, “Jisaso xî, niáiwí Nwá seáyî émi ñweañoyáoxî, pí neaimîni rî barîñîni? Nionî waunî re rîrarîñîni, ‘Xeanîñî wî mîneaikáripáni.’ rîrarîñîni.” nurîrî ²⁹ Jisaso sekaxí “Imfóyîné áamá romî pîni nîwiárimî úpoyî.” urîfî enagî nánî Jisasomî e nurîrî —O imfó íníná dîñî xîxéroarîñî enagî nánî xegí áamá omî fá nîxero gwí wîrî tîni ainîxí ikasfá inîñî wîrî tîni nîjiro awî menweañagfá aiwî gwí jîfápi narfkiárimî imfó áamá dîñî meañe nánî sayá nîméra wayarîñorîni. ³⁰ Omî Jisaso yarîñî re wiñîni gîni, “Segí yoí píxîni?” urîfagî imfówa xwé obaxí mîronîñagfá nánî re urîgíawixîni, “Negí yoí Rijonîyî —Yoí mîkí ayí mîxí nánî xwé obaxí gwí mónarîgífá nánîrîni. Yoí e rîniñwîni.” nurîro ³¹ waunî rîxîñî re urayîgíawixîni, “Joxî none mîxí nîneamánowárimîná sirîrîkí yoparî bî mimónîñîyî tîñî e Gorîxo xeanîñî neaikárimî nánî mîxí mîneamánowáripáni.” nurîro ³² odípí xwé obaxí dîwíyo wiároarîniñagfá nîwîni ro waunî re urîgíawixîni, “Imfóone odípíyo rîwîmîni oxîxéropoyîni rî sîñwí

neaniriréini?” uríagíta o xe oépoynirí sɨŋwí wɨnáná ³³ imíowa áamá omí píní nɨwiárɨmí nuro áamí odipíyo xixéroáná re enɨnigini. Odipí ayí imegí aŋíní omífáyí sapɨpaŋími sɨwá néra ipíyo nɨpáwiro piyí egíawixini. ³⁴ Áamá odipí awí mearoarígíáyí wigí odipí e éagíta nɨwɨnɨro wigí aŋí apimi nání éf nuro áamá e ŋweagíayo áwaŋí urɨro áamá omiŋíyo yarígíayo áwaŋí urɨmero wíáná ³⁵ áamá ayí “Pí rífa eŋoi?” nɨyaiwiro sɨŋwí wɨnanɨro nání nɨbɨro Jisasó tɨŋí e nɨrémero wenɨŋí éfáyí wɨnígíawixini. Áamá imíto xixéroarɨŋo riwo aikí yínirí dɨŋí sɨxí yínirí nemáná Jisasoyá sɨkwí tɨŋí e éf ŋweaŋagí nɨwɨnɨro wáyí nero yaríná ³⁶ áamá Jisasó imíto mɨxí umáinowáríagí sɨŋwí wɨnífáyí Jisasó imíto sayá mearɨŋomi píranɨŋí wimɨxíí nání repíyí nɨwiróná ³⁷ áamá ayí níní aŋí Gegesa dáníyí tɨnɨ áamá aŋí apimi midimídáni ŋweagíáyí tɨnɨ wáyí xwé níkarɨnɨro nání Jisasomí wauní re urígíawixini, “ ‘Nene píní nɨneawiárɨmí ouní.’ neaimónarini.” uríagíta o áamí ewéyo nɨpɨxemoánirí umɨnirí yaríná ³⁸ áamá imíto mɨxí umáiníto wauní rixɨŋí “ ‘Nionɨ tɨnɨ owaiyi.’ nimónarini.” urarɨŋagí aí Jisasó xegí aŋí e nání nurowárirí re urɨŋinigini, ³⁹ “Dixí aŋí e nání nurí Gorixo sífpi nání dixí áamáyo repíyí nɨwirí ŋwearí u.” uríagí o Jisasomí píní nɨwiárɨmí nurí aŋí apimi nɨpimini Jisasó wíífpí nání repíyí wiemenɨnigini.

Apíxí ragí anɨŋí pwarɨŋí wími naŋí imɨxirí miái pení wími naŋí imɨxirí ení nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipíyo j̄far̄iwám̄ini iwiék̄n̄imeáána
 áamá obax̄ e ep̄f̄roȳ ero o nán̄i xwaȳ nan̄ri
 ŋwearo eḡf̄áȳ om̄i yaȳ n̄iwiro yar̄ná re
 en̄iniḡini. ⁴¹⁻⁴² Ámá áminá wiḡ rotú aŋ̄ wiwá
 meŋweaŋ̄ wo —O xeḡ yoŋ̄ Jairasorīni. Miái ná
 wím̄ini xanorīni. O n̄ibīrī Jisasoyá s̄ikw̄ t̄ŋ̄
 e n̄ip̄k̄ín̄imearī x̄fo xeḡ miái —Í xwiogw̄ wé
 wúkaú s̄ikw̄ waú imón̄iŋ̄irīni. Í r̄ixa n̄ip̄ém̄inīrī
 yar̄iŋaḡi nán̄i xano Jisasomī waun̄ r̄ix̄iŋ̄ re
 urīniŋ̄ini, “Ḡ miáimī nan̄i im̄ix̄rī nionī
 t̄nī ḡ aŋ̄yo nán̄i n̄iwan̄réwī?” ur̄fagī o
 “Anan̄irīni.” nur̄rī awaú óf̄ e war̄ná áamá e
 ep̄f̄roȳ eḡf̄áȳ nux̄d̄iro Jisasomī ikw̄kwier̄
 war̄ná ⁴³ ap̄ix̄ wí —Í xeḡ raḡ an̄iŋ̄ pwar̄ná
 xwiogw̄ wé wúkaú s̄ikw̄ waú múron̄irīni.
 Ámá obax̄ nan̄i im̄ix̄an̄i ro n̄iyayirīŋ̄ aí nan̄i
 wí mimón̄iŋ̄irīni. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iȳf̄ayonī amáf̄
 n̄irón̄ir̄ináȳ, ámi nan̄i imón̄im̄f̄inī.” n̄iyaiwia
 n̄ix̄d̄irī r̄w̄m̄i d̄anī oyá iȳf̄á s̄ir̄w̄yo amáf̄
 rónáná re en̄iniḡini. Raḡ an̄iŋ̄ pwar̄iŋ̄p̄i
 yeáȳ s̄ikiár̄iŋ̄ini. ⁴⁵ Yeáȳ s̄ikiáráná Jisaso
 re rīniŋ̄ini, “Amáf̄ go n̄irón̄igo?” r̄fagī áamá
 n̄ini “Oweoī, nionīmanī. Nionīmanī.” n̄ira
 war̄ná xeḡ wiep̄sarīŋ̄ wo Pitaoyī rīniŋo re
 urīniŋ̄ini, “Neamemearīŋox̄inī, áamá ep̄f̄roȳ
 nisiro ikw̄kwier̄ nisiga war̄iŋoī.” ur̄fagī aiwī
⁴⁶ Jisaso re rīniŋ̄ini, “Nepa áamá wo amáf̄
 n̄irón̄igo. N̄iḡ en̄i eániŋ̄ b̄i n̄iniwár̄im̄i áamá
 wom̄i nan̄i im̄ix̄fagī nainen̄rī nán̄i rarīnī.”
 r̄fagī ⁴⁷ ap̄ix̄ í yum̄í mepax̄ wimón̄fagī n̄iw̄nīrī
 óf̄ néra aŋwī e n̄ibīrī oyá s̄m̄iman̄r̄iwám̄inī
 n̄ip̄k̄ín̄imearī ox̄ ap̄ix̄ n̄inī s̄iŋw̄yo d̄anī

wíá re rókiamóniṅṅini, “Niini gí ragí aninṅ pwarinagí nání Jisasomi amáf rónfini. Omi amáf nironiríná ríxa nanṅ imónfini.” uráagi⁴⁸ o re urinṅini, “Miaé, jíxi dṅṅ nṅnkwróri nání nanṅ imónfini. Ámi ayá misinipa nerí kikiá néra uí.” nuriri⁴⁹ siní ímí e uraríná ámá wo rotú anṅ menweanoyá anṅ e dání nibiri omí re urinṅini, “Uréwapiyarinomi siní ayá wí murinweapani. Dixí miái ríxa péniṅni.” uráagi⁵⁰ Jisaso aríá e niwiri re urinṅini, “Dixí miái péí aiwi wáyí mepani. Nioni dṅṅ nṅkwróánáyí, í ámi nanṅ imónniṅoi.” nurimi nurí⁵¹ anṅyo nṅpawiríná ámá wí nawini opáwianeyiniri sṅwí mṅwṅipa nerí sa xegí wiepsarinṅí Pitao tṅni Jono tṅni Jemiso tṅni miáimi xínái tṅni xano tṅni ayí tṅnini nṅpawiro⁵² ámá nṅni ṅwí earo ámáxá mero yarṅagí nání Jisaso re urinṅini, “Nwí eariṅgíá pṅni wiáripoyí. Niperi mṅwenini. Sa sá wení.” uráná⁵³ ayí “Í ríxa piyíxini.” niyaiwiro nání ripíá uráagí aí⁵⁴ o iyá wépámi fá nṅmaxirímáná ímí tṅni “Miá ríxini, wiápnimeai.” uráná re enṅini.⁵⁵ Miái ámi dṅṅ sixí wínáná apaxí mé wiápnimeanṅini. Ríxa wiápnimeáná Jisaso xaniyaúmí “Aiwá bṅ umeaipiyí.” uráagi⁵⁶ ayá ududí ikárinṅagí Jisaso ṅwí ikaxí re urinṅini, “Aípagwí nioni éapí nání ámá wíyo áwanṅ muripani.” urinṅini.

9

Wiepsarinṅyó enṅ sixí weámixowáriní sekaxí uriri enṅ nánirini.

1-2 Jisaso xegí wiep̄sar̄iṅí wé wúkaú síkwí waú awamí “Awí eán̄poyí.” nur̄iri awa símixí xixeḡín̄i nan̄í im̄ix̄ip̄r̄i nán̄i ero im̄fó n̄n̄i mixí umá̄inowár̄ip̄r̄i nán̄i ero ep̄r̄fa nán̄i kwíyí b̄i n̄wir̄i en̄í síxí eán̄iṅí b̄i n̄weám̄ixowár̄iri re urowár̄iṅin̄iṅi, “Soȳné an̄í ayí ayo nemero Gor̄ixo xwiox̄íyo m̄imeám̄í ner̄i seamen̄wean̄fa nán̄i wá̄ ur̄imero símixí yar̄iḡáyo nan̄í im̄ix̄imero é̄r̄ix̄in̄i.” nurowár̄ir̄iná ³ re ur̄iṅin̄iṅi, “Am̄i am̄i wagwí wagwí nuro ur̄in̄ip̄r̄i nán̄i segí am̄ip̄i b̄i n̄imeám̄i mupan̄i. Eran̄iran̄i, íá arup̄ian̄iran̄i, aiwáran̄i, n̄igw̄iran̄i, iyíá wúkaúran̄i, n̄imeám̄i mupan̄i. ⁴ Wá̄ nemer̄iná an̄í bim̄i n̄rémor̄ináyí an̄í iwam̄fó nuro páwíáyo wé̄r̄ix̄in̄i. R̄ixa ámá an̄í apim̄i ṅweaḡáyo nuréwap̄iyimáná an̄í axiwám̄in̄i n̄iṅweaḡísáná ‘Ám̄i an̄í bim̄i nán̄i owaiyí.’ n̄iyaiwir̄ináyí an̄í axiwám̄i dán̄i p̄n̄i n̄wiár̄im̄i ú̄f̄isix̄in̄i. ⁵ Wá̄ nur̄imer̄ináyí an̄í bim̄i n̄rémor̄iná ámá e ṅweaḡáyí ‘Negí an̄í t̄íyo íwip̄poyí.’ m̄isear̄ipa eán̄áyí, ámá ayí d̄iṅí ‘Newan̄iṅene ikár̄in̄iṅwáyí nán̄i awaú nene nán̄i ám̄i m̄ib̄ipa ep̄isi nán̄i iyí r̄iyár̄ií?’ yaiwip̄r̄i nán̄i síkwíyo xwíá síkí xén̄iṅip̄i p̄r̄í wiaíkím̄í n̄iyár̄im̄i ú̄f̄ix̄in̄i.” Sekaxí e nur̄f̄isáná en̄áná ⁶ awa om̄i p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nuro an̄í b̄i bim̄i nán̄i numiro xwíyíá nan̄í yayí win̄ipax̄ip̄i wá̄ ur̄imero símixí eḡáyo nan̄í im̄ix̄i ro néra uḡawix̄in̄i.

Xeroto Jisaso nán̄i ayá síwí uroṅí nán̄ir̄in̄i.

⁷ Gap̄iman̄í Xeroto Jisasoyá wiep̄sar̄iṅowa yar̄iḡáp̄i n̄ip̄in̄i nán̄i ar̄fá n̄wir̄i ududí

nɪwɪnɪrɪ ɲweaɲáná áamá wí emɪmɪ́ apɪ yarɪɲagɪ́a nánɪ re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Jono xwárɪpáyo dání rɪxa nɪwɪáɲɪnɪmearɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪ́ná ⁸ áamá ámɪ wí re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Gorɪxoyá wɪ́a rókiamoagɪ́ Iraiɲaoyɪ rɪnɪɲo, mɪ́pé aɲɪnamɪ peyɪɲo rɪxa sɪɲánɪ nimónɪrɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪ́ná áamá ámɪ wí re nɪra ugɪ́awɪxɪnɪ, “Enɪ́ná Gorɪxoyá wɪ́a rókiamoagɪ́a wo rɪxa nɪwɪáɲɪnɪmearɪ rɪ́a yarɪnɪ?” nɪra warɪɲagɪ́a nánɪ ⁹ Xeroto ududɪ́ nɪwɪnɪrɪ re rɪɲɪnɪgɪ́nɪ, “Nɪ́wanɪɲonɪ ráná Jonomɪ sɪɲwɪ́ mɪ́ɲɪ́ wákwigɪ́awɪxɪnɪ. E nerɪ aɪwɪ́ áamá nionɪ arɪ́a e wɪarɪɲá royɪ́ gorɪ́anɪ?” nɪrɪrɪ Jisasomɪ sɪɲwɪ́ owɪnɪmɪnɪrɪ yayingɪnɪgɪ́nɪ.

Áamá 5,000 apimɪ aiwá mɪnɪ wɪɲɪ́ nánɪrɪnɪ.

¹⁰ O xegɪ́ wáɪ wurɪmeiarɪgɪ́áwa ámɪ xɪ́o tɪɲɪ́ e nánɪ nɪ́bɪro wɪgɪ́ néra ugɪ́ápɪ nánɪ repɪ́yɪ́ nɪwimáná eɲáná o awa tɪ́nɪnɪ nerɪmeánɪro áamá nɪnɪ pɪ́nɪ nɪwɪárɪmɪ nuro wɪgɪ́pɪ́ aɲɪ́ wíyo xegɪ́ yoɪ́ Betɪsaidayo nánɪ warɪ́ná ¹¹ oxɪ́ apɪxɪ́ obaxɪ́ Jisaso tɪ́nɪ wɪepɪsarɪɲowa tɪ́nɪ aɲɪ́ apimɪ nánɪ pwarɪɲagɪ́a nɪwɪnɪro númɪ nuro omɪ wímeááná o yayɪ́ nɪwɪrɪ xwɪyɪ́á “Gorɪxo xwɪoxɪ́yo mɪmeámɪ́ nerɪ seamenɲweaɲá nánɪ seyɪ́né nɪsanɪro éfɪ́xɪnɪ.” uréwapɪyɪrɪ sɪmɪxɪ́ egɪ́áyo naɲɪ́ imɪmɪxɪmɪ́ erɪ yarɪ́ná ¹² wɪepɪsarɪɲɪ́ wé wúkaú sɪkwɪ́ waú sogwɪ́ nokepá imónáná Jisasomɪ nɪ́bɪro re urɪgɪ́awɪxɪnɪ, “Áamá onɪ́ wówɪ́ re mɪɲweaɲagɪ́a nánɪ áamá epɪ́royɪ́ egɪ́a tɪyɪ́ aiwá nɪro sá wero epɪ́rɪ́ nánɪ omɪɲɪ́ aɲɪ́ amɪ amɪ mɪrɪnɪmenɪ́yo nánɪ uro aɲɪ́ apɪ́ apɪ́ ikwɪ́rónɪɲɪ́yo

nánì uro oépoi.” uríagí aí ¹³⁻¹⁴ o re urìṅnigìṅnì, “Aiwá nìpírì sewanìṅoyíné mìnì wípoyì.” uríagì re urìgíawixìṅnì, “Negí aiwá xwé menìṅnì. Bisíkerfá wé wú eṅáná peyí waúnìrìṅnì.” nurìro áamá oxí 5,000 e ṅweaṅagí nánì re urìgíawixìṅnì, “None nurane aiwá bì mepa neríṅnáyí, arìge mìnì wianíwìṅnì?” uríagí o re urìṅnigìṅnì, “Áamá t́yo re urípoyì, ‘Seyíné áamá 50 50 maxìrìṅnì wí e wí e nìṅweaxa úpoyì.’ urípoyì.” uríagì ¹⁵ awa axípi e uráná áamá ńnì 50 50 maxìrìṅnì wí e wí e nìṅweaxa nuro ṅweaṅáná ¹⁶ Jisaso bisíkerfá wé wú t́nì peyí awaú t́nì aṅínamì wenìṅnì nìyánìrìṅnì aiwá apì nánì Gorìxomì yayí nìwirì kwìkwìrìmí nerì xegí wiepìsarìṅnowa yaní nìwiaupírì mìnì nìwia waríṅnì ¹⁷ áamá ńnì nìṅnìro agwí ímì uyíáná aiwá nìṅnìro e t́apia wiepìsarìṅnowa nìmeamero soxí f́á wé wúkaú síkwí waú apimì aumaúmì yárigíawixìṅnì.

Pitao “Joxì Kiraisoxìrìṅnì.” urìṅnì nánìrìṅnì.

¹⁸ Śfá wíyo Jisaso xegípi nìṅwearì Gorìxomì xwíyíá rìrìmí nìwirì xegí wiepìsarìṅnowa x́to t́nì ṅweaṅáná o yarìṅnì re winìṅnigìṅnì, “Áamá oxí apìxí ńnì nionì nánì gorìṅnì rarìṅnoi?” uríagì ¹⁹ awa re urìgíawixìṅnì, “Wí joxì nánì ‘Jono wayí nìneameaia uṅorìṅnì.’ rarìṅnoi. Ámì wí ‘Gorìxoyá ẃfá rókiamoagí Irajjaorìṅnì.’ rarìṅnoi. Ámì wí ‘Eṅíná Gorìxoyá ẃfá rókiamoagí wò rìxa wiápìṅnìmeáfrìṅnì.’ rarìṅnoi.” uríagí ²⁰ o re urìṅnigìṅnì, “Ayí e nìṅnìro aiwì sewanìṅoyíné nionì nánì gorìṅnì rarìṅnoi?” uríagì Pitao re urìṅnigìṅnì, “Joxì Kiraisoyì rìṅnìṅoxì, áamá

Isirerene yeáyí neayimixemearfa nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí ríníñoxíríní.” uríñínigíní.

Jisaso áwaní “Níníþíkíþíríáríní.” uríñíní náníríní.

²¹ Pitao e uríagí aí o ñwí ikaxí nurírí aría jiyíkí norí re uríñínigíní, “Aga bí onímiáþí áamá wíyo murípaní. ²² Áamá imóníñáoní xeaníñí obaxí níkáripíríáríní. Negí Judayí mebaowa tñní apaxíþáníñí imónígíá xwéowa tñní ñwí ikaxí eáníñíþí mewegíáwa tñní nioní ríwí nímóáná wa nípíkíþíríáríní. E nerí aiwí sía wíyaú wíyi óráná ámí wiápínímeámíáríní.” uríñínigíní. ²³ Xwíyíá ríþí ení nowamíní urayíñínigíní, “Áamá goxí goxí ‘Jisasomí ouxídímíní.’ níyaiwirínáyí, re éiríxíní. Amíþí ‘Nioní nígíþí nání oemíní.’ yaiwíyí dñí þeá nímorí re yaiwíríxíní, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagí nání áamá wí xeaníñí nírí nípíkírí nínírí aí ayí ananíríní.’ níyaiwirí nioní níxídfíríxíní. ²⁴ Áamá goxí goxí nioní Jisasomí dñí níwíkwírorí xídaríñagí nání nípíkíþíríxínírí xewaníño xé éf níménírínáyí dñí níyímíñí imóníñí aníñí ñwearfa nání mearfámaní. E nerí aiwí áamá goxí goxí éf míménípa nerí ‘Nioní Jisasomí dñí níwíkwírorí xídaríñagí nání níníþíkírónáyí, ayí ananíríní.’ yaiwiaríñí goxí goxí dñí níyímíñí imóníñí aníñí ñwearfa nání mearfáriní. ²⁵ Áamá wo nioní míníxídfí iyíá íá nígwí amíþí emeámínírí náníní néra nurí nímeáisáná xewaníño aníñíní ikeamónáná oyá amíþí aníñí níxírírí

ḡweanfárfani? Oweoi!” nuriri ²⁶ re uriniginini, “Ámá nioni nání ayá siniri xwiyfá nioni rarinjapi nání ayá siniri neri nání minixdipa yarinj goxi goxi ámá imóninjáoni ámi niweapirfá ikíninjáoni weapiri wfá nioniyá tñni gí ápoyá tñni anfnajowayá tñni nipiroa weapiri emfáoni eni joxi nání ayá niniri re ririmfárinini, ‘Oweoi, nioniyáoximani.’ ririmfárinini. ²⁷ E neri aiwi wiyfne re rogfa tiyfne sinini mipepa egfami enána Gorixoxwioxfo mimeamf neri seamenjweanfapi wiyfne sinjwf winiprfárinini.” uriniginini.

Jisaso nikniri xegf bi imóninjf nánirini.

²⁸ E nurifaná rixa sfá wé wfúmi dánj waú wo óráná o Gorixomi xwiyfá ririmf wini Pitaomi tñni Jonomi tñni Jemisomi tñni niwirimeami dfwf xwé bimi nání niyiro ²⁹ o Gorixomi xwiyfá urarfána re eniginini. Xegf smimanj xegf bi iriri rapirapf yinijú eni apfa weri apianjwininj xwinfa eari neri enána re eniginini. ³⁰ Ámá pfné o tñni nawini xwiyfá rarigfiwaúyí — Awaú Gorixoyá wfá rókiamoagfiwaú Moseso tñni Irajao tñnirini. ³¹ Awaú iknigfiwaú éf nironapiri Jisaso tñni o xwfa tfoyo pñni niwiárimini ámi anfnami nání nipeyirfána Jerusaremfo perini ámá niyoni nání wiiri enfapi nání xwiyfá rinarfána ³² Pitao tñni nikumixiniri emearigfiwaú tñni xami sá winarinjagi sá wegfaawa, sainfowa niwiáfnimearo weninj éfáyf winigfawixini. Jisaso iknijnjo ronjagi niwiniro ámá nawini rogfiwaú eni niwiniro ³³ awaú Jisasomi rixa pñni niwiárimini waniri yarinjagfi niwiniro

Pitao diŋf nɪpɪkwɪnɪ mɪmó “Píoɪ urɪmɪnɪ?” nɪrɪnɪrɪ Jisasomɪ úrapí xwɪyɪfá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Neamemearɪŋoxɪnɪ, none re nɪŋwearɪnáná nanɪrɪnɪ. Anɪ pɪpákɪ wíkaú wí, joxɪ nánɪ wíwáyɪ, Moseso nánɪ wíwáyɪ, Irajao nánɪ wíwáyɪ oseamɪrɪyaneyɪ.” nurɪrɪ ³⁴ sɪnɪ e urarɪnáná agwɪ wí nɪyapɪrɪ awamɪ rɪtɪ wɪmɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪro wáyɪ yarɪnáná ³⁵ agwɪ apɪmɪ dánɪ xwɪyɪfá bɪ re rɪnɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ niaíwɪ royɪ, nɪwanɪŋonɪ rɪpeaŋáomɪ arɪfá wípoyɪ.” ráná ³⁶ wenɪŋɪ éfáyɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso xegɪ xewɪnɪ ronɪagɪ nɪwɪnɪro xwɪyɪfá marɪ wɪwanɪŋowa sɪŋwɪ wɪnɪfapɪ nánɪ íná ámá wíyo áwanɪ murɪpa egɪfawɪxɪnɪ.

Íwɪ imó diŋf xɪxéroarɪŋf womɪ nanɪ imɪxɪŋf nánɪrɪnɪ.

³⁷ Sá e wegɪfáwa wɪfapɪ tɪnɪ nɪwɪapɪnɪmeámɪ dɪwɪyo weapáná oxɪ apɪxɪ obaxɪ epɪroyɪ egɪfáyɪ o tɪnɪ órórɪ nɪnɪro ³⁸ ámá apɪ epɪroyɪ egɪfapɪmɪ dánɪ wo nɪwɪapɪnɪmearɪ rɪfaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, gɪ íwomɪ sɪŋwɪ owɪnɪnɪrɪ nánɪ waunɪ rɪxɪŋɪ rɪrarɪŋɪnɪ. O gɪ niaíwɪ ná wonɪrɪnɪ. ³⁹ Imó xɪxéroáná o makɪrɪwɪ nɪmorɪ rɪxa meanɪf nearɪ móáná sinapɪxwɪnɪ iwénɪrɪ meákɪkwɪfá erɪ yarɪnáná omɪ xwɪrɪxwɪrɪfá nɪkɪxerɪ rɪxa ayáɪnɪ mewɪnarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪnáná pɪnɪ wɪararɪŋɪrɪnɪ. ⁴⁰ Dɪxɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ waunɪ rɪxɪŋɪ ‘Imó gɪ íwomɪ xɪxéroarɪŋɪyɪ mɪxɪ umáɪnowárɪpoyɪ.’ urɪfá enɪagɪ aɪwɪ awa wí e epaxɪ menɪnɪ.” urɪfagɪ ⁴¹ Jisaso re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá agwɪ tɪyɪné ŋweagɪfáyɪné, nionɪ diŋf mɪnɪkwɪropa ero xenɪwɪnɪ moro yarɪgɪfáyɪné,

‘Jisaso íníná renini nene tñni niñwearane arirá neainfáriní.’ riyaiwiarñojó?” níriri xanomí re urññiginí, “Dixí íwo aṅwí re nimeámi bei.” urñagi ⁴² íwomi siní nimeámi baríná imfó meanj eáaná sirirñwí nera piéróagi aí Jisaso imfómi mǎxí numáñnowáñmáñá niaíwomi nañj niwimǎxiri ámi xanomí mñni wiññiginí. ⁴³ Mñni wíáná amá nñni Gorixoyá eñj eánñj Jisaso éfpi nání ududf nero “Ayǎkwirani?” yaiwigfawixini.

Ámi áwanj “Nññipǎkipfǎfáriní.” urññj nánirini.

Ámá nñni Jisaso yarññipi nání ududf yaríná o wiepǎsarñnowami re urññiginí, ⁴⁴ “Píránñj arfá nípoyí. Nioni arfá eñjyo searémoarññini. Aññnamí dǎñj amá imónñjáoni amá wíyo miyǎ nuripǎfǎfáriní.” urñagi aiwi ⁴⁵ awa xwǎyǎ apí Gorixoyá dññj tñni íñimí imónñjagi nání píránñj nñjǎ mimónpa nero mǎkǎpi nání yarññj wianri éfáy wáy niwiro nání masisǎ wigfawixini.

“None go go seáy e imónñfénñojó?” rññgǎ nánirini.

⁴⁶ Wiepǎsarñnowa ximǎximf niníro “None go go seáy e imónñfénñojó?” rññaríná ⁴⁷ Jisaso wigf xwioxǎyo adadf niwiri awa e yaiwiarñjagfá niwññiri nání niaíwí bi nimeari xfo tññj e éf nuráñri ⁴⁸ awami re urññiginí, “Ámá woxi goxi goxi nioni nññixǎdñri nání niaíwí rǎpimi peayǎ mǎwianf wéyo nimerñnáyǎ apimñni mǎmearññini. Nioni ení wéyo nimerǎ gǎ ápo nñrowárenapñjomí ení wéyo umerí yarññini. Soyñné woxi ‘Nioni awami íñimí niwurññiri sañj ourápmñni.’ yaiwinarñjo oyf seáy e imónñjorini.” urññiginí.

“Ámá midáni miró segf táfámini imónigfáyíriní.” uríñf náníriní.

⁴⁹ Wiepísariñf Jono re uríñiniginí, “Neamemearíñoxiní, none ámá wo yoí joxiyá nírírí imfó mǵxǵ umáinowárariñagi síñwǵ nǵwǵnǵrǵná o none mǵneaxǵdǵpa nerí yariñagi nání mepa oeni uríñwaniginí.” urǵagi aí ⁵⁰ Jisaso re uríñiniginí, “Ámá orǵwámí dání miró segf tǵñfminí imóníñoriní. Ayínání e mepa oenírí pí nání urǵǵawixiní?” uríñiniginí.

“Omí mírañf mǵwipa oyaneyí.” rǵǵáyf náníriní.

⁵¹ Rǵxa Gorǵxo Jisasomí aǵǵnamí nání wiríménapiní aǵwí e imóníñáná Jisaso dǵñf “Nioní Jerusaremíyo nání ouminí.” nǵkwǵrómi nurǵná ⁵² xwiyǵá yañf wiowárǵf wí xǵomí xámí umeapǵrǵ nání urowáráná awa nuro aǵf ámá wigǵ yoí Samariayǵ —Ayǵ Isíreriyǵ tǵnǵ xepǵxepá rónigǵáyíriní. Ayǵyá aǵf bimí nǵrémoro Jisaso rǵwǵyo biní nání amǵpí pírániñf imǵxanǵro éǵáyf ⁵³ ámá aǵf apimí ñweáyf Jisaso Jerusaremí nání umǵnǵrǵ yariñagi nǵwǵnǵro “Mírañf bǵ owianeyí.” mǵwimóní yariñagǵa ⁵⁴ xegǵ wiepísariñf Jemiso tǵnǵ Jono tǵnǵ e nǵwǵnǵri Jisasomí re urǵǵísixiní, “Ámínáoxiní, yawawi ‘Gorǵxo aǵǵnamí dání rǵá nǵmamówárénapǵrǵ ámá tǵyo rǵá nǵnǵ nání ananí ourǵpiyǵ.’ rǵsimónaríní?” urǵagǵí aí ⁵⁵ o nǵkǵnǵmónǵrǵ awaúmi mǵxǵ “E mǵrǵpaní.” nurǵmí ⁵⁶ aǵf ámi bimí nání ugǵawixiní.

Ámá “Orǵxǵdǵminí.” urǵǵá náníriní.

57 Óyo waríná áamá wo Jisasomi re uriniginini, “Ami gimini joxi úfimi nioni eni númi rixídimemfárinini.” uríagi 58 o áamá royí ení neániri nixínirfeninoiniri re uriniginini, “Síwí sayí xegí siririkí sá weníá nání tñírini. Iní eni xegí yéwí tñírini. E nerí aiwí áamá imóninoniyá sá wémíá nání aní wí menini.” uriniginini. 59 Ámi womi re uriniginini, “Joxi nixídei.” uríagi o re uriniginini, “Xámi xe nuri gí ápo péaná xwíá oweyáriniri sinjwí naniriréini?” uríagi aí 60 o re uriniginini, “Áamá nioni dñí minikwíropa yarigáayí ayí eni áamá piyinini imóninoniyá nání wigí áamá péaná xwíá oweyárinipoyiniri sinjwí winírixini. E nerí aí joxí xwíyá Gorixo xegí xwioxíyo míméamí nerí umenwaníá nánipi ami ami wá uriméirixini.” uriniginini. 61 Ámi áamá wo nibiri re uriniginini, “Ámináoxini, nioni rixídimemfárinini. E nerí aiwí xámi xegí áamáyo nuri yayí owiemeniri sinjwí nanei.” uríagi aí 62 Jiaso ewayí xwíyá rípi uriniginini, “Áamá omíni mearini wo nikinimóniri ríwími dání sinjwí anáná xíto omíni mearinipi xixeni warinimani.” nuriri re uriniginini, “Joxi eni dñí ninikwírori ninixídfísaná ámi nikinimóniri amipi joxi pñi wiárfíyí meáminiri nání dñí nimori nerínáyí, omíni Gorixo nání píranini mwiipa eri oyá xwioxíyo páwipaxí mepa eri imóninini.” uriniginini.

10

Áamá 72 niripearí yaxwí uowárapini nánirini.

¹ Jisaso e nurimáná áamá ámí wíyo 72 nírípearí aní xfo unfá ayí ayo nání waúní waúní xámí umeapírí nání nurowárapírí ² re uríñínigíní, “Ámá nioní xwíyíá yaní seaiapowáríáyí, ayí aiwá yóí pírípírí nínírí mínípxíñíñí imóníní. E nerí aiwí áamá seyíné aiwá apí mipírí nání obaxí mimóníñoí. Ayínání Goríxo áamá wíní ení aiwá mipíríñíñí nimóníro xwíyíá yayí winípxípi yaní wiowáripírí nání yaríñí wípoyí.” nurírí ³ re uríñínigíní, “Soyíné óí nioní searíáyo úpoyí. Ámá wí sfwí sayí sipísipí roanarígíápáníñí seaipíríe nání searowáraríñíní.” nurírí ⁴ re uríñínigíní, “Nuróná nígwí wowí bíraní, íá árupianí wúraní, síkwí súraní, nímeámi mupaní. Óí e áamáyo níwínírná yayí níñíro e éf mñweapaní. ⁵ Aní wiwámi nípáwirírná yayí níwírí xámí re uríírxíní, “Seyíné Goríxoyá dñí tñí níwayíróñíro oñweápoyí.” neaimónaríní. uríírxíní. ⁶ Aníwámi xiáwo saníño imóníñagí níwínírná xwíyíá yayí níwírírná e uríápi mídídí mikíxepaní. Aní xiáwo saníño mimóníñagí níwínírná yayí apí mídídí wikíxéírxíní. ⁷ Aní giwí giwámi nípáwíro níñwearírná aiwá tñí iniígí tñí seaiapíápi ananí níñíro ñweáírxíní. Ayí rípi náníríní. Ámá nígwí omíñí nerírná nígwí mearígíápa soyíné wáí nemero nioní omíñí níñírná iniígí tñí aiwá tñí seaiapíáyí nígwíñíñí wayíá nípíríáríní.” nurírí xegí wiepísaríñowa aiwá oneaiapípoyínírí aní wiwá wiwámi emepírxínírí ámí re uríñínigíní, “Aní wiwámi nípáwíro ñweáíwámi dání aní axípmí ámí wiwámi ñweaníro nání mupa éírxíní. ⁸ Aní

gipi gipimi niremorina aiwa miranji seaianiro 'Anjyo nani eini.' nisearimi ufayo numi nuro pi pi aiwa seiapfapi sa anani nfrixini. ⁹ Anji apimi simixi yarigfayo nanji wimixiro 'Gorixo xwioxfo mimeami neri piraniji seamenweanfa anwi ayo enagi nani nisaniro nweafxini.' uriro efrixini. ¹⁰ E neri aiwi anji gipi gipimi niremorina ayi niseairimeami wigf anjyo nani miseupa eana nuro of anji apimi nani inijyimi dani re urfrixini, ¹¹ 'Seyne diji re mopri nani, "Gorixo xwioxfo mimeami neri piraniji neamenweaminiri ef aiwi nene api nani mneaimonarjagi nani xfo xeaniji neiapinfarini?" yaiwipri nani xwfa sikf segf anji ripimi daji ai negf sikwfo xenijipi pirf wiaikimf seasiarjwini.' urfrixini." nuriri ¹² re urijnigini, "Nioni aga nepa seararjini. Gorixo ama niyon mi omomximf enfayimi ama anji Sodom nweaagfayf —Enina Sodom nweaagfayf rani nikiroa warjagfa Gorixo anjnami dani rfa mamowarana niyon rfa nijinigini. Sfa ayimi ayo Gorixo xeaniji xwe niwiri aiwi ama soyne arfa miseai xe oupoyinri sijnwf seanfayo Gorixo xeaniji niwirina Sodom nweaagfayo riniji wininfapi tni xixeni wininfamani. Seayi e muronfari.

Anji bi bimi nweayf xfomi diji mawkwroarjagfa urewapijijf nanirini.

¹³ "Isireriyne 'Gorixo nene nani aga wimonarini.' yaiwinarjagfa ai xeaniji o seaikarinfapi ayikwf menjagi nani diji sipi oseaini. Isireriyne anji yof Korasinji rinijyo

ηweagfáyíné t́nńi ańf yof Betisaida ηweagfáyíné t́nńi awei! Sfá wiyi seyíné majfá seaórínfárínńi. Émáyf ańf yof Taiayí rínńiηfyo ηweáyf t́nńi Saidoniyí rínńiηfyo ηweáyf t́nńi emímí nionńi seaíwapíyínápí sńηwí nńwínńiro sńηwiríyf, ayf eńíná nńsanńiro iyfá írkwf wú pánńiro rfá uráwfyo iwieánńiro yanńri egfárínńi. ¹⁴ Gorixo ámá nńyonńi xeanńηf winfáyimi xeanńηf Taia ηweáyo t́nńi Saidonńi ηweáyo t́nńi winfápi t́nńi seyíné seaikárínfápi t́nńi axfpi imónńnfámani. Seyíné seaikárínfápi seáyf e múronfárínńi. ¹⁵ Isireríyíné, Kapaneami ηweáyíné ‘Gorixo ańfnami nánńi nńneameámńi neayínfárínńi.’ nńyawiwo seáyí e rńyarńηoń? Rfá anńηf wearńηfyo nńseamamówárínfárínńi.” nurńri ¹⁶ wiepńsarńηfyo ámńi re urńηńinígnńi, “Ámá gíyf gíyf soyíné wáf urńmearńná arfá seaífáyf nionńi enńi arfá niarńηoń. Gíyf gíyf arfá mńseaipa éfáyf nionńi enńi arfá mńniarńηoń. Nionńi arfá mńnipa éfáyf Gorixo, nńrowárénapńηomńi enńi arfá mńwiarńηoń.” urńηńinígnńi.

Ámá 72 imónńgfáwa ámńi Jisasomńi wímeagfá nánńrińńi.

¹⁷ Ámá 72 urowárapińyf ámńi dńηf yayf nńyawiwa nńbńro Jisasomńi nńwímearo re urńgfawixínńi, “Ámńnáoxínńi, ámá imfó dńηf xixéroarńηfyo aí none yoń joxiyá nńrńrane mńxí umáńnowáráná ananńi arfá nńneaimńi éf warńηoń.” urńagfá ¹⁸ o re urńηńinígnńi, “Soyíné imfóyo mńxí umáńnowárarńná nionńi Seteno —O imfóyo xńráonńηf imónńηorínńi. O

ápiarḡwʹn+ḡḡ́ aḡ́nami dání piérónapar+ḡḡḡḡ́ wʹn+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ. ¹⁹ Arʹá nípoyi. Nioni enʹ s+ixʹ eániḡḡ́ seaipowár+ḡḡḡ́ enḡḡḡ́ nání soyʹné weaxʹá tʹni wáré tʹni anani xórórí ero Seteno, ʹwʹ oépy+ni+ri seaíwapiyar+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ anani xórórí wiropaxʹr+ni. E yarʹná wí xw+irʹá seaik+xenʹámanti. ²⁰ E ni+sear+ri aiwi imʹó xixéroar+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ m+ixʹ umá+nowáráná arʹá ni+seairo éʹ war+igʹá enḡḡḡ́ nání seáy+ e nimón+ro yayʹ mepanti. Sa r+pi náníni yayʹ épyoyi. Aḡ́nami íkwʹ áamá wé rón+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nání ḡw+irár+ni+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ segʹ yoʹ eni ḡw+irár+ni+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nání yayʹ épyoyi.” ur+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ.

Gorixomi seáy+ e umenʹḡ́ nánír+ni.

²¹ Kwíyʹ Gorixoyápi uk+kayonḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nání axíná yayʹ seáy+mi dání ner+ Gorixomi re ur+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ, “Gʹ ápox+ni, xwʹá im+ix+ri aḡ́na im+ix+ri enox+ni, wiep+sariḡḡḡḡḡḡḡḡḡ yar+igʹá api nání áamá seáy+ e nimón+ro ‘Nioni niḡḡpi diḡḡ r+ixa niḡḡá imón+ḡḡḡḡḡḡḡ nání go níwap+yi+ḡḡḡḡḡḡ?’ r+niʹáyo jox+ yumʹí wir+ áamá ‘Nioni niaíwon+ni+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nimón+r+ majʹá imón+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nání anani níwap+yi.’ r+niʹáyo jox+ wʹá rókiamor+ yar+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ enḡḡḡ́ nání seáy+ e r+mear+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ. Ápe, jox+ ‘E oem+ni.’ simónar+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ nání rar+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ.” nur+ri ²² re r+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ, “Gʹ ápo am+pi xwʹá r+rími n+rími+ni yanʹwá nání íániḡḡ́ niepʹxʹniasinʹr+ni. Áamá wo Gorixomi xewaxo nání x+xen+ niḡḡá mimón+ni. Gʹ ápon+ x+xen+ niḡḡá imón+ni. Áamá wo ápo nání eni niḡḡá mimón+ni. Xewaxon+ni niḡḡár+ni. Áamá ‘Xewaxoni gʹ ápo nání wʹá orókiamóm+ni.’ yaiwíʹáyʹ, ayʹ eni gʹ ápo nání niḡḡá imón+ḡḡḡḡḡḡḡḡḡ.” n+r+ri ²³ n+ik+ni+món+r+ri

xegí wiep̄sar̄iṅowa wiḡp̄i ṅweaṅaḡa siṅw̄f niw̄niṅri awam̄ni re ur̄iṅniṅiṅni, “Am̄p̄i nioni eri xwiȳfá r̄iri yar̄iṅápi soȳné siṅw̄f nanaȳl̄fápi nán̄i Gor̄ixoyá diṅf̄ t̄fni yaȳf seáȳi e dán̄i seain̄pax̄r̄iṅni. ²⁴ Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡfá obax̄ȳf t̄fni m̄ix̄f ináȳȳf t̄fni am̄p̄i soȳné siṅw̄f nanar̄iḡfápi ‘Siṅw̄f ow̄naneȳi.’ n̄ir̄iro aiw̄i w̄i siṅw̄f m̄iw̄niṅpa ero am̄p̄i soȳné ar̄fá niar̄iḡfápi ‘Ar̄fá ow̄ianeȳi.’ n̄ir̄iro aiw̄i w̄i ar̄fá m̄iw̄ipa ero yaḡfár̄iṅni. Aȳinán̄i soȳné yaȳf seáȳim̄i dán̄i seain̄pax̄r̄iṅni.” ur̄iṅniṅiṅni.

Ewaȳf ikax̄f Samariaȳf wo xew̄f wom̄i wá wian̄iṅf̄ nán̄ir̄iṅni.

²⁵ Ámá ṅw̄f ikax̄f eán̄iṅf̄pi meweḡfá wo “Jisaso eṅf̄ eán̄iṅor̄fani? Iwam̄fó ow̄iwap̄iyim̄ni.” n̄iyaiwir̄i n̄iw̄iápn̄imear̄i re ur̄iṅniṅiṅni, “Near̄ewap̄iyar̄iṅox̄ni, nioni ar̄ire ner̄i diṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ t̄fṅáoni imón̄im̄fár̄iṅni?” ur̄fagi ²⁶ Jisaso re ur̄iṅniṅiṅni, “ṅw̄f ikax̄f eán̄iṅf̄pi ar̄ire n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅni? Jox̄i f̄á n̄iror̄f̄n̄á ar̄ire r̄in̄iṅagi roar̄iṅf̄r̄iṅni?” ur̄fagi ²⁷ o re ur̄iṅniṅiṅni, “Re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅni, ‘Jox̄i dix̄f̄ Ám̄iná Gor̄ixomi diṅf̄ six̄f̄ nuyir̄i ner̄f̄n̄á dix̄f̄ xwiox̄f̄ o nán̄i yaȳf osin̄in̄ir̄i eri eṅf̄ six̄f̄ eán̄iṅf̄ t̄fni x̄f̄dir̄i diṅf̄ t̄fni p̄ir̄án̄iṅf̄ w̄ikw̄ror̄i éir̄ix̄ni. Jiwan̄iṅox̄i diṅf̄ sip̄i inar̄iṅf̄pa ámá jox̄i t̄fni ṅweaḡf̄áȳf nán̄i en̄i ax̄f̄pi sin̄f̄w̄niṅiṅni.’ n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iṅni.” ur̄fagi ²⁸ Jisaso re ur̄iṅniṅiṅni, “Jox̄i x̄ixen̄i rar̄iṅni. E ner̄f̄n̄áȳf diṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ t̄fṅox̄i nimón̄ir̄i an̄iṅf̄ ṅwear̄fár̄iṅni.” ur̄fagi ²⁹ ṅw̄f ikax̄f eán̄iṅf̄pi mewen̄o ámá n̄f̄ni xewan̄iṅo

nánì re oyaiwípoyìnrì “O ñwí ikaxí eánìñpí tñnì xixenì áamá xío tñnì ñweagfáyí nánì dññí sípí nìwirì arìrá wiarìñorfanì?” oyaiwípoyìnrì ámì yariñí re wiñnigìni, “Ámá nionì tñnì nawínì ñweañwáyí gíyírfani? Ámá gíyí nánì nìwanìñonì dññí sípí inarìñápa dññí sípí axípi e ninìño?” Yariñí e wíáná ³⁰ Jisaso ewayí xwíyá rìpì urìñnigìni, “Ámá wo añí yoí Jerusaremíyì pñnì nìwiárimì añí yoí Jerikoyì rìññyó nánì wearfná re eñnigìni. Ámá ámayá amípí íwí oxaurápanyènrò yariğfá wa omì íá nìxero xegí rapìrapí wirìro iwaní mépero rìxa napénìmearfná pñnì nìwiárimì ugíawixìni. Rìxa numáná eñáná ³¹ apaxípanìñí imónìñí wo enì ófí axíyimi nìwerfná wenìñí éyí wìññnigìni. Iwaní mépéfo daiwo wenagì nìwìnrì arìrá bì mìwí orìwámì dánì múronìñnì. ³² Ámì Judayí wigí yoí Ripaiyì rìñğfáyí wo —Ripaiyí Gorìxo nánì rìdìyowá yariğfiwámì arìrá wiarìğfáyírfani. Ripaiyì rìñğfá wo iwaní mépéfo wenè nìrémorì nìwìnrì aiwì o enì orìwámì dánì múronìñnì. ³³ E nerì aiwì áamá Samariayí wo —Samariayí tñnì Judayí tñnì eñíná dánì xepìxepá rónagfárfani. Samario enì añí wíyo nánì nurfná wìññnigìni. Ámá iwaní nearì tfo riwo wenagì nìwìnrì omì wa nìwianìrì ³⁴ anwì e nurì iniğfí wainí bì tñnì raní bì tñnì iwaní weáfáyo gñníf wirì wíá utìrì nemáná nìmíeyoarì xegí dogíyo seáyì e nìñwirárfì nìmeámì añí áamá amì amì dánì nìbirì wéfrìxinìrì mìrìññí wìwámì nánì nurì e mewenjo ³⁵ wíápì tñnì íkwí wìñfxaú nìroarì

anjwámí meariḡomí nḡwirí re urinḡinigini, ‘Ámá romí nḡgwí rḡnamí dání píraninḡí méirixini. Rina anipá imónáná o nání joxí dḡxí nḡgwí xwíríá ikixéánáyí ámí nioní nḡbiríná nioniyá xixeni mḡnḡ siapimfáriní.’ urinḡinigini.” Jisaso ewayí xwiyíá apí nurimáná ³⁶ ḡwí ikaxí eáninḡpí mewenomí yarḡnḡí re winḡinigini, “Joxí dḡnḡ arire yaiwiarinḡini? Iwanḡí nearí tḡomí ámá waú wo nḡwiniro aí awa go o tḡnḡ ḡweagíá wóninḡí nimónirí arirá winḡinigini?” uráná ³⁷ ḡwí ikaxí eáninḡpí mewenomí re urinḡinigini, “ ‘Ámá nḡwiniríná wa nḡwianirí nanḡí wiḡo o tḡnḡ ḡweagíá wóninḡí imóninḡinigini.’ nimónariní.” urfagí Jisaso “Joxí ení nuri axípi e néra úirixini.” urinḡinigini.

Mataí tḡnḡ xinapí Mariaí tḡnḡ nánirini.

³⁸ Jisaso wiepḡsarḡnḡyí tḡnḡ óyo nuróná anḡ bimí rémóáná apíxí wí Mataiyí rḡnḡnḡí aiwá míranḡí winí xegí anḡyo nání nḡwirimeámí nuri ḡweanáná ³⁹ í xegí xexirimeái Mariaiyí rḡnḡnḡí nḡbirí Jisasoyá síkwí tḡnḡ e nḡḡweámáná oyá pḡné aríá wiaríná ⁴⁰ Mataí aiwá riyamí emḡnḡrḡ yaríná upupḡgí winarḡnḡgí nḡbirí Jisasomí re urinḡinigini, “Ámináoxini, níni aiwá riyamí yaríná gí nḡriximeái pḡnḡ nḡnḡwiárḡmí nḡbirí ‘Ayí ananirini.’ riyaiwiarinḡini? Í sanḡ nḡrápini nání uowárenapei.” urfagí ⁴¹ Ámináo re urinḡinigini, “Mataíxí, Mataíxí, jíxí dḡnḡ obḡbaxí morí amḡpí obaxí nání ayá síwí rḡrorí yarḡnḡni. ⁴² E nerí aí jíxí aninḡí miní epaxí imóninḡyí obaxímaní. Aga ná binirini. Mariaí apí nání dḡnḡ neyírorí aríá

niarini. Í diñí eyíroariñipi mididí miwikixepa nerí jíxi niríípi bí urimiméini.” uriniginini.

11

Ayí Gorixomi nurirná ripaxipi nani uréwapiyiní nánirini.

¹ Jisaso wí e nuri rixa Gorixomi xwiýá ririmí niwimáná enáná xegí wiepísariniyí wo re uriniginini, “Ámináoxini, Jono wayí ni neameaia wago xegí wiepísariniowami Gorixomi xwiýá ririmí wipíri nani uréwapiyinípa joxi eni e nearéwapiyi.” uríagi ² o awami re uriniginini, “Gorixomi xwiýá ririmí niwirná re urírixini, ‘Ápoxini, “Ámá nini joxini ñwáoxi enagi nani wéyo rimérixini.” neaimónarini. “Joxi xwioxíyo mimeámí nerí neamenjewarípi sináni imónwiniñini.” neaimónarini. ³ Nene aiwá sá ayí ayimi naníwá nani neaiyirixini. ⁴ Ámá nene íwí neaííayo yokwarimí wiíagwi nani joxi nene íwí yariniwayí yokwarimí neaiirixini. Ámá wí ení eánigíáyíranirí iwamíto owíwapiyípoynirí sinwí míneanipa érixini.’ Gorixomi xwiýá ririmí niwirná e urírixini.” uriniginini. ⁵⁻⁷ E nurimáná ewayí xwiýá rípi uriniginini, “Soyiné woxi díxi ámá añ wí e dání wo áriwegíyo símeáaná aiwá menagi nani joxi ámá níkumixinirí emearigíáyí womi nuri aiwá nani rixiniñ nurirná re uriríni, ‘Gí ámá añ wí e dání wo añ wíyo nani úníto rixa áriwegí ríná nímeáagi omi aiwá bí miní wimi nani menagi nani joxi tfe nani rixiniñ bariniñ. Aiwá biaú

bi ninimeairiréini?’ uráná anjyo ínimí dání, sá wenjmi dání re ririnijoi, ‘Aiwá nání ayá wí minirinjweapani. Anj ówanj niyárimáná niaíwfpia tñni íkwianwfyo rixa sá wenwiní. Nioní wí niwiápñimeari aiwá rimeaipaxí menini.’ ririnijoi. ⁸ Nioní re seararini, ‘Anj xiáwo aiwá nání rixinj bfo xegí níkumixiniri emearinj wo aiwí niwiápñimeari xfo rixinj urarinyf umeaipaxímani. E nerí aiwí arfki rixinj urayarfná niwiápñimeari xfo wimónarinjpi nipiñi miní winigini.’ seararini. ⁹ Ayínáni nioní re seararini, ‘Soyfné Gorixomi amipi wí nání yarinj wíáná o ananí miní seiapinárini. Rixinj nurirfná amipi wí o tñj e nání pfa nerfnáninj ananí meaprfárini. Rixinj nurirfná wáf e nírómáná wakwí óránanj o ananí arfa nisiri anj ówanjinj rfwiinigini.’ seararini. ¹⁰ Ayí rípi nání seararini. Ámá nñni Gorixomi rixinj urayarfnáyf ayf ananí wí meaprfárini. Ámá gíyf amipi wí nání pfa nerfná ananí meaprfárini. Gíyf wáf e dání wakwí óráná o ananí anj ówanj wfwiinárini.” urinjigini.

¹¹ Ewayí xwíyfá ámi bi rípi nuriri re urinjigini, “Ápoyfné woxí dixí íwo nibiri peyf nání rixinj riránáyf, weaxfá nimeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. ¹² Inj kíminj nání ení rixinj riránáyf, wáre nimeari wiriréini? Oweoi, e ení nimeari wiriméini. ¹³ Soyfné fwí nera warígoyfné aiwí segí niaíw rixinj searánáyf, ananí amipi awiaxyf anpá miní wiarígoyfnérini. E nerí aí segí ápo anjnamí njweajo anjipaxríni. ‘Omí gíyf gíyf rixinj

uránáyí, kwíyí oyápi aí anani miní winfáriní. seararíñiní.” uríñiniginí.

“O ení eáníñí oboyá tñinyaríní.” rígfá nániríní.

¹⁴ Jisaso, imfó mañí píróníñí womí —O áamá womí dñí xixéroaríñagí nání ámáo ení mañí píróníñoríní. Imfómi mǐxí umáinowáraná imfó éf úáná áamá mañí píróníño ámi pñé ríñiniginí. Ámi pñé raríñagí ¹⁵ áamá e epíroyí egfáyí sñwí e nǐwǐnǐro ududí nero aí ¹⁶ áamá wí re rígfawixíní, “O imfó mǐxí numáinowáriríná imfó xiráóníñí imóníño — O xegí yoí bí Bieseuroyí ríníñoríní. Oboríní. O ení weámixowárfagí nání ení eáníñí oyá tñí umáinowáraríñí.” raríná áamá ámi wí “Jisaso ení eáníñoríani? Iwamfó owíwapíyaneyí.” nǐrínǐro nǐbǐro re urígfawixíní, “Anínamí dání emímí bí iwamfó neaíwapíyí.” urfágfá aiwí ¹⁷ o wígfí yaiwígfá nání adadí nǐwirí ewayí xwíyfá re uríñiniginí, “Áamá gwí axírí xepixepá nǐrónǐro mǐxí nínirónáyí, ayí aní mǐwiárekixínípaxíríní. Áamá xiráogwáowa ení xepixepá nǐrónǐro mǐxí nínirónáyí, ayí ení aní mǐwiárekixínípíríaríní. ¹⁸ Ayínání Seteno tñí xegí imfó axíyí tñí xepixepá nǐrónǐro mǐxí nínirónáyí, aríge nero ení neánírí ropfáoi? Oweoi! E nerí aiwí seyfné ‘Ení eáníñí Bieseuroyá tñí imfó mǐxí umáinowáraríñiní.’ nǐraríñoi. ¹⁹ Nioní nepa Bieseuroyá ení eáníñí tñí imfó mǐxí numáinowárirí sñwiríyí, segí áamá ení eáníñí goyá tñí mǐxí umáinowárarígfáriní? Segí áamá imfó mǐxí umáinowárarígfáwa sfá yoparfíyimi

nɪwɪáþnɪmearo yarɪŋɪ re seapɪrɪárɪnɪ, 'Nene áamá wo imɪó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ nɪwɪnɪrane "Enɪ eánɪŋɪ Gorɪxoyá tɪnɪ e yarɪnɪ." rɪnarɪŋwá eŋagɪ nánɪ seyɪné pí nánɪ Jisaso axɪpɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪrɪná xwɪyɪá nɪmearɪro "Enɪ eánɪŋɪ oboyá tɪnɪ yarɪŋɪnɪ." urɪgɪawɪxɪnɪ?" Yarɪŋɪ e seapɪrɪárɪnɪ. ²⁰ Nionɪ enɪ eánɪŋɪ Gorɪxoyá tɪnɪ imɪó mɪxɪ umáɪnowárarɪŋagɪ aí seyɪné 'Gorɪxo xɪo xegɪ xwɪoxɪyo mɪmeámɪ nerɪ neamenɪweanɪáþɪ rɪxa rɪmónɪnɪ?' mɪyaiwɪarɪŋoɪ. 'Áamá yeáyɪ neayimɪxemeanɪa nánɪ urowárɪnapɪnɪo, arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪŋwáo rɪxa nene tɪnɪ rɪmónɪŋwɪnɪ?' mɪyaiwɪarɪŋoɪ." nurɪrɪ ²¹ ewayɪ xwɪyɪá ámɪ bɪ rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Áamá enɪ rɪŋɪ wo éwaɪkɪ oxá nayɪrɪ nɪtɪrɪ awɪ menɪweanɪáná áamá wo xegɪ anɪyo nɪpáwɪrɪ amɪpɪ wɪ ɪwɪ meapaxɪ menɪnɪ. ²² E nerɪ aí áamá enɪ rɪŋomɪ nɪmúrorɪ omɪ seáyɪ e imónɪŋɪ wo nɪbɪrɪ mɪxɪ wɪmɪnɪrɪ nerɪná xopɪrárɪ nɪwɪrɪ amɪpɪ nɪnɪ mɪxɪ nánɪ maxɪrɪŋyɪ nuráþɪmáná amɪpɪ oyá nɪnɪ enɪ rɪxa nuráþɪrɪ yanɪ nɪwia warɪŋɪrɪnɪ." Jisaso enɪ eánɪŋɪ xɪoyá oboyáþɪmɪ múroŋagɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪá e urɪŋɪnɪgɪnɪ.

²³ Áamá wɪ ámányɪ nɪnɪ Jisasomɪ dɪŋɪ wɪkwɪrɪoro xɪdɪro epɪrɪxɪnɪrɪ þɪrɪ rakiámɪ wɪanɪro yarɪgɪáyɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, "Áamá nionɪ tɪámɪnɪ mɪmónɪgɪáyɪ, ayɪ nionɪ tɪnɪ mɪxɪ imónɪŋwáyɪrɪnɪ. Áamá nionɪ tɪnɪ sipɪsipɪ awɪ meaárɪpa yarɪgɪáyɪ, ayɪ sipɪsipɪ xɪdɪxɪdowárɪ yarɪgɪáyɪrɪnɪ." urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayf ikaxf imfo xegf winiyo wirimeanf nanirini.

²⁴ Ámá ayf “Nene Jono nearáná sanijf onimiápi nerane aiwi imfo xixéroarijf rónijf imónanigini.” oyaiwipoyiniri ámi xixewisf ikaxf bi nuriri re uriniginini, “Imfo xixéroarijfyf mxf umánowaráná ámá womi pini niwiárimni nurfná iniigf mayimi ge ge sá onweámni nemeri pfa nimeginimésáná re yaiwiárijfiri, ‘Gf ámi anj axf pini niwiárimni bihaé nani oumini.’ niyaiwimi ²⁵ nuri anj rixa síf peáriniri píranijf imixáriniri yárinijagi niwiniri sini anfa imónijagi niwiniri nani ²⁶ ámi nuri imfo wé wúmi dánj waú fwf neróná xfomi seáy e múroro egfáyo niwirimeámi nuro axomi nixixéro e ηweaarigfárinini. Xámi sipi imónago aí ínáyf aga sipi ikeamónijfiri.” uriniginini.

Yayf winipaxfyf nani urinj nanirini.

²⁷ Xwiyfá api urarfná apixf wí ámá e epfroyf egfáyo dáni rfaiwá re uriniginini, “Apixf joxi nixixiriri amijf siapiñi Gorixoyá dijf tñni yayf winipaxfiri.” urfagi aí ²⁸ o re uriniginini, “E wí niyaiwirí miripani. Ámá giyf giyf xwiyfá Gorixoyá arfa wiwo axfpí ero yarigfáyf ámá ayfni Gorixoyá dijf tñni yayf winipaxfiri.” uriniginini.

Ekijinj bi nani rixinj urigfa nanirini.

²⁹ Ámá obaxf Jisaso tñj e epfroyf enána sini wini wini epfroyf yarijagfa o re uriniginini, “Isireriyfne, agwi ηweagfáyfne fwf nera nuro arfki yarigfáyfne, emimf nani seaimónarijagi

aiwí nioní emí+mí wí mīseáiwapíyipa nerí aiwí ná bíní Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao yagí+píní seáiwapíyimí+áríní. ³⁰ Eníná Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonaoyí ríní+ño —O sítá wíyaú wíyí píyí+ní+ñí nimóní+rí peyí agwíyo weagoríní. O áamá aní yoí Ninipayí ríní+ñíyo ñweaagí+áyo Goríxoyá símí+mají+óní+ñí wiíní+pa áamá imóní+ñáoní áamá agwí ñweagí+áyí+né Goríxoyá símí+mají+óní+ñí seainí+ñíní. ³¹ Goríxo áamá ñiyoní mí ómómí+xímí ení+áyimi apí+xí eníná Sibayí aníyo menweaagí —Í mí+xí ináyí Soromono níjítá seáyí e nimóní+rí rí+rímí yaríná arítá wimíní+rí nání aní aga ná jí+amí dání bíní+ríní. Í áamá woní Soromonomí seáyí e imóní+ñáoní re éf nírómáná seararí+ñagí aiwí seyí+né arítá míníarí+ñagí+á nání í sítá ayimí níwiápí+ní+meari xwíyítá seameáríní+áríní. ³² Áamá eníná aní yoí Ninipayí ríní+ñíyo ñweaagí+áyí —Ayí Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao Goríxoyá xwíyítá wáí urí+meáná ayí wigí íwí egí+apí ríwí+míní ní+mamoro ní+saníro ñweaagí+áyí+ríní. Ayí áamá wo Jonaomí seáyí e imóní+ñáoní re éf nírómáná seararí+ñagí aiwí seyí+né arítá míníarí+ñagí+á nání áamá ayí sítá Goríxo áamá ñiyoní mí ómómí+xímí ení+áyimi níwiápí+ní+mearo xwíyítá seameárí+pí+rí+áríní.” urí+ñínigíní.

Ewayí ikaxí ramí+xí nání urí+ñí nání+ríní.

³³ O xwíyítá Goríxoyá ramí+xí+ñí+ñí imóní+ñagí nání re rí+ñínigíní, “Áamá wo ramí+xí ní+mí+xá+rómáná aní sakwímaní+ño tarí+ñí+maní. Sí+xí wá ní+meari upí+kákwiárarí+ñí+maní. Ní+mí+xá+rómáná áamá íwiapítá gíyí gíyí wíá

óniṅagí sṅwí wṅipírí nání íkwiaṅwíyo seáyí e ikwiáraríṅíríní.” nurírí ³⁴ re uríṅinígíní, “Segí sṅwí ení uyíwíníṅí imóníní. Segí sṅwí t́níní píráníṅí naníro wé róníṅí nerónáyí, dṅí naníṅí aumaúmí niníro segí xwioxíyo wíáníṅí ókímíxínaríṅoí. E nerí aiwí segí sṅwí t́níní íwí nání naníróná segí xwioxíyo śáníṅí yimíxínaríṅoí. ³⁵ Dṅí naníṅí aumaúmí niníro segí xwioxí wíáníṅí seaókíaríṅípí supíkínínígínírí dṅí t́níní éfíríxíní. ³⁶ Segí xwioxíyo śá wí míyíní wíání nókiáríríná uyíwí wíá seaókíaríṅípáníṅí segí xwioxí ńníní wíá seaókíarínfáríní.” uríṅinígíní.

Parisiowamí xwíyíá umeáríṅí náníríní.

³⁷ E nuríísáná enáná Parisi wo “Gí aṅíyo aiwá onaiyí.” nurírí nípemeámí úáná Jisaso nurí aiwá nípíre éfí ṅweañáná ³⁸ Parisio Jisaso xámí wé piaxíníṅí eanṅí nání wigí yaríḡápa wé iníḡíyo igwíá míwíró aiwá nípíre éfí ṅweañagí níwínírí ududí yaríná ³⁹ Jisaso re uríṅinígíní, “Parisioyíné íwí mearo ŕá kíroo yaníro moaríḡápi segí xwioxíyo síní magwí enáná kapíxí t́níní píreríxí t́níní igíá nearínáníṅí kíyí b́aríwámí dáníní kwírínaríḡoyínéxíní. ⁴⁰ Majímajíá ikárínaríḡoyíné ‘B́aríwámíní imíxaríṅo íníríwámíní mimíxíṅíríní.’ ríyáiwíaríṅoí? ⁴¹ Amípí soyíné f́á xíríḡápi ámá uyípeayíyo ayá nurímíxíro arírá níwíro ḿníní wíánáyí, soyíné igíá neáníróníṅí imónípíríáríní. ⁴² Parisioyíné awayí! Śá wíyí soyíné majíá seaórínfáríní. Goríxo xeaníṅí ŕá t́ṅí seaikárínf́á enagí nání

diŋŋ sɪpí oseainini. Soyíné aiwá nimiróná anihŋ miní yíyí tɪni aŋ tɪni siyó amipí píranihŋ íá nɪroro rixa wé wúkaú imónáná wo Gorixomi mɪni nɪwiro aí ámáyo wé rónihŋ wiarigfáyí pɪni wiáŋro Gorixomi diŋŋ sixí muyipa ero yarigfoyínéxini. Soyíné aiwá onimiápia aí segí anihŋ miní yarigfá jɪapi pɪni miwiáŋipa ero ámáyo nanŋ mimixipa yarigfápi eni ero neri siŋwiriŋyí, nanŋ imónimɪniri enŋŋŋni.

⁴³ Parisioyíné aweyi! Sɪá wiyi soyíné majfá seaórínfáŋini. Soyíné rotú anŋyo ámá siŋwí oneanpoyiniri sɪmí sɪmí e ŋwearo makerfáyo awí eánarigfɛ ámá yayí ‘Ámináoxini.’ oneanpoyiniri emero ‘Oyaneyi.’ seaimónarihagí nání Gorixo xeanihŋ seaikárínfáŋini.” urihŋnigini.

⁴⁴ Ámá nɪni Parisiowami nɪwiniríná “Nanowarini.” yaiwiarihagí nɪwiniri awa wigí fɪwí yarigfápi ámá piyí xwáŋpáyo ínimi wenŋ yapí imónihagí nání re urihŋnigini, “Aweyi! Sɪá wiyi soyíné majfá seaórínfáŋini. Soyíné ámá piyí tigfɛ xwá emadiróniháná ámá ‘Ámá piyí tigfɛŋani?’ miyaiwí maiwí pwarigfénihŋ imónigfoyínérini.” uráná

⁴⁵ ŋwí ikaxí eánihŋpi mewegfá wo nɪwiáŋpɪnimeari re urihŋnigini, “Nearéwapiyarihoxini, Parisiowami e nuriríná none eni ikayfɪwí neameararihini.” urfagi aí

⁴⁶ Jisaso ŋwí ikaxí eánihŋpi mewegfáwa ámáyo anihŋ miní sekaxí “E éŋŋŋini. E éŋŋŋini.” nuriro aí wiwanihowa wí miyarigfá enagi nání re urihŋnigini, “Ŋwí ikaxí eánihŋpi mewegfoyíné eni aweyi! Sɪá wiyi soyíné majfá seaórínfáŋini. Soyíné ámáyo sanŋ

xwé ayá wí n̄iwikwiár̄iro aí sewan̄iḡoȳiné san̄f̄ xwé api iwam̄fó mim̄feyoar̄iḡf̄oȳiné en̄aḡi nán̄i Gor̄ixo xean̄iḡf̄ seaikár̄in̄fár̄in̄i.

⁴⁷ Soȳiné Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄awami seḡf̄ ar̄fowa p̄ikiár̄iḡf̄áyo xwár̄ipáyo an̄iḡf̄ min̄f̄ m̄fá im̄ixar̄iḡf̄oȳinéx̄in̄i. ⁴⁸ Soȳiné e ner̄iḡf̄pimi dán̄i ámáyo áwan̄f̄ rén̄iḡf̄ urar̄iḡoḡ, ‘Neḡf̄ ar̄fowa Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡf̄awami n̄ip̄ikiár̄iróná apáni yaḡfá en̄aḡi nán̄i wiḡf̄ xwár̄ipáyo m̄fá im̄ixar̄iḡw̄in̄i.’ En̄iḡf̄ urar̄iḡaḡfá nán̄i Gor̄ixo xean̄iḡf̄ seaikár̄in̄fár̄in̄i. ⁴⁹ Aȳinán̄i Gor̄ixo d̄iḡf̄ nen̄w̄iperi soȳiné nán̄i x̄ixen̄i re r̄iḡin̄iḡin̄i, ‘Nion̄i w̄fá rókiamoar̄iḡfá wami t̄fni xw̄iȳfá wáf ur̄imear̄iḡfá wami t̄fni urowár̄aná aȳf̄ w̄iyo p̄ip̄ikim̄f̄ ero w̄iyo m̄ix̄f̄ x̄f̄dowár̄ap̄iro ep̄ír̄fár̄in̄i. ⁵⁰ W̄fá rókiamoaḡfá n̄iyon̄i nion̄i an̄fina im̄ix̄ir̄i xw̄fá im̄ix̄ir̄i en̄íná e en̄aé dán̄i n̄ip̄ikía b̄faḡfá nán̄i ámá agw̄i ḡweaḡf̄áȳiné nion̄i en̄f̄ seameám̄fár̄in̄i. ⁵¹ Aibor̄fom̄f̄ xám̄i x̄iráo Keno p̄ikiḡe dán̄i n̄ip̄ikía n̄ib̄fásaná yopar̄f̄ nion̄iyá w̄fá rókiamoaḡf̄ Sekar̄aiaomi p̄ikiḡfawix̄in̄i. Om̄f̄ nion̄i nán̄i ikwian̄w̄f̄ rid̄yowá yan̄iro ikw̄ikwiár̄im̄f̄ yar̄iḡf̄e mid̄áni en̄áná ḡf̄ an̄f̄ awawá “N̄w̄fár̄in̄i.” r̄in̄iḡe mid̄áni en̄áná áw̄n̄im̄f̄ e p̄ikiḡf̄or̄in̄i. Om̄f̄ p̄ikiḡf̄e nán̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ agw̄i ḡweaḡfá t̄iȳiné nion̄i en̄f̄ seameám̄fár̄in̄i.’ Gor̄ixo e r̄iḡir̄in̄i.” ur̄iḡin̄iḡin̄i. ⁵² N̄w̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡf̄p̄i meweḡfáwa ámáyo Gor̄ixo “Oépoḡf̄.” wimónar̄iḡf̄p̄i m̄m̄iwiaik̄f̄ wiar̄iḡaḡfá nán̄i x̄ixewis̄f̄ ikax̄f̄ re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “N̄w̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iḡf̄p̄i meweḡf̄oȳiné awaȳf̄! Soȳiné am̄ip̄i Gor̄ixo ‘Ámáyo ow̄íwap̄iȳipoȳf̄.’ wimónar̄iḡf̄p̄i

míwíwapiyipa yaríṅagíá nání s'á wíyí soyíné maj'á seaórin'árini. Soyíné kí aṅí n'íj'á nání m'rin'iniwá nání f'á n'ixir'áiro aí sewan'ioyíné wí n'kwirowo m'páwipa ero áamá n'páwian'ri éfáyo soyíné p'rí m'ákm' wiro yaríg'árini.” e nur'ísáná ⁵³ aṅí e p'ni n'wiárim' nuri emear'ná re eg'awix'ini. Nw' ikax' eán'ij'p' meweg'áwa t'ni Parisiowa t'ni wig' xwiox'íyo dání r'á ápiáw'niṅ' n'weri omi s'm' t'ni ur'iro am'pí obax' wí nání yar'ij' wiayiro neróná ⁵⁴ “O xw'y'f'á sipí ṅw' ikax' eán'ij' xixeni mimón'ij' b'í ráná xw'r'ix' oungey'.” n'rin'iro ar'f'á wiax'f'dig'awix'ini.

12

“Nan'f' ero sipí ero mepani.” ur'ij'f' nán'ri.

¹ Áamá ox' ap'ix' obax' ayá wí ep'roy' n'iyá'iróná xok'ir'p' inar'f'ná Jisaso xeg'f' wiep'sar'ṅowa Parisiowa seáy' e nimón'iro sipí yayiro nan'f' yayiro yaríg'ápa awa eni e ep'rix'in'ri awami xám' re ur'ij'inig'ini, “Soyíné bis'ker'f'á yis' (Bis'ker'f'á sin' s'ij' eṅáná yis' on'imiápi t'f'á aiw' n'im'ini ikwian'w' eap'inárar'ij'ri.) Soyíné bis'ker'f'á yis' Parisiowayá nání wáy'f' nero emépoi. Wig'f' nan'f' ero sipí ero yaríg'ápi nání searar'ij'ini.” nur'ri ² awa sipí ero nan'f' ero mepa oépoi'n'ri re ur'ij'inig'ini, “Am'pí agwi in'im' imón'ij'y'f' r'f'wéná s'ij'ani imón'nf'árini. Am'pí in'im' nimón'ri yokwar'im' in'ij'y'f' r'f'wéná áamá n'ni n'ij'f'á imón'p'r'árini. ³ Pí pí xw'y'f'á ár'fwiyim' yum'f' ikax' rin'f'áy'f' eni áamá n'ni ikwáw'y'íná ar'f'á wip'r'árini. Pí pí xw'y'f'á aṅí náyo in'im' dání ikeag'gw'f' rin'f'áy'f' r'f'wéná aṅí

seáyıyo niŋweámáná áwanŋí rowiáropíríárini.”
uriniŋigini.

Wáyí wipaxo nánirini.

⁴ O re uriniŋigini, “Gí ní kumixiniri emearigíoyiné, nioni re seararini, ‘Segí waráyini seapikiarigíáwa nani wáyí mepani. Diŋí eni seaxekwapaxí meŋagi nani ayí nani wáyí mepani.’ seararini. ⁵ Ámá wáyí wipaxo nani nioni áwanŋí osearimini. Ayí Gorixorini. O ámayı nipikimána xewaninjo diŋí eni niseaxekwapiri ríá aninŋí wearinŋıyo seaikeaáripaxí eŋagi nani wáyí omiŋi wírıxini. Oyi, o nani aga wáyí wírıxini.” uriniŋigini.

⁶ Ámá ayí diŋí “Gorixo ámaéne nani anipaxí diŋí moarinŋirini.” oyaiwıpoyiniri re uriniŋigini, “Ámá makeríáyo nani nuri inŋí siríkwá wé wú nuni bí neríná niŋwí ríá niŋıpia biaú tíni bí yarigíárini. Inŋí apia aga onimiápia nani aiwi Gorixo wí diŋí peá nimori aríá ikeamoarinŋımani. ⁷ Seyíne nani eni Gorixo wí aríá ikeamoarinŋımani. Segí miŋıyo díá aí arari wenŋıyí nani o niŋıárini. Gorixoyá siŋwıyo dani seyíne inŋí onimiápia tíni xixeni mimóninŋagíá nani wáyí bí mepani.” nuriŋi

⁸ re uriniŋigini, “Nioni re seararini, ‘Ámá go go ámayá siŋwıyo dani anani “Jisasomi xıdarinŋaonirini.” urarinjo nani ámá imóninŋaoni niweapiríná o nani eni Gorixoyá anınajıyá siŋwıyo dani “Gí ámaorini.” rimíárini. ⁹ E nerı aiwi go go ámá nani wáyí nerı siŋwıyo dani “Jisasomi muxıdarinŋaonirini.” urarinjo nani

nioni eni Gorixoyá anjínajíyá síñwíyo dánì “Gí áamáomani.” rímfárinì.’ seararínjínì.” nurírì ¹⁰ re urínjínigínì, “Ámá go go ámá imónínjáonì yarinjápì nánì xwíyíá sípí nínimearírì aiwí ananì Gorixo yokwarímí wiipaxírínì. E nerí aiwí go go Gorixoyá kwíyí yarinjípì nánì ‘Enj eánínj Setenoyá t́nì yarinì.’ nírírì ríperírí numearírínáyí, Gorixo ananì yokwarímí wiipaxí menínì.” nurírì ¹¹⁻¹² re urínjínigínì, “Ámá wí fá niseaxero rotú anj́yoranì, gapímanowa t́nj́ erani, áminá neameñweagfáwa t́nj́ erani, nimeámi niseaurónáyí, ‘Arige xwíyíá wákwínanf́wínì?’ mîyaiwipa nero ayá síwí mîsearopa éfrixínì. Ayí rípì nánírínì. Sa axíná Gorixoyá kwíyípì xwíyíá soyf́né urípírípì seaíwapíyini enqagì nánì wáyí mepa éfrixínì.” urínjínigínì.

Ewayí ikaxí amípí mîmúrónínj wo nánírínì.

¹³ Ámá e epíroyí egfáyí wo Jisasomì re urínjínigínì, “Nearéwapíyarínjoxínì, amípí ápo níperf́nà nítimì pépì gí ráro xegípì íkwf́naroarínjagì nánì ‘Díxí rígwáo t́nì píránínj́ yanj́ menípíyì.’ ureì.” urf́agì aí ¹⁴ o re urínjínigínì, “Ámáoxínì, ámáyo xwíríxí méwinígínírì go nírípeáf́rínì? Go awagwíyá amípí yanj́ oameinírì nírípeáagì nánì nírarinjínì?” omì e nurímáná ¹⁵ ámá nìyonì re urínjínigínì, “Segí iyf́á fá amípí dínj́ nìyímínj́ imónínjípì seaiapípaxí menínì. Xwé ayá wí t́ñoxi aiwí wí dínj́ nìyímínj́ imónínjípì siapípaxí menínì. Ayínánì amípí nanj́ síñwí f́wí

nɪwɪnɪrɪnɪ 'Nionɪ meapaxɪrɪnɪ.' yaiwiarɪgɪáɪpɪ nɪpɪnɪ enɪ nánɪ wáyɪ oseainɪnɪ. Seyɪné iyá fá amɪpɪ nánɪnɪ dɪɪɪf ɪkwɪropɪrɪxɪnɪrɪ seararɪɪɪnɪ." nurɪrɪ ¹⁶ ewayɪ xwɪyá fá rɪpɪ urɪɪɪnɪgɪnɪ, "Ámá amɪpɪ mɪmúrónɪɪɪ woyá omɪɪɪyoy wɪtɪ aiwá xwé pɪrɪpɪrɪf ɪnɪɪagɪ nɪwɪnɪrɪ ¹⁷ dɪɪɪf neyɪrorɪ re yaiwɪɪnɪgɪnɪ, 'Arɪ emɪnɪréɪnɪ? Aiwá pɪrɪpɪrɪf ɪnɪɪɪ tɪ tɪmɪ nánɪ gɪ aɪɪf apánɪ menɪnɪ.' nɪyaiwirɪ ¹⁸ re rɪnɪɪnɪgɪnɪ, 'Re oemɪnɪ. Aɪɪf aiwá nánɪ mɪrɪnɪɪɪyɪf emɪ pɪpɪnamɪ nɪyárɪmáná ámɪ aga xwé wɪwɪ wɪwá nɪmɪra numáná gɪ wɪtɪ aiwá nɪnɪ tɪnɪ amɪpɪ nionɪyá tɪnɪ aɪɪf ɪwɪwámɪ nɪta úɪmɪgɪnɪ. ¹⁹ E nɪyárɪmáná nɪwánɪɪonɪ re rɪmɪgɪnɪ, "Gɪ amɪpɪ nɪnɪ rɪxa déronɪ. Aiwá xwɪogwɪ fá ropaxɪ nánɪ mɪwenɪnɪ. Ananɪ kɪkɪfá ɪwearɪ aiwá nɪrɪ ɪnɪgɪf nɪrɪ nerɪ yayɪf éɪmɪgɪnɪ." rɪmɪgɪnɪ.' rɪnɪagɪ aɪ ²⁰ Gorɪxo omɪ re urɪɪnɪgɪnɪ, 'Majɪmajɪfá ɪkárɪnarɪɪɪf roxɪnɪ, sɪfá rɪyɪmɪnɪ joxɪ rɪxa nɪperɪfɪnɪ. Nɪpéáná dɪxɪf amɪpɪ píránɪɪɪf tɪɪɪpɪ go meanɪfárɪnɪ?' urɪɪnɪgɪnɪ." Ayo e nurɪrɪ ²¹ re urɪɪnɪgɪnɪ, "Ewayɪ xwɪyá fá apɪ ámá Gorɪxo nánɪ dɪɪɪf mɪmopa nero 'Amɪpɪ xewanɪɪonɪ nɪgɪf wɪnɪ wɪnɪ nɪmeaayɪrɪ otɪmɪnɪ.' yaiwiarɪgɪfáyɪf nánɪrɪnɪ. Ámá e yarɪgɪfáyɪf amɪpɪ wɪ mɪmúrónɪɪagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪɪwɪyoy dánɪ uyɪpeayɪf ɪmónarɪgɪfáyɪfɪrɪnɪ." urɪɪnɪgɪnɪ.

Aiwá tɪnɪ aikɪf tɪnɪ nánɪ ududɪf wɪnarɪɪɪf nánɪ uréwápɪyɪɪɪf nánɪrɪnɪ.

²² O xegɪf wɪepɪsarɪɪɪyoy re urɪɪnɪgɪnɪ, "Ámá e yarɪgɪfáyɪf amɪpɪ wɪ mɪmúronɪagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪɪwɪyoy dánɪ uyɪpeayɪf ɪmónarɪgɪfáyɪf ɪɪagɪ nánɪ

re searariŋini, “Arige pírániŋŋ ɲweaniréwini?” niriŋero aiwá nípírí nání ududí mepa ero waráyo aikí yínípírí nání ududí mepa ero éríxini.’ searariŋini. ²³ Ayí rípi nánírini. Segí wárá jáyá aikíyo múróni. Diŋŋ jáyá eni aiwáyo múróni. ²⁴ Soyíné ámi iŋŋ áwí nání diŋŋ moríni. Iŋŋ awa aiwá omiŋŋ nero mianarígámani. Wigí aiwá nimimí nuro aŋíyo típíríáyá eni aŋŋ wí mímírini. E nerí aí Goríxoní mǐni wiaríŋíni. Soyíné diŋŋ re riyaiwiaríŋoí, ‘Iŋíyo mímúróniŋagwí nání Goríxo none nání eni aiwá neaimíxíyipaxomani.’ riyaiwiaríŋoí? Oweoí, diŋŋ e wí mímopa époyí. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi bí oimónimíni.’ niyaiwirí ududí éo sepiá ámi bí imónariŋíraní? Oweoí! ²⁶ Soyíné eni apí aí wí mepaxí neríŋáyá aikí tǐni aiwá tǐni nání pí nání ududí yariŋoí? ²⁷ Soyíné adowayí nání diŋŋ moríni. Niyapíríŋá xegí iyá ó earí aikí yirí yariŋímani. E nerí aiwí eŋíŋá negí mǐxí ináyá Soromono okiyá ninírí meáríniŋo neríŋáyá adowayí yapi awiaxí e imónagímani. ²⁸ Goríxo adowayí tǐni aráyo —Ará agwí eŋíyo ananí niyoaro sá wiyimí ríá ikeaárípíríáyíŋíni.” uríŋinigiŋíni. Awa “Goríxo ará nání ayá síwí muroaríniŋíni.” oyaiwípoyinírí e nurírí re uríŋinigiŋíni, “Goríxo adowayí tǐni aráyo okiyáŋiŋŋ yariŋagi nání soyíné eni aŋíŋaxí aikí e seayíríŋíŋíni. ²⁹ Ayínání soyíné iniigí tǐni aiwá tǐni nání ‘Pí naniréwini?’ niriŋero ududí néra mupa éríxini. ³⁰ Goríxomí mǐxídípa yariŋíáyá apí nání aníŋŋ mǐní nero meaaníro yariŋíŋíni. E nerí aí segí ápo Goríxo soyíné apí nípíni aiwáraní, aikíraní

seainarɨŋagɨ nánɨ nɨjǎárɨnɨ. ³¹ Apɨ meainɨro nánɨ mepa ero Gorɨxo xǎo xegǎ xwioxǎyo mɨmeámǎ nerɨ seameŋweanǎe páwɨpǎrɨ nánɨ amɨpɨ xǎo wimónarɨŋpɨ ero nerǎnáyǎ, Gorɨxo ananɨ apɨ nɨpɨnɨ nɨseainǎárɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

“E e nerǎnáyǎ, amɨpɨ nanǎ wɨ anǎnamɨ awɨnɨŋǎ eaárarɨŋoɨ.” urɨŋǎ nánɨrɨnɨ.

³² Awa xwǎ tǎyo nɨŋwearǎná wigǎ amɨpɨ xwé meŋagɨ nánɨ wáyǎ epǎrɨxɨnɨrɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Seyǎné sipǎsipǎ miaúrǎrǎ inǎgǎyǎ yapɨ imónǎgǎyǎné, segǎ ápo Gorɨxo xwioxǎyo mɨmeámǎ nerɨ seameŋweanǎe páwɨrɨxɨnɨrɨ wimónarɨŋagɨ nánɨ wáyǎ mepa éfɨrɨxɨnɨ. ³³ Segǎ iyǎ ía amɨpɨ nɨgwǎ nánɨ bǎ nero nɨgwǎ meáǎyǎ ámá uyǎpeayǎ imónǎgǎyo arǎrá wianɨro nánɨ mɨnɨ wɨrɨxɨnɨ. E nerǎnáyǎ, amɨpɨ anǎnamɨ ayá rɨmɨxarǎgǎpǎnɨŋǎ tarɨŋoɨ. Anǎnamɨ amɨpɨ wɨ anɨpá imónarɨŋǎmanɨ. fǎwǎ yarǎgǎyǎ wɨ páwɨpaxǎ mimónɨnɨ. Ípǎkwɨyǎ enɨ wɨ amɨpɨ xwǎrǎ íkɨxepaxǎ mimónɨnɨ. Ayɨnánɨ xwǎ tǎyo amɨpɨ wɨnɨ wɨnɨ nɨmeaayɨrɨ mɨtɨpa nerɨ ámáyo ayá nurɨmɨxɨrɨ arǎrá nɨwɨrǎnáyǎ, anǎnámɨnɨ anɨŋǎ wenǎe awɨnɨŋǎ eaárarɨŋoɨ. ³⁴ Segǎ amɨpɨ nanǎ ayá rɨmɨxarǎgǎpɨ xwǎ tǎyo wenǎnáyǎ, ayǎ xwǎ tǎyo nánɨ dɨŋǎ mopǎrǎárɨnɨ. Anǎnamɨ wenǎnáyǎ, Gorɨxo tǎŋǎ e nánɨ mopǎrǎárɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

Ewayǎ ikaxǎ omɨŋǎ wɨiarǎgǎ nanǎyǎ nánɨrɨnɨ.

³⁵⁻³⁶ O gǎ wɨepǎsarɨŋáyǎ wé nɨrónɨro ŋweáǎrɨxɨnɨrɨ ewayǎ xwɨyǎ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ámá xɨnǎíwánɨŋǎ nɨmónɨro omɨŋǎ wɨiarǎgǎwa wigǎ bosɨ nánɨ ‘Aiwá apɨxǎ meánɨnɨ nánɨ

imixarigfápi gíná píní nîwiárîmî binîrîfenîjoi? nîyaiwiro rapîrapî írîñtyo kîkîyîningîfú nîkîroro nîpîmoánîro arerîxî nîyîníro uyîwî nîmîxároro o nîrémorî wáf e dánî wakwáf óráná apaxî mé ówanjî íkwianeyîníro xwayî nanîrî ñweaarîgfápa seyîné enî e éfîrîxîní. ³⁷ Boso nîrémorî omîñjî wîiarîgfáwa sá mîwé wé nîrónîro ñweañagfa nîwînrîfnáyî, awa yayî winîpaxîrîní. ‘Boso omîñjî wîiarîgfáwa wé nîrónîro ñweañagfa nîwînrî xewanîjo rapîrapî nîkîrorî arerîxî nîyînrî “Aiwá narîgîe éfî ñweápayî.” nurîrî aiwá mîní nîwia unîjoi.’ searîñjîní. ³⁸ O árîwegîyoranî, isfáyoranî, nîrémorî xegî omîñjî wîiarîgfáwa sîní wé nîrónîro ñweañagfa nîwînrîfnáyî, awa yayî winîpaxîrîní.” urîñjîní. ³⁹ Ewayî xwîyîfá ámî bî nurîrî re urîñjîní, “Rîpî enî nánî dîñjî mópayî. Anjî iwámî xiáwo íwî meanî bîno nánî ‘Sfá rîyîmî binîjoi.’ nîyaiwirî sîñwirîyî, awî nîñwearî íwî meano opáwinîrî sîñwî mîwînípa emînrî enjîrîní.” nurîrî ⁴⁰ re urîñjîní, “Seyîné enî wé nîrónîro ñwearîní. Sfá ámá imónîñjónî nánî ‘O nîweapîñmenîjoi.’ yayîwîfáyîmî nîweapîmîfárîní.” urîñjîní.

Ewayî ikaxî bosîwo nánîrîní.

⁴¹ Pîtao re urîñjîní, “Ámînáoxîní, ewayî xwîyîfá apî rarîñjîpî nearéwapîyarîñononî nánî rîrarîñjîní? Ámá nîyonî enî nánî rîrarîñjîní?” urîfagî ⁴² Jîsaso ámî ewayî ikaxî urîmînrî nánî yarîñjî re winîñjîní, “Omîñjî wîiarîñjî wo xegî bosoyá xwîyîfá arfá nîwirî dîñjî neñwîperî

nerínáyí arige imónini? O re imónini. O omiñí rípi nání bosíwo oimóniri xegí boso rípeañorini. O xegí bosoyá omiñí wiirigíáyo umeiri aiwá yaní umeiri yariñorini. ⁴³ Boso ami dání nibiri xegí bosíwo xámi yagípa sini axípi píráníñí yariñagi nínwíniríná bosíwo yayí winípaxírini. ⁴⁴ Nepa searariñini. O píráníñí yariñagi nínwíniríná xegí omiñí níní eni onimeiniri rípeañárini. ⁴⁵ E neri aiwi bosíwí axo ‘Gí boso yapapíni binimeniñoi.’ niyaiwiri omiñí wiirigíáwami tñni omiñí wiirigííwami tñni iwaní níméperi aiwá niri inigí niri nemána papíkí nerínáyí ⁴⁶ ‘Boso nibinimeniñoi.’ niyaiwiri yariñíyimi sía xfo biníyimi majía nimóniri yariñíyimi boso rixa nírémónapiri re eníárini. Bosíwomi mñí nínwákwi áamá arfki yariñíyí tñni wáriníárini. ⁴⁷ Bosíwí go go xegí boso wimónariñípi nání nijía nimóniri aiwi píráníñí mimixípa neri wé níróniri mñweapa nerínáyí boso nibiríná iwaní rípi rípi eámeámí eaayiníárini. ⁴⁸ E neri aiwi bosíwí go go xegí boso wimónariñípi nání nijía mimónípa neri sípi o iwaní eapaxí bi nimixirínáyí, boso nibiríná iwaní onimiápi weaaníárini. Áamá níní amípi xwé wí wíáyí ríwéná ayí eni xwé urápipíríárini. Gorixo eni áamá gomi xegí omiñí wiini uríñíyí nání ríwéná yariñí re winíárini, ‘Omiñí nioní siapiñáyí xixeni enírani?’ uríníárini.” Jisaso xegí wiepísariñíyí xfo mñweañáná úrapí néra upíríxiniri dñí móríxiniri ewayí xwíyía api uríñinigiñi.

*“Ámá xepixepá rónipírfa nánì biñáonirini.”
urijñ nánirini.*

⁴⁹ O re riñiniginì, “Nionì ámá xwíá tíyo ñweagfáyo xeaniñí Gorixoyá ríániní wikeaárímfa nánì biñáonirini. ‘Xeaniñí api ápiáwñiní ríxa wémínirì nerì sñwiriýí, ayí nanñirini.’ nimónarinì. ⁵⁰ E nerì aiwi xeaniñí ámá iniigfí waxfí márómínirñiní yaríñpí nionì nímeanfárini. Sñnì minímeapa enagí nánì dññfí ríá nixearini.” Jisaso xfómì pikipírfa enagí nánì e nurirì ⁵¹ re urijñiniginì, “Nionì nánì ‘O ámá ñiyonì piyíá wírímfanirì biñorini.’ riniaiwiarinjo? Oweoi! Ámá nionì dññfí ninikwíroro yarigfáyfí tñnì uyínifí yarigfáyfí tñnì xepixepá rónírixinirì biñáonirini. ⁵² Ríná dánì ná ríwíyo enì aní ná wiwámì dánì ámá wé wú axíyí imóninagí aiwi xwiýfá nioniyápmi dánì xepixepá níróniro midánì waú imónináná midánì waú wo imóninfárini. ⁵³ Xano tñnì xewaxo tñnì xepixepá rónirì xinái tñnì xemíái tñnì xepixepá rónirì xífái tñnì xewaxomì xiepí tñnì xepixepá rónirì néra upfárini.” urijñiniginì.

Símimajfóniní imóniníñpí nánì urijñ nánirini.

⁵⁴ O ámá oxí apixí e epíroyfí egfáyo re urijñiniginì, “Seyfné sogwfí wearíñmí dánì agwfí yaparinagí ñwínirfná ‘Ríxa iniá yapariní.’ rarigfápa nepa earinñirini. ⁵⁵ Imiñfí damì dánì enì barinagí ñwínirfná ‘Agwí ríná ríá sínininjo.’ rarigfápa nepa ríá sínarinñirini. ⁵⁶ Nanñ ríro sñpí ríro yarigfóyfné, agwfí tirì imiñfí erì yarínagí ñwínirfná anani ‘E imónininjo.’ xixeni rarigfá aiwi amípí nionì símimajfóniní imixarinjapi

sijwí nīnanīro ‘Ayí Gorixoxo rīpī nānī sīwá rīa neaiarīnī?’ mīyaiwiarīgíáyínéxīnī.

Ewayí ikaxí áamá xwiyá rīmearīno nānīrīnī.

⁵⁷ “Sewanījōyíné amīpī sipī imónījīyí nanjīnī eyeyírómí erīnī.” nurīrī ⁵⁸ ewayí xwiyá rīpī urījīnīgīnī, “Ámá wo omī xwiyá omearīmīnīrī joxī tīnī xwīrīxī yanīrī sirīmeááná sīnī óf e nurīnā o tīnī xwiyá nīmīxīnīrī omī pīránījī pīyá wīrīrīnī. E mīwīpa nerīnáyí, o xwīrīxī mearījō tījī e nānī íá nīrīxēmī nurī xwīrīxī nīrīmésáná ejaná xwīrīxī mearījō joxī íá nīrīxīrīrī porīsí womī mīnī wīáná o gwí anjīyo rījwīrārīnījō. ⁵⁹ Joxī nīgíwí yoparīpī nīroarī nīroayírōnīrīnáyí, gwí anjīyo dánī nīpeyearīnī. ‘E mēpa nerīnáyí, anījī e jīwearīfārīnī.’ seararījīnī.” Jīaso ayí “Xwīrīxī mearījō Gorīxorīanī?” yaiwīro sīá o áamá nīyonī mī ómómīxīmí eníáyī sīnī mīmónījīáná “Nene dījī nīyaīkīrorane omī dījī owīkwīroaneyī.” yaiwīro oēpoyīnīrī ewayí xwiyá e urījīnīgīnī.

13

“Nīsanīro mēpa nerónáyí, nīkeamónīpīrīfārīnī.” urījī nānīrīnī.

¹ Jīaso áamá e epīroyí egíáyo sīnī urēwapīyarīnā áamá wī nīwīápīnīmearo áwanjī re urīgíawīxīnī, “Émáyí gapīmaní Pairato porīsí wamī uowāráná awa anjī Gorīxo nānī rīdīyowá yarīgīwámī nuro áamá Garīrī pīropenīsīyo dánjī wī rīdīyowá yarīnā pīpīkīmí egíawīxīnī.” urīagíá ² o re urījīnīgīnī, “Seyíné

‘Gariri dánjé ayí ríkíkíríó néra nuróná áamá nìyoní múróńgíá enagí nání e píkígíawixíní.’ rìyaiwiarìńojí? ³ ‘Oweoí, seyíné íwí yarígíáyí ríwífmíní nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné ení axípi éńjé anínipíríáríní.’ seararìńíní. ⁴ Ámá 18 ayí anjé rìpìńwíá wíwá ipí xegí yoí Siroamìyí rìnìńwá tńjé e nìpìneamioarí áamá apimí píkìńyí nání seyíné re rìyaiwiarìńojí, ‘Ámá ayí ríkíkíríó néra nuro áamá Jerusaremí ńweagíá wínìyí nìyoní seáyí e múróńgíá enagí nání anjé iwá nìpiérorí píkínìgíní.’ rìyaiwiarìńojí? ⁵ Oweoí, seyíné íwí yarígíáyí ríwífmíní nímamoro mísanipa nerínáyí, seyíné ení axípi éńjé anínipíríáríní.” Ámá e epíroyí egíáyí “Xìxení e neáímeaníáríní.” oyaiwípoyíní e urìńìgíní.

Ewayí ikaxí íkíá píkína nánìrìńì.

⁶ E nuríríná ewayí xwíyíá rìpì urìńìgíní, “Ámá wo xegí wainí uraxí omìńyo íkíá píkí íwí nurárimáná ríwéná sogwí ðimíní nìbayírí aí píá megìnayìńìgíní. ⁷ Píá nìmegìnayírí nání xegí omìńjé ayí wiiarìńomí re urìńìgíní, ‘Íkíá rìna xwiogwí waú womí nioní sogwí nání nìbirí píá megìnayíáríní. Ná mìwearingína íkwapińjé meaaríní. Emí rómoáreí.’ uráná ⁸ o re urìńìgíní, ‘Ámínáoxíní, ámí xwiogwí ro xe opwení. Ná wení nání pìpìńyo ará nìyárimáná xwíá pìyí wíarómíńí. ⁹ Xwiogwí wíomí ná wéagí nìwínìrínáyí, ayí nanjéríní. Ná mìwewagí nìwínìríná nìrorí emí móríxíní.’ urìńìgíní.” Jisaso áamá ayí “Nene íkíá píkí

anáninǵ imóninǵagwi nánǵ rǵa neararinǵi?” oy-
aiwípoyiniri ewayǵ ikaxǵ e urinǵinǵinǵ.

Aninǵ rǵkwíninǵimǵ nanǵ imixinǵ náninǵinǵ.

¹⁰ Jisaso sabarǵá wiyimi rotú anǵyo
nǵnǵweámáná ámayo uréwapǵyarǵnǵa re enǵinǵinǵinǵ.
¹¹ Apixǵ wǵ —Í imó dǵnǵ xixéroarǵnǵagǵi nánǵ aninǵ
simixǵ nerǵ nǵrǵkwíninǵ emearǵnǵa xwiogwǵ wé
wúkaú síkwǵ wú enǵáná ámi wǵúmǵi dǵnǵ wau
wo múronǵirǵinǵ. Éǵ ropaxǵ wiarǵnǵimanǵ. ¹² Í e
nǵweanǵagǵi Jisaso nǵwinǵinǵnǵa “Eǵinǵ.” nurǵinǵ re
urinǵinǵinǵinǵ, “Ineyǵ, simixǵ siarǵnǵǵpǵi rǵxa pǵnǵ
rǵwiárǵnǵoi.” nurǵinǵ ¹³ wé seáyǵ e ikwiáráná
re enǵinǵinǵinǵ. Í éǵ pǵránǵinǵ nǵrorǵ Gorǵxomi
yayǵ seáyǵ e umenǵinǵinǵinǵ. ¹⁴ E éáná rotú
anǵ menǵweanǵo Jisaso Sabarǵáyo apixǵimǵ nanǵ
wimixǵagǵi nánǵ wikǵ dǵnǵ nǵwiawirǵi áma e
epǵroyǵ egǵáyo re urinǵinǵinǵinǵ, “Sǵá wé wǵúmǵi
dǵnǵ wǵyi omǵnǵ nánǵ imóninǵ. Sǵá ayo Jisaso
nanǵ seaimixǵinǵa nánǵ birǵinǵinǵ. Sabarǵáyo mǵbǵpa
erǵinǵ.” urǵagǵi aiwǵ ¹⁵ omǵ Jisaso mǵxǵ nurǵinǵ
re urinǵinǵinǵinǵ, “Nanǵ eri sípǵ eri yarǵǵoyǵné,
Sabarǵáyo aí burǵmákaú tǵnǵi dogǵi tǵnǵi wigǵ anǵyo
nǵpáwirǵi nǵkweámǵi iniǵǵ onǵinǵinǵ iniǵǵ tǵnǵi e
nánǵ nǵiméra mupa yarǵǵáranǵi?” Ayǵ Sabarǵáyo
wigǵ burǵmákaú nánǵ dǵnǵ nǵmoro aí áma nánǵ
dǵnǵ mǵmoarǵnǵagǵa nánǵ e nurǵinǵ re urinǵinǵinǵinǵ,
¹⁶ “Apixǵ rǵ Ebirǵamoyá ǵwiárǵawéyǵ wǵrinǵ.
Seteno simixǵ apǵ nǵwirǵi gwǵnǵinǵ nǵjárnǵnǵáná
xwiogwǵ ¹⁸ múronǵirǵinǵ. ‘Imǵ Sabarǵáyo gwǵnǵinǵ
nǵwikwearǵi nanǵ nǵwimixǵinǵnǵa nǵpǵkwǵinǵ
mǵyarǵinǵinǵ.’ rǵniaiwiarǵnǵoi?” urarǵnǵa ¹⁷ omǵ

wikí dñj wiawiáwa ayá winñnigñi. Ayá winaríná áamá oxí apixí e epíroyí egfáyí amípi ayá ríwamónipaxí Jisaso yariñipi nání yayí seáymí dání néra ugíawixíni.

Ewayí ikaxí masité siyí nánirñi.

¹⁸ O áamá obaxí dñj míwíkwíropa yariñagía nñwñrñi re ragíñi, “Nioní ewayí xwiyá bí pípi nñrñi Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seamenweanípi ‘Rípiññí imónñi.’ rímññi?” nñrñi ¹⁹ re urññigñi, “Apí masité siyíññí — Masité aiwá xegí siyí aga onímíarñi. Apí masité siyíññí imónñi. Áamá wo masité siyí nímearí xegí omññíyo moáráná nerápi íkíá nimónñi peyáná ññí nñbirí ápaxíyo yéwí tññigñi.” urññigñi. Áamá “Agwí Jisasomí áamá obaxí dñj míwíkwíropa yariñagía aiwí idáná obaxí dñj wíkwíropíññi.” oyaiwípoynñi Jisaso e uragíñi.

Ewayí ikaxí yisí nánirñi.

²⁰ Ewayí xwiyá axípi ámi bí re urññigñi, “Aríge nñrñi Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seamenweanípi ‘Rípiññí imónñi.’ rímññi?” nñrñi ²¹ re urññigñi, “Apí yisíññí — Yisí bisíkerfá sññi sññí eñáná bí onímíapi íññi táná yariñípa nñpñi íkwianwí eapññarññi. Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seamenweanípi yisíññí imónñi. Apíxí wí bisíkerfá sññi sññí díramíxí xwé wámí síxí ñññáná yisí bí nímearí íññi táná nñmñi íkwianwí eapññarññigñi.” uragíñi.

Ewayí ikaxí óf onígýíkwí nánirini.

22 O Jerusaremi nání nuríná anjé apí apimí nuréwapíya waríná ²³ áamá wo re uríñinígíni, “Ámináoxini, sía Gorixo áamá niyoní mí ómómíximí enfiáyimí o áamá womini womini nenení yeáyí neayimíxemeanfáraní?” urfagi o áamá ayo re uríñinígíni, ²⁴ “Gorixomí dñjé niwíkwírori xídarígíápí óf onígýíkwíñiní inini. Óf ayimí páwipírí nání aníñjé miní éfrixini. Áamá obaxí anani opáwianeyiniri neríná yopa megínipírífarini.” nuriri ²⁵ ewayí ikaxí re uríñinígíni, “Anjé xiáwo niwiápínimeari anjé ówanjé yaráná seyíné nibíro wáf bíaríwámíni nírómáná wakwí nórirí ‘Ámináoxini, anjé ówanjé neafkwíenapei.’ uráná re searínfáriní, ‘Nioní majfáriní. Anjé gími dánjýínéxini?’ searáná ²⁶ re uraniri éfiáyí ‘Joxi negí anjé wáfyo nírémorí nene tñni nawíni aiwá tñni iniígí tñni ninirane nearéwapíyinjenerini.’ uraniri éfiáyí ²⁷ anjé xiáwo re searínñojí, ‘Anjé gími dánjýínéxini? Nioní majfáriní.’ searínfáriní. ‘Íwí yarígfiáyíné nioní píní niníwiárimí éf úpoyí.’ searínfáriní.” nuriri Gorixo anjé xiáwóníñjé imóníñjagi nání e nuriri ²⁸ re uríñinígíni, “Seyíné re winipírífarini. Segí seáwowa Ebiríamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni awa Gorixoyá xwiýfá wáf rókiamoagfiáwa tñni xfoyá xwioxíyo nipáwiro ñweañagfiá niwiníro Gorixo ‘Segípi bíaniríwámíni ñweápoýí.’ searfagi niwiníroná seyíné manjé magí níróníro ñwí piyí wírínipírífarini. ²⁹ Émáýf oxí apíxí sogwí

weapariŋimí dǎŋyí weapiro sogwí weariniŋimí dǎŋyí yapiro midimidǎŋyí eni biro nero Gorixoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá nariŋagfa siŋwí winipírírini.” nuriri ³⁰ xewaniŋo ámi niweapiríná nání re uriŋiniŋini, “Émáyí xámí surímá imónigfáyí xámí xámí imónipírírini. Xámí xámí imónigfáyíné surímá epírírini.” uriŋiniŋini.

Jerusaremiyo imóniníapí nání áwaní uriŋí nánirini.

³¹ Jisaso xwiýfá apí nuríísáná enáná Parisi wa re urémeagfawixini, “Gapímaní Xeroto rípikini nání wimónariŋagi nání re píní niwiárími ui.” uríagfa ³² o re uriŋiniŋini, “Soyíné nuro Xeroto, síwí sayíniŋí fíwí yaríŋomí áwaní re urémeápoyí, ‘Jisaso re rarini urémeápoyí, “Nioní síá áríní wíyo imíó diŋí xixéoariniŋyí mixí umáínowárirí simixíyí píraniniŋí imimiximí eri nemáná omiŋí (Omiŋí ayí xewaniŋo áamá niyoní nání upeiníá nánirini.) Omiŋí Gorixo o éwiniŋinirí nirowárenapiŋipi yárimfáriní.” rarini.’ urémeápoyí.” nurowárirí ³³ áamá e epíroyí egfáyo xewaniŋo nání re uriŋiniŋiniŋini, “Nioní Xeroto nání wáyí mininariniŋagí aiwí nioní ríxa úimigini. Nioní síá áríní wíyo nurí Jerusaremi rémómáriní. Seyíné ‘Wíá rókiamoarigfá womí ami ami nípikiríná ayí nanímani. Jerusaremi nípikirínáyí ayí ananirini.’ yaiwiariŋagfa nání wariniŋini.” nuriri ³⁴ re uriŋiniŋini, “Jerusaremi ŋweáyíné, wíá rókiamoarigfáwami píkiro áamá Gorixo seyíné nání searowárfáyo síŋá tñni nearo píkiro yarigfáyíné, karfkarí

xegí miá negiri xwioxíyo mĩmeámí yariñipa nioni íníná axípi e seaiayimĩniri éagi aí seyíné mĩseaimónarinĩ. ³⁵ Aríá époyi. Aní Gorixo yeáyí nĩseayimixemearíná seyíné ñweaniri egíe rĩxa anipá imónigoĩ. Nioni sñwí mĩnanipa néra nuro rĩxa ‘Ámínáo uowáráná weapínfo oyá dñí tĩnĩ yayí winipaxorĩnĩ.’ nĩrĩroná ámĩ sñwí nanipĩrĩárĩnĩ.” urĩñinigĩnĩ.

14

Sikwí mĩnekwĩdoñomĩ naní imixĩñí nánĩrĩnĩ.

¹ Sabaríá wiyimĩ Parisiowa wigí áminá wo Jisasomĩ “Yawawi nurai nioniyá aníyo aiwá onaiyi.” urĩagi Jiaso nĩpáwiri ñweañáná awa omĩ sñwí winaxídnáná ² áamá wo — O xegí sikwí anĩñí mĩnekwĩdoárĩñorĩnĩ. O Jiasoyá sñmĩmaní tñmĩnĩ ñweañagi Jiaso e nĩwinĩrĩ ³ ñwí ikaxí eánĩñipi mewegíawamĩ tñnĩ Parisiowamĩ tñnĩ xwiyíá bi nurĩríná yariñí re winĩnigĩnĩ, “Sabaríáyo soyíné áamá simixí egíáyí naní nimixĩrínáyí, ‘Ayí ananĩrĩnĩ.’ riyaiwiarĩñoĩ? ‘Ñwíáxĩnĩ.’ riyaiwiarĩñoĩ?” urĩagi aí ⁴ awa pĩné marí wimónĩñagía Jiaso sikwí mĩnekwĩdoñomĩ wé seáyí e nĩwikwiárĩrĩ fá nixĩrĩrĩ naní nĩwimixĩrĩ xegí aní e nánĩ nurowárimáná ⁵ awamĩ re urĩñinigĩnĩ, “Soyíné woxi díxí íworani, burimákaúrani, Sabaríá ayo aiwí mínĩñwí iniĩgí rĩwoníyo piéroáná apaxí mé mĩmĩxeaarĩñfrani?” urĩagi ⁶ Gorixoyá ñwí ikaxí eánĩñipimĩ Sabaríáyo áamáyo arĩrá nĩwiríná nánĩ rĩwamĩñí meánĩñagi nánĩ awa xwiyíá bi muripaxí wimónĩñinigĩnĩ.

*“Símí símí e ηweanīro mimónīpa éfrīxīnī.”
urīñf nánīrīnī.*

⁷ Jisaso awa tīnī aiwá nīnīrī nīñwearíná áamá aiwá nánī urepeáríáyf xámi símí símí e oñweaaneyīnīrī nīwīapīro wenīñf éagfá Jisaso sīñwíf e nīwīnīrī rīxa nīnī nīwīapīro aiwá naríná o ewayf xwīyáf rīpī urīñīnīgīnī,
⁸ “Woxī woxī apīxī meánīnī nánī aiwá imīxífāpī nánī rīrepeáráná joxī nūrī símí símí imónīñe mīñweapa éfrīxīnī. Áamá urepeáríá wo joxī seáyī e rīmúroño enī nībīrínáyf,
⁹ áamá aiwá apī nánī earepeárífo joxī ηweañe nībīrī re rīnīñoī, ‘Joxī ηweañf re o ηweanīñoī.’ rīráná joxī ayá néra nūrī iwīyáf jfāmī ηwearfārīnī. ‘Iwīyáf jfāmī ηweat.’ rīrīpīrīxīnīrī símí símí imónīñe mīñweapa éfrīxīnī.
¹⁰ Rīrepeáráná joxī nūrī iwīyáf jfē ηwearfīnī. Rīrepeárífo joxī iwīmī ηweañagī nīranīrī re rīrīnīgīnī, ‘Gf nīkumīxīnīrī emearīgwfíoxīnī, joxī nūrī áwīnī dae ηweat.’ rīráná áamá oxī apīxī awī neánīro joxī tīnī aiwá narīgíáyfáyá sīñwīyo dánī joxī ámīnáoxīnīñf imónīrīfīnī.” Ewayf xwīyáf apī nūrīrī
¹¹ re urīñīnīgīnī, “Áamá go go xewanīño weyf menífo rífwéná Gorīxo wīmīxáná ayá nerī xwīrífá nīmóga unfārīnī. Go go weyf mīmenf waunf ikārīnīfo omī Gorīxo weyf umenfārīnī.” urīñīnīgīnī.

“Aiwá nánī nurepeárīríná re éfrīxīnī.” urīñf nánīrīnī.

¹²⁻¹⁴ Ámī xwīyáf rīpī aiwá apī nánī urepeárífomi re urīñīnīgīnī, “Áamá nánī aiwá rīyamf nerfínáyf díxī nīkumīxīnīrī

emearigfáyífrani, ririxímeáowarani, dixí áamá axí joxiyáyífrani, áamá aní axí e dání amípi mímúronigfáyífrani, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepearáná ayíyá ení joxiyá nigfápa axípi nímigínirí ayo murepearípa éirixini. Aiwá ríyamí neríná áamá uyípeayíyo tñní áamá wará miníñíyo tñní síkwí ikí egfáyo tñní síñwí supárigfáyo tñní nurepearírínáyí, áamá e imónigfáyí joxí wí ríyamí nerí siapípaaxí menagí nání ríwéná áamá wé rónigfá wiápínimeááná Goríxo mí ómómíximí neríná xewaniño joxiyá nání siapínfá enagí nání yayí seáyími dání osinini.” uríñiniginí.

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní urepearíñípi nánirini.

¹⁵ Áamá wo awa tñní niñwearo aiwá narigfo Jisaso e uraríñagí arfá níwiri níwiápínimearí omí re uríñiniginí, “Áamá Goríxoyá xwioxíyo nípáwiri niñwearí aiwá nípíríá gíyí gíyí ananí oyá dñí tñní yayí winípaaxíyírini.” uríagí aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re uríñiniginí, “Áamá wo áamá obaxí nurepearímáná aiwá xwé ríyamí nerí ¹⁷ ríxa ríyamí níyárfísáná áamá xegí xínáíníñí nímonírí omíñí wíiaríñomí ‘Áamá nioní urepearímenáyó “Bípoyí. Aiwá ríxa ríyamí inárini.” urímeí.’ wáf urowáríagí aí ¹⁸ áamá níní áxenwaríníñí niga nuro ‘Aiwá apí nání baníméwini. Baníméwini.’ nuríroná áamá xámí nurí wáf wímeáo re uríñiniginí, ‘Gí xwíá bí bí éáoní nurí síñwí wíními enagí nání aiwá nání bípaaxí menini. Xe xegí kikiíá ounírí síñwí naneí.’ uráná ¹⁹ omíñí wíiaríño nurí áamá

ámí womí wáf wímeááná o ení re uríṅínigíní, ‘Burímákáú omíṅf enífa nání wé wúkáú b́ éáoní nurí waú waú maxírínf ní kumíxára nurí iwamíó emí enṅagí nání aiwá nání b́paxí meníní. Xe xegf kikiáfá ounírí sṅwí nanet.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríṅínigíní, ‘Apíxí sṅf meááoní enṅagí nání b́paxímaní.’ uráná ²¹ omíṅf wíiaríṅo nurí xegf bosó, aiwá ríyamí níyárírí ṅweanómí áwanf urémeááná wikf nónírí xegf omíṅf wíiaríṅomí re uríṅínigíní, ‘Anfíní nurí anf rípi rípimí ófyo nemerí ámá uyípeayíyo t́níní wará miníṅfyo t́níní síkwf íkf egfáyo t́níní sṅwí supárígfáyo t́níní nioníyá anf re nání níwirímeaamemí beí.’ urowáfagí ²² o nurí x́o urípa nememí níbírí re uríṅínigíní, ‘Bosoxíní, nioní joxí nírfípa néagí aiwí íkwianwí wí síní anípa ímóníní.’ urfagí ²³ bosó re uríṅínigíní, ‘Aiwá rípi nání gf anf magwí epírí nurí omíṅf óf amí amí iníṅfyo nemerí ámá omíṅf yarígfáyo míxeameí.’ urowáfagí ²⁴ o nurí x́xení éáná bosó ámá aiwá nání awí eánígfáyo re uríṅínigíní, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeárímenáyf aiwá wí aíwí mepíríméoi.” seararíṅíní.’ uríṅínigíní.” Jisaso Judayf “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáríméfyíníṅf ímóníṅagwí nání ŕfa neararíní.” oyaiwípoyínírí ewayf xwíyáfá apí uríṅínigíní.

“Wíepísaríṅf oyáoní oímónímíní.” moarf́náf uríṅf náníríní.

²⁵ Ámá oxí apíxí epíroyf egfáyf o t́níní ófyo nuróná o níkinímónírí re uríṅínigíní, ²⁶ “Ámá

go go nioni t́ámíní nìbírí ‘Wiep̄sarìḡ́ oyáoní oimónímíní.’ nìwimónír̄náyí, Jisasoní dḡ́ sḡ́xí nìyìḡ́p̄í o xegí xanomí uyìḡ́p̄iraní, xínáímí uyìḡ́p̄iraní, xiepímí uyìḡ́p̄iraní, xegí niaíwíyo uyìḡ́p̄iraní, xexír̄meáyo uyìḡ́p̄iraní, seáyí e mímúropa ner̄náyí o ǵ wiep̄sarìḡ́ wo imónipaxí meníní. Go go Jisasoní nání dḡ́ sḡ́pí wiarìḡ́p̄í xewanìḡ́o dḡ́ sḡ́pí yaiwinarìḡ́pímí seáyí e mímúropa ner̄náyí o ǵ wiep̄sarìḡ́ wo imónipaxí meníní. ²⁷ Ámá go go nioni nìníx̄dír̄ná ‘Nioni Jisasoní x̄darìḡ́ḡ́ nání ámá wí xeanìḡ́ níkárr̄í aiwí anìḡ́ x̄dímár̄íní.’ m̄yawiwa ner̄náyí o ǵ wiep̄sarìḡ́ wo imónipaxímaní.” nur̄r̄í ²⁸ ewayí ikaxí re urìḡ́nìḡ́nì, “Seȳné woxí an̄́ sepiá wiwá ním̄ra opeyim̄n̄r̄ná xámi éf̄ nḡ́weámáná an̄́ iwá m̄r̄r̄í nání dḡ́ neḡ́wiperi ‘Nìḡ́wí arar̄r̄ani?’ n̄yawiwi ‘Nìḡ́wí nioniyá anani aniwá t̄nì x̄xen̄r̄ani?’ yaiwinarìḡ́r̄íní. ²⁹ ‘Nìḡ́wí arar̄r̄ani?’ n̄r̄r̄í meyíropa ner̄í r̄íxa s̄ḡ́á ník̄kír̄óa n̄peyir̄ná nìḡ́wí anipá imónìḡ́ḡ́ nání an̄́ m̄ram̄xw̄n̄f̄ n̄yár̄mí úáná ámá an̄́ iwámi n̄w̄n̄r̄ná joxí nání r̄iper̄r̄f̄ n̄yayiro ³⁰ re r̄p̄r̄f̄r̄íní, ‘Ámá ro an̄́ iwá m̄r̄m̄n̄r̄í éf̄ aiwí niwání m̄r̄paxí m̄wimónìḡ́ n̄m̄ram̄xw̄n̄ár̄mí uḡ́r̄íní.’ r̄p̄r̄f̄r̄íní.” nur̄r̄í Jisaso ámá nioni n̄x̄dar̄ḡ́f̄áyí an̄́ m̄ram̄xw̄n̄f̄ nerónìḡ́ nioni p̄n̄í n̄n̄wiár̄mí up̄r̄x̄n̄r̄í e urìḡ́nìḡ́nì. ³¹ Ewayí xw̄ȳf̄á ax̄p̄í ámí b̄í re urìḡ́nìḡ́nì, “M̄x̄f̄ ináyí wo xegí s̄m̄ḡ́f̄ wínar̄ḡ́f̄áyí ámá n̄n̄í 10,000 imónìḡ́áná m̄x̄f̄ ináyí j̄f̄amí dánḡ́yá

sĩmĩnĩ wĩnarĩgĩáyĩ ámá 20,000 imónĩnagĩ nání o xámi éf nĩnwearĩ dĩnĩ nĩyaĩkirorĩ ‘Mĩxĩ nĩnĩroná ananĩ xopĩrání wimĩnĩréĩnĩ? Enĩ mĩwĩnĩpa emĩnĩréĩnĩ?’ yaiwinĩnĩ. ³² Rĩxa ‘Mĩxĩ ináyo xopĩrání nĩnĩnĩ.’ nĩyaiwirĩnáyĩ wĩo sĩnĩ ná jĩamĩ n̄weanáná xegĩ ámá wĩyo re urowárĩnĩnĩ, ‘Nuro omĩ re urémeápoyĩ, “Negĩ mĩxĩ ináyo re rarĩnĩ urémeápoyĩ, ‘None soyĩné tĩnĩ mĩxĩ xĩxe seaipaxĩ menĩnĩ. Pĩ pĩ nearĩĩyĩ nĩyanĩwárĩnĩ rarĩnĩ.’” urémeápoyĩ.’ urowárĩnĩnĩ.” Jĩsaso ewayĩ xwĩyĩfá e nurĩrĩ ³³ “Seyĩné woxĩ dĩxĩ iyĩfá fá amĩpĩ nání dĩnĩ yaĩkiá mĩmopa nerĩnáyĩ ayĩ gĩ siepĩsarĩn̄áoxĩ imónĩrĩméĩnĩ.” nurĩrĩ ³⁴ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Ayĩnání saxĩ awĩfĩ yarĩnĩ aĩwĩ awĩfĩ yarĩnĩpĩ anĩpá nerĩ aĩwánĩnĩ imónĩnáná amĩ arĩge éáná awĩfĩ enĩnĩ? Oweoĩ. ³⁵ Sĩkĩ amĩpĩ omĩn̄yoyĩ aĩwá xwé oenĩrĩ wĩároarĩgĩfá aĩwĩ saxĩ awĩfĩ anĩpá imónáná aĩwá urĩ enĩgĩnĩrĩ omĩn̄yoyĩ wĩároopaxĩ menĩnĩ. Anĩnĩnĩ emĩ moarĩgĩfáarĩnĩ. Ámá gĩyĩné arĩfá tĩgĩáyĩné arĩfá ókiarĩ nĩmónĩpoyĩ.” Jĩsaso xegĩ wĩepĩsarĩn̄yĩfĩ saxĩnĩnĩ imónĩnagĩ nání e urĩnĩnĩgĩnĩ.

15

Ewayĩ ikaxĩ sipĩsipĩ anĩfá imónĩn̄o nánírĩnĩ.

¹ Ámá takĩsĩ nání nĩgwĩ uráparĩgĩfá —Ayĩ émáyĩ gapĩmanowamĩ wipĩrĩfá nání wigĩ Ju-dayo nĩgwĩ nĩwurápyĩroná wigĩ meapĩrĩfá nání enĩ amĩ bĩ fĩwĩ uráparĩgĩfáarĩnĩ. Ayĩ tĩnĩ fĩwĩ yarĩgĩfá wĩnĩyĩ tĩnĩ Jĩsasomĩ xwĩyĩfá arĩfá wianĩro nání an̄wĩ e barĩnagĩfá ² Parisiowa tĩnĩ n̄wĩ ikaxĩ éánĩn̄pĩ mewegĩfáwa tĩnĩ sĩn̄wĩ e

nɪwɪnɪro mepɪ “Iyɪ tɪnarɪŋoɪ.” nɪrɪnɪro wigɪpɪ re rɪnɪgɪawixɪnɪ, “Ámá o ɪwɪ yarɪgɪáyo nɪmɪmɪnɪrɪ aiwá nawɪnɪ enɪ narɪgɪárɪnɪ.” rɪnarɪná ³ Jisaso ewayɪ xwɪyɪá rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, ⁴ “Soyɪné ámá woxɪ sipɪsipɪ 100 tɪŋoxɪ wo anɪá imónánáyɪ, amɪ eanɪyo dánɪ sipɪsipɪ 99 wɪnɪyɪ e nɪwárɪmoxɪ nurɪ anɪá imónɔ́o nánɪ pɪá néra núɪsáná rɪxa wɪnɪmearɪárɪnɪ. ⁵ Nɪwɪnɪmearɪná nɪmearɪ yayɪ tɪnɪ xwanɪwɪ níkwónɪmɪ nurɪ ⁶ anɪ e nɪrémorɪná díxɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪáyo tɪnɪ ámá anɪ axɪ e ŋweagɪáyo tɪnɪ rɪaiwá re urɪmerɪárɪnɪ, ‘Gɪ sipɪsipɪ anɪá imónɔ́o rɪxa pɪá nerɪ meáagɪ nánɪ nionɪ tɪnɪ nawɪnɪ yayɪ oyaneyɪ.’ urɪrɪárɪnɪ.” Jisaso ámá ɪwɪ yarɪgɪá o tɪámɪnɪ barɪgɪáyɪ sipɪsipɪ anɪá imónɔ́o yapɪ imónɪŋagɪa nánɪ ewayɪ xwɪyɪá apɪ nurɪrɪ ⁷ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ re seararɪŋɪnɪ, ‘Ámá sipɪsipɪ nánɪ pɪá nerɪ nɪmearɪ nánɪ yayɪ éɪpa anɪnajowa ámá ɪwɪ yarɪŋɪ wo nɪsanɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪróná yayɪ nero aɪ ámá 99 “Rɪxa wé rónɪŋwaénerɪnɪ. Nene sanɪŋɪ imónɪpaxɪ menɪnɪ.” yaiwɪnarɪgɪáyɪ nánɪ anɪnajowa yayɪ yarɪgɪámanɪ.’ seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ nɪgwɪ anɪá imónɪŋo nánɪrɪnɪ.

⁸ Ámɪ ewayɪ xwɪyɪá axɪpɪ bɪ rɪpɪ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Apɪxɪ wɪ nɪgwɪ wé wúkaú tɪŋɪ nɪgwɪ wo nɪmiáperɪnáyɪ uyɪwɪ nɪmɪxároárɪmáná píránɪŋɪ pɪá nerɪ anɪ sɪyɪ nɪperɪ wɪnɪmeanɪnɪgɪnɪ. ⁹ Nɪwɪnɪmearɪná xegɪ imánɪŋɪ yarɪgɪwamɪ tɪnɪ anɪ axɪ e ŋweagɪáyo tɪnɪ rɪaiwá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Nɪgwɪ nínnɪ miápéáo rɪxa meáagɪ nánɪ nínnɪ tɪnɪ nawɪnɪ yayɪ oyaneyɪ.’ urɪŋɪnɪgɪnɪ.” Jisaso ámá

ƒwƒ yarigƒá o tƒámĩnĩ barigƒáyƒ nigwƒ miápéƒ yapĩ imónĩnagƒa nánĩ ewayƒ xwiyƒá apĩ nurĩrĩ
 10 re urĩnĩnigĩnĩ, “Nionĩ re seararĩnĩnĩ, ‘Nigwƒ apĩxĩ nĩmiáperi pƒá neri ámi meáo nánĩnĩnĩ yayƒ éƒpa Gorĩxoyá anĩnajowa áamá ƒwƒ yarĩnĩ wo nĩsanĩrĩ yarĩnagĩ nĩwĩnĩrĩnĩ yayƒ e yarigƒárĩnĩ.’ seararĩnĩnĩ.” urĩnĩnigĩnĩ.

Ewayƒ ikaxƒ niaíwƒ anĩnĩnjo nánĩrĩnĩ.

11 E nurĩmáná ámi ewayƒ xwiyƒá re urĩnĩnigĩnĩ, “Áamá wo xegƒ niaíwƒ oxƒ waú tĩnjo 12 —Xogwáo xanomĩ nĩwiápĩnĩmearĩ re urĩnĩnigĩnĩ, ‘Ápe, joxĩ nĩpéáná “Amĩpĩ omĩ wĩmĩgĩnĩ.” yaiwiarĩnĩpĩ rĩxa niapeĩ.’ urĩagĩ xano ‘Amĩpĩ rĩwéná yanĩ nĩmerĩ nionĩ wĩmĩgĩnĩ.’ yaiwiarĩnĩyƒ rĩxa awaúmi yanĩ numeĩrĩ mĩnĩ nĩwimáná enáná 13 rĩxa sƒá árĩnĩ óráná xogwáo o xegĩnĩ awĩ eámeámƒ neri nĩmeámĩ anĩ wĩmĩ ná jƒamĩ nánĩ nurĩ anĩ ayo nĩnwearĩnĩ uyĩnĩ neri xegƒ nigwƒ amĩpĩ xano winĩyƒ xwĩrĩxwĩrĩá ikĩxenĩnigĩnĩ. 14 Xegƒ nigwƒ xwĩrĩxwĩrĩá nikĩxerĩ á máyo nĩwiememáná enáná re enĩnigĩnĩ. Áamá anĩ ayo dánĩyƒ aiwá nánĩ dƒwƒ nĩkeamónĩro yarĩnĩ o rĩxa uyĩpeayo imónĩnĩ enagĩ nánĩ o enĩ aiwá nánĩ dƒwƒ nĩkeamónĩrĩ nánĩ 15 nurĩ áamá anĩ ayo dánĩ womĩ nigwƒ omĩnĩ nánĩ rĩxĩnĩ urĩagĩ o omĩnĩ Judayƒ nĩnĩ xwĩrĩá winarĩnĩpĩ nánĩ re urĩnĩnigĩnĩ, ‘Gƒ omĩnĩyo nánĩ nurĩ gƒ odĩpĩyo aiwá nĩwĩĩ.’ urĩagĩ 16 o nurĩ omĩnĩ e nerĩnĩ rĩxa agwƒ enĩ mĩwĩnĩrĩnĩ agĩ aiwá pƒá odĩpĩ narĩnĩpĩ nĩpaxƒ wimónĩnĩ agĩ aiwĩ áamá wĩ omĩ aiwá bĩ mĩnĩ mĩwigƒawixĩnĩ. 17 E enáná o ámi dĩnĩ ƒá nĩxĩrĩrĩ

re yaiwiñiniginí, ‘Gí ápoyá omiñí wiiarigfáyí nñní aiwá apáni nípíri nání múroniñagi aiwí nioni re niñweari aiwá agwí nání nípémñiri riyarñini?’ ¹⁸ Nioni nñwiápñimeámí nuri gí ápomi re urémeámiginí, “Ápe, nioni íwí Gorixomi wikáiri joxi sikáiri éaniginí. ¹⁹ Nioni nañí mimóniñagi nání sñní dñxí riwaxoni imónipaxí meníni. Joxi ‘Gí omiñí niarñoxñiñí imóniñoxini.’ nñrei.” Ápomi e urémeámiginí. nñyaiwiri ²⁰ nñwiápñimeámí xano tññí e nání nuri nuri rixa añwi e báná xano xegí xewaxo jñiwo barñagi nñwñiri wá nñwianiri mñrñ nuri nñmakfkiyiri kíyí miaúnáná ²¹ xewaxo re urñiniginí, ‘Ápoxini, nioni Gorixomi íwí wikáiri joxi sikáiri enárini. Nioni áamá nañí mimóniñagi nání sñní dñxí riwaxoni imónipaxí meníni.’ urñagi aiwí ²² xano omiñí wiiarigfáyo rñaiwá re urñiniginí, ‘Soyñé rapñapñ imñriñí mimóniñú aññni nñimeámí nñbñri uyírópoyí. Omi okiyfá numerfñá wé ramaxí wá wéyo uyíráriro síkwí sù uyíriro époyí. ²³ E nemáná burñmákaú sñpñkñ ikwanñ imónariño nñimeámí nñbiro pñkípoyí. Nene nññirane íwo nání yayí oyaneyí. ²⁴ Nigí íwí ro peñóniñí imóniño ámññiñí wiápñimeañoi. “Anññiñiniginí.” yaiwiagwá ro ámñ neámeágí nání yayí yaní aiwá oimñxaneyí.’ urñagi awa o urñípa nero rixa aiwá rñyamñ nero yayí seáyimi dání néra warfñá re enñiniginí. ²⁵ Xewaxo xámñño omiñfño yarññmñ dání nñbñri rixa aññ tññí e añwi e dání wenññí éfñyí wñññiniginí. Soññ rñro sñmññiñí ero yarññagfá nñwñiri ²⁶ omiñí wiiarigfá womñ rñaiwá nuriñi o

ríxa aŋwí e báná re uríŋínigíní, ‘Ayí pí nání nerí raríŋoí?’ uráná ²⁷ o re uríŋínigíní, ‘Díxí rígwáo ríxa rémónapíŋoí. O ríníŋí wí mímeá naŋo emeago díxí ápomí wímeáagí nání o burímákaú sípíkí ikwaní imónaríŋo píkiŋoí.’ uráná ²⁸ o wíki nónírí mípáwipaxí níwimónírí wáf e rojáná xano nípeyearí píyípíyí xwíyíá uríagí aíwí ²⁹ xanomí míxí nurírí re uríŋínigíní, ‘Nioní rínáíníŋí nímonírí omíŋí síiaríná xwiogwí obaxí ní múroaríná sekaxí amípí joxí ní rííyí nání nioní wí míríwíakíŋáríní. E nerí aí nioní gí ní kumíxínírí emearíŋáyí tńí yayí yaní nání memé miá aí wo mńiápíŋíríní. ³⁰ Nioní mńiápípa nerí aíwí díxí ríwaxo, apíxí iyí ede dání oíkíxearígííwa tńí nemeríná díxí nígwí xwé nowaríŋo nání burímákaú sípíkí ikwaní imónaríŋo apání upíkííŋí.’ uráná ³¹ xano re uríŋínigíní, ‘Gí íwoxíní, “Nioníyáyí wí ámí o nírápíníáríní.” mńiyaiwipaní. Joxí íníná nioní tńí ŋwearíŋoxí amípí áponíyáyí nńí díxíníríní. ³² E nerí aí díxí rígwáo peŋóníŋí imóníŋo ámíŋíŋí wíápínímeaŋoí. “Aníŋínigíní.” yaiwiagwáo ámí neámeáagí nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweoí, xe yayí oyaneyí.’ uríŋínigíní.” Jisaso Parisiowa “None xíráxogwáowaú xíráóníŋí imóníŋagwí nání rífa neararíní?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwíyíá apí uríŋínigíní.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díŋí émí saímí moŋo náníríní.

1 O ewayí xwiyá rípi eni xegí wiepísariṅowamí nurírí re uríṅinigíní, “Ámá amípí níní mímúróníṅí wo o xegí bosíwo nání ámá wí nìbìro áwaní re urígíawixíní, ‘Dìxí bosíwo dìxí iyá fá amípí xwíríá ikìxearíní.’ uríagíá ² o bosíwo nání ‘Obíní.’ nurírí o ríxa báná re uríṅinigíní, ‘Pí éagí nání joxí nání xwiyá wí raríṅagíá wíanigíní? Amípí nioniyá joxí nínimeiríná arige nínimeia waríṅíní? Amípí nioniyá píní níníwíarímí urí nání níní fá nírórí bíkwyó nínwírárírí niapetí. Joxí síní gí bosíwí nimónírí ṅwearíméíní.’ uríagí ³ bosíwo nurí re yaiwíṅinigíní, ‘Nioní bosíwí roaríṅáyí boso “Joxí kíkí fá uí.” níránáyí arí emfárfání? Bosíwí nimónírí yaríṅáoní xwíá nímíríná ení meání emfárfání? Ríxíṅí nura nuríná ayá nínínfárfání?’ niyaiwirí ⁴ re yaiwíṅinigíní, ‘Ai, pí pí éimígínírí ríxa níjía imóníṅíní. Gí boso “Joxí kíkí fá uí.” níránáyí ámá nioní wigí aníyo nání ananí nímímínípírí nání pí pí éimígínírí ríxa níjía imóníṅíní.’ niyaiwirí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapíríxínírí winíyo ‘Bípoyí.’ nurírí awa ríxa báná xámí bómí re uríṅinigíní, ‘Gí boso pí siapíṅí nání ríwéná rírápínfárfání?’ uríagí ⁶ re uríṅinigíní, ‘Weríxí síxí íníṅí dírámíxí 100 niapíṅí nání xíxeni axípi nírápínfárfání.’ uríagí bosíwo re uríṅinigíní, ‘Dìxí bíkwyí nígwí nání ṅwíráraríṅínámí nímearí éf níṅweámáná weríxí síxí íníṅí dírámíxí 100 nání eáníṅe níkwírírí 50 ṅwíráreí.’ nuríríná xíto ení bosoyá bíkwyí axípi dírámíxí 100 nání eáníṅípi níkwírírí ámí 50 ṅwíráríṅíní.

7 Ámá ámi wo báná bosıwo yarıñf re wiñnigini, 'Gf boso joxi siapiñfyf araririni?' urfagi o re urıñnigini, 'O wıtf fáf 1000 nioni niapiñf nání xixeni axıpf nırápınfárini.' urfagi bosıwo re urıñnigini, 'Dıxf bıkwıyo wıtf fáf 1000 nání ñwirárinıñe nıkwıriri wıtf fáf 800 ñwirárei.' nurırıná bosoyá bıkwıyo eni nıkwıriri axıpf niñwirárirı womı womı nfnı e nera unıñnigini.

8 Boso xegf yapf wıwapıyarıñf bosıwo nání 'O "Nioni onımımınıpoyı." niyaiwiri e éfrini.' rarıñagfa arfáf e niwiri o nání 'Dıñf émi saımf monorini.' niyaiwiri seáyı e umenıñnigini." Jisaso ewayf xwıyfáf api nuriri wiepısarıñfyıo ámi bı rıpf urıñnigini, "Ámá agwi rıná amıpfı xwıfáf tıyo wenıpf nání dıñf nıkwıroro yarıgfáfı wıgf wınyf tını ninıróná dıñf émi saımf nımoro nero nání ámá nioni dıñf nınıkwıroro yarıgfáfıyo seáyı e imónıñoi.

9 Ayınáni re seararıñini, 'Nıgwıpfı ámá wı api tını sıpfı imıxarıgfáf aıwı soyfne uyıpeayf wı negf nıkumıxıniri emearıñwáyfınıñf imónıpfırı nání nıgwıpfı tını arıraf wıfrıxını. E nerfnáyf rfwená sfáf yoparıyimi nıgwı nını rıxa anıpfá imónáná Gorıxo soyfne xegf anı inına ñweapırıfáf nání enıyo páwıpfırıfáf nání seamımınınıfárini.' seararıñini.

10 Ámá omıñf onımiápfı nerfná pıranıñf dıñf nıkwıroro xixeni yarıgfáf gıyf gıyf xwé eni xixeni yarıgfárini. Ámá omıñf onımiápfı nerfná dıñf nıkwıroro mé amáyá sıñwıyo dánı niwiepısiro omıñf yarıgfáf gıyf gıyf omıñf xwé nání aí axıpfı yarıgfárini.

11 Ayınáni nıgwıf ámá wı nımearo ayf tını sıpfı imıxarıgfáfıyo soyfne nıgwıf ayf aí tını amáyo

mɪnɪ mɪwɪpɑ ɛrɔ ɑrɪrɑ mɪwɪpɑ ɛrɔ nɛrɪnɑyɪ
 ‘Gorɪxo ɑnɑnɪ xɛgɪ ɑmɪpɪ nɑŋɪ ɑŋɪnɑmɪ wɛŋɪyɪ
 nɔnɛ pɪrɑnɪŋɪ ɔmɛɪɑnɪwɑ nɑnɪ nɛɑɪɑpɪnɪfɑrɪnɪ.’
 rɪyɑɪwɪɑrɪŋɔɪ? Owɛɔɪ. ¹² Soyɪnɛ ɑmɪpɪ ɑmɑ
 wɔyɑyɪ sɪŋwɪ muwɪnɑxɪdɪpɑ nɛrɪnɑyɪ ɔmɪŋɪ
 soyɪnɛyɑpɪ mɛpɪrɪfɑyɪ go sɛɑɪɑpɪnɪfɑrɪnɪ? Owɛɔɪ.
¹³ Ⱥmɑ wɔ Ⱥmɑ wɑuyɑ xɪnɑɪnɪŋɪ nɪmɔnɪrɪ
 ɔmɪŋɪ wɪɪpɑxɪ mɛnɪnɪ. E nɛrɪnɑyɪ wɪɔmɪ
 dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪ wɪɔmɪ dɪŋɪ pɛɑ nɪmɔrɪ nɛrɪ
 wɪɔmɪ pɪrɑnɪŋɪ ɑyɑ tɪnɪ nɪxɪdɪrɪ wɪɔmɪ pɛɑyɪ
 nɪwɪɑnɪrɪ ɛnɪŋɔɪ. Soyɪnɛ nɪgɪwɪyɪyɑ ɔmɪŋɪ
 wɪɪɑrɪŋɪnɪŋɪ nɪmɔnɪrɔ ‘Nɪgɪwɪ wɪ mɪnɪmɪɔpɑ
 ɔɛnɪ.’ nɪyɑɪwɪrɪnɑyɪ, Gorɪxɔyɑ ɔmɪŋɪ wɪɪɑrɪŋɪ
 wɔxɪnɪŋɪ ɪmɔnɪpɑxɪ mɛnɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisaso xwɪyɪfɑ urɪŋɪyɪ wɪ nɑnɪrɪnɪ.

¹⁴ Jisaso xɛgɪ wɪɛpɪsɑrɪŋɔwɑmɪ ɛ urɑrɪnɑ
 Pɑrɪsɪɔwɑ —Awɑ nɪgɪwɪ nɑnɪ xwɑpɪ
 wɪmɔnɑrɪŋɔwɑrɪnɪ. Awɑ ɑrɪfɑ ɛ nɪwɪrɔnɑ dɑmɪ
 dɑnɪ rɪpɛrɪrɪ ɔmɛɑrɑrɪŋɑgɪfɑ ¹⁵ Jisaso ɛ nɪwɪnɪrɪ
 rɛ urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪnɛ ɑmɑyɑ sɪŋwɪyɔ dɑnɪ
 ‘Wɛ rɔnɪŋwɑɔnɛrɪnɪ.’ nɪrɪrɔ yɑpɪ nɪwɪɛpɪsɪrɔ
 rɑrɪgɪɔyɪnɛ ɑɪ Gorɪxo ɑmɪpɪ sɛgɪ xwɪɔxɪyɔ ɪnɪmɪ
 ɪmɔnɪŋɪpɪ nɪpɪnɪ nɪjɪfɑ ɪmɔnɪnɪ. Ⱥmɪpɪ nɑnɪ
 Ⱥmɑ ‘Rɪpɪ ɑyɑ tɪŋɪpɪ ɪmɔnɪnɪ.’ rɪfɑpɪyɪ Gorɪxɔyɑ
 sɪŋwɪyɔ dɑnɪ xwɪrɪfɑ wɪnɑrɪŋɪyɪ ɪmɔnɪnɪ.
¹⁶ Gorɪxo ɛbɪrɪfɑmɔ xɪɔmɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪrɔrɪ
 pɪrɑnɪŋɪ xɪdɑrɪŋɑgɪ nɑnɪ rɛ urɪŋɪnɪgɪnɪ, ‘Dɪxɪ
 sɛɑrɪfɑwɛ Ⱥmɑ ɔbɑxɪ nɪmɔgɑ ɪfɑyɪ gɪ ɑyɑ tɪŋɪnɪŋɪ
 nɪmɔgɑ ɔpɪrɪfɑrɪnɪ.’ urɪŋɪ ɛŋɑgɪ nɑnɪ Mɔsɛsɔ
 tɪnɪ wɪfɑ rɔkɪɑmɔɑgɪfɑwɑ tɪnɪ ɑpɪ nɑnɪ Bɪkwɪyɔ
 nɪrɪrɔ ɛɑgɪfɑrɪnɪ. Sɛyɪnɛ pɪnɛ ɑpɪ nɪsɛɑrɛwɑpɪyɑ
 bɪgɪfɑrɪnɪ. E nɛrɪ ɑɪwɪ Jɔnɔ wɑyɪ nɪnɛɑmɛɑɪɑ

uŋo niremoríná xwiýá yáy seainpaxípi re searayiniginí, ‘Seyíné Gorixoyá xwioxíyo páwipírí náni íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro nisaníro ηweáíríxíní.’ searayiniginí. Ámá níní aní ayómíní ení tíní óf nimóá páwianíro yaríŋoí. ¹⁷ E nerí aiwí amípi níní Moseso tíní wíá rókiamoagíáwa tíní Gorixoyá Bíkwiyo eagíápi bí onímiápi aí suríamá imóníníámani. Awa níríro eagíápa xíxeni imóníníáríní. Anína tíní xwíá rírí tíní ananí anípá nimónírí aiwí Bíkwi Gorixoyá ηwí ikaxí eáníŋípi anípá imónípxí meníní. ¹⁸ Go go xegí xiepí xámi meanjími emí nímorí ámi wíní nímearínáyí ayí íwí inaríŋí. Go go apíxí ámá wo nímearí emí monjími nímearínáyí ayí ení íwí inaríŋí.” uríŋiniginí.

Rasaraso tñi amípi mímúróníŋo tñi náníríní.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re uríŋiniginí, “Ámá wo amípi mímúróníŋo —O nígwí xwé tígíáwa rapírapí awíaxíní yínarígíápa íníná rapírapí ayíá ríŋíní niyínírí sía ayí ayo aiwá naníní nínírí aníŋí sírí muní ηweanáná ²⁰ ámá wa wigí ámá wo xegí yoí Rasarasoyí ríníŋo —O uyípeayí imóníŋáná uraní xegí wí pípírímíó enoríní. Omí níméami níbíro amípi mímúróníŋoyá ákíná íwí e wírírígíforíní. ²¹ Amípi mímúróníŋo íkwianŋwíyo éf níŋwearí aiwá nínírí yunípia píeróyí uraní tñŋo ‘Míméání oemíní.’ niyaiwirí yaríná síwí wí níbayíro xegí uraníyo aíwí meayígíawixíní. ²² Uyípeayo ríxa nípéagi anínají Gorixoyáyí oyá dínípi níméami niyíro Ebíríamo tñŋí e wárígíawixíní. Amípi mímúróníŋo ení péagi omí ení xwíá

niweyárimáná enáná ²³ o ríá anin̄j̄f wearin̄j̄yo dáni r̄n̄in̄j̄f xaiw̄f inar̄íná sin̄j̄w̄f anaúf̄ȳf w̄in̄in̄j̄nigin̄i. Ebir̄famo ná j̄famī ηwean̄áná Rasaraso x̄fo t̄fám̄in̄i kin̄imónénap̄in̄j̄agī niw̄in̄ir̄i ²⁴ r̄íaiw̄á re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄fo Ebir̄fame, r̄íá t̄f m̄imen̄in̄j̄w̄f aȳikw̄f m̄in̄irar̄in̄in̄i. Rasarasomī re uowárénapei, “Wé s̄m̄f̄p̄in̄i iniiḡf̄yo iḡf̄á neámáná aiw̄f im̄in̄j̄f ur̄in̄i nán̄i wikwiár̄aūi.” uowárénapei.’ ur̄fagī aí ²⁵ Ebir̄famo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄foe, jox̄i sin̄i sin̄jox̄i niηwear̄íná am̄ip̄i nan̄j̄n̄i símearī Rasarasomī sip̄in̄i w̄imearī yaḡf̄r̄in̄i. E ner̄i aiw̄i agw̄f o sa kikīf̄á yar̄íná jox̄i r̄n̄in̄j̄f nán̄i niwieán̄ir̄i ηwean̄in̄i. ²⁶ Rip̄i enī p̄in̄j̄f ear̄ir̄i seḡf t̄fám̄in̄i ead̄f̄ror̄i neḡf t̄fám̄in̄i ead̄f̄ror̄i en̄jagī nán̄i seȳf̄né w̄i nene t̄fám̄in̄i mixemónap̄ipax̄f̄r̄in̄i. Nene enī w̄i seȳf̄né t̄fám̄in̄i mixemónap̄ipax̄f̄r̄in̄i.’ ur̄fagī ²⁷ r̄íá xaiw̄f weánarīηo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Nionī t̄fám̄in̄i Rasarasomī re nán̄i uowárénap̄ipax̄f̄ mepa en̄jánáȳf, waun̄i r̄ix̄in̄j̄f re or̄ir̄im̄in̄i, “Ḡf ápoyá an̄j̄m̄in̄i uowárei.” or̄ir̄im̄in̄i. ²⁸ Ḡf n̄ir̄ix̄f̄meáowa wé b̄i n̄ip̄in̄i imón̄iḡf̄áwa nionī r̄n̄in̄j̄f mearīn̄j̄á r̄f̄m̄i dán̄i bip̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i Rasaraso xw̄iȳf̄á nij̄f̄á wino uowárei.’ ur̄fagī aiw̄i ²⁹ Ebir̄famo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Awa r̄f̄wamīn̄j̄f Moseso n̄ir̄ir̄i ean̄j̄f t̄f̄n̄i w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa n̄ir̄iro eaḡf̄á t̄f̄n̄i ananī f̄á n̄iroro nij̄f̄á imón̄ipax̄f̄r̄in̄i. Xw̄iȳf̄á apī r̄in̄in̄j̄p̄imī ananī ar̄f̄á w̄if̄r̄ix̄in̄i.’ ur̄fagī aí ³⁰ r̄íá xaiw̄f weánarīηo re ur̄in̄in̄igin̄i, ‘Ar̄fo Ebir̄fame, xw̄iȳf̄á ap̄imī ar̄f̄á umón̄ipax̄f̄ men̄jagī nán̄i r̄irar̄in̄in̄i. Ámá p̄iȳf̄ wo niwiáp̄f̄n̄imearī nij̄f̄á w̄iánáȳf, ananī

aríá nîwiro nîsanîro ñweapaxírîni.’ uríagî aí ³¹ o re urîñîñigîni, ‘Xwîyíá Moseso nîrîrî eanîpî tîni wíá rókiamoagíáwa nîrîro eagíapî tîni aríá mumónîpa nerónáyí, áamá piyí wo nîwiápîñîmearî nijíá wimîñîrî yarîñagî aí ayí aríá wí wipaxí menîni.’ urîñîñigîni.” Jisaso xwîyíá apî e urîñîñigîni.

17

Íwí oépoynîrî wíwapîyarígíáyí nánî urîñî nánîrîni.

¹ O xegí wiepîsarîñowamî re urîñîñigîni, “Áamá wí wí íwí oépoynîrî iwamíó nîwíwapîyipírîfa aiwî áamá e wíwapîyííáyí aweyí! Síá wîyi ayí majíá wórîñîárîni. Ayí xeanîñî ríá tîñî wímeaníá enagî nánî diñî sípî wíwîñigîni.

² Ayí niaíwí rîpiamî nionî diñî ñîkwîroanîro yarígíápiamî pírfî wiaíkianîro nero íwí oépoynîrî wíwapîyaríñá Gorîxo ‘Ayí xwîyíá mayírîni.’ mîrfî rîxa ñîpémáná enáná rîñîñî xwé winíárîni. Síñî niaíwípiamî íwí nánî mîwiepîsipa enáná áamá wa ayo íá ñîxero síñá xwé wo síñwí tîni gwí ñîjáriro rawîrawáyo ñîmamówárîrîñáyí, sípî enagî aiwî rîñîñî Gorîxo wimîñîrî enîpîñîñî ímónîñîmanî.

³ Ayîñánî píranîñî éfîrîxîni.

Íwí sípî yokwarîmî nîwiirîñá epaxîpî nánîrîni.

“Joxî áamá wo, Gorîxomî ñîxídirî nánî rîrîxímeá ímónîño íwí síánáyí mîxí urîrîrîxîni. O rîxa diñî neyîrorî nîsanîrî nerîñáyí íwí sípî yokwarîmî nîwiirî ‘Ananîrîni.’ urîrîrîxîni.

⁴ O íwí ñîsirî piaxí weánarîñagî nánî ñîbîrî

‘Rixa dñj néyírori íwí ámi wíni simfámani.’ rírémeáána joxi yokwarimí níwiirí ‘Ananírini.’ uríírixini. Sía axíyimi o sípa axípi wé wíúmí dánj waú rírémeaayíánáyí, joxi eni yokwarimí wiayíírxini.” uríagi ⁵ wáf wurimeiarígíáwa Ámináomi re urígíawixini, “Joxi dñj ríkwíroaríñwáyí ámi bí dñj ríkwíroani nání neaii.” uríagíá ⁶ Jisaso re uríñinigini, “Soyíné nijfáriní. Masité aiwá siyí negí omíñíyo íwí uraríñwáyí aga onímiápiá nerí aiwí segí dñj nioní nání níkwíroarígíáyí ayíñíñ nerínáyí, ‘Íkáá xé roxini níyoámíga rawírawáyo e dání roí.’ uránáyí ananí arfáníñ seainfáriní. Amípi ‘Nioní epaxímaní.’ yaiwiarígíá aí ananí epírfáriní.

Ewayí ikaxí omíñí wíiarígíáyí nánírini.

⁷ “E nerí aí soyíné woxi díxí rínáiníñ nímonírí omíñí siaríñí wo xwíá nímirí yuní ikikémí yaríñe dáníraní, sipísipí píraníñ nímera waríñe dáníraní, píní níwiárími níbírí rémónapáná joxi ‘Ayá tñí añíni níwiapírí níñwearí aiwá nei.’ uríréini? Oweoi, o sa díxí rínáiníñ omíñí siaríño eñagi nání ⁸ xámi re urírfíni, ‘Amíná aiwá ríá níniyeairí díxí rapírapí níkfíyinimáná aiwá níxerí niapáná nioní iniígí níri aiwá níri nemáná eñaná joxi ríwíyo nírfíni.’ urírfíni. ⁹ O joxi sekaxí urírfípi tñí xixeni síáná omí weyí umeríréini? Oweoi, díxí omíñí siaríño eñagi nání yayí wiríméini.” Jisaso ewayí xwíyíá api nurírí ¹⁰ re uríñinigini, “Gí seaiepísaríñáoyíné ení sekaxí amípi nioní

searíáyí xixeni nerínáyí seáyi e mimónipa nero re ríírixini, ‘None xináíwanenini nimónirane oyá omiñí wiiariñwáonenirini. Omiñí negíni nearííyini enwárinini.’ ríírixini.” uriniñigini.

Peyiyí tígíá wé wúkaú naní imixini nánirini.

¹¹Jisaso Jerusalemí nání nurí Gariri píropenísí tñí Samaria píropenísí tñí midimidáni enáná o áwinimani nípuríná ¹² aní bimi rémóaná ámá wé wúkaú peyiyí tígíáwa ná ífamí nírómáná ¹³ ríaiwá re urígíawixini, “Jisasoxi, negí neamemeariñoxini, none nání wá orunini.” uríagíá ¹⁴ o siñwí níwiniñíná re uriniñigini, “Soyíné nuro apaxípániñí imónígíawamí síwá winaúpoyí.” uríagí awa síni óí e waríná re eniñigini. Wigí wará naní imóniñigini. ¹⁵ Naní imónáná awa wo weniniñí inííyí winiñigini. Xegí wará naní imóniñagí níwiniñí níkinimónimí nurí Gorixomi yayí numeríná ríaiwániñí níra nurí ¹⁶ Jisasoyá síkwí tñí e nípíkinimeari omí yayí wiñigini. Ámá oyí Samariayí worini. ¹⁷ O yayí wiaríná Jisaso ámá e rówapígíáyo re uriniñigini, “Ámá wé wúkaú naní imóníawixini. Wíá giminiñini? ¹⁸ Pí nání ámá aní midáni roní Gorixomi yayí umeniñí bíñoi? Wíá Judayowa ámi mibípa pí nání éoi?” nurí ¹⁹ Samariaomi re uowáriñigini, “Níwiápinimeámi uí. Joxí diñí nínikwíroriñipimí dani eríkiemeáníni.” uowáriñigini.

“Gíná Gorixo xwioxíyo míméamí nerí neameñweaníriní?” urígíá nánirini.

20 Parisiowa “Gorixoyá dñj tñni áamá nene yeáyf neayimixemeanfa nánni gíná arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfárfani?” niyaiwiro Jisasomi yarñj re wigfawixini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf nerí neamenweanfápi gíná imóninfařni?” Yarñj e wiagfa nánni o re urñjñigini, “Sfm+majfónñj seainarfná sñwf nñwñro re rñpřfámani, ‘Gorixo xwioxfyo mimeámf nerí neamenweanfápi rixa rýřřni.’ rñpřfámani.” nuriri 21 “Áamá Gorixoyá dñj tñni yeáyf neayimixemeanfa nánni arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfoyi rarñwáo negf tñni áwñimi re riwo rironi?” oyaiwipoyñiri re urñjñigini, “Wí re rñpřfámani, ‘Sñwf wñfpoyi. Rýřřni. Sñwf wñfpoyi. Jřřřni.’ rñpřfámani. Ayf rñpi nánni seararñjini. Gorixo xwioxfyo mimeámf nerí seamenweáwñigñiri yarñjo rixa seyfné tñni áwñimi re roñj enagi nánni rarñjini.” nuriri 22 xegf wiepřarñjowami re urñjñigini, “Rfwéná soyfné ‘Sfa áamá imónñjo ámi sñjani nimóniri emenfayi aññi oimónni.’ yaiwipřřa aiwi aññi imónfagi sñwf wñpřfámani. 23 Áamá wí nioni nánni ‘Sñwf wñfpoyi. Jřřworini. Sñwf wñfpoyi. Riworini.’ searánáyf, nepa neararñjoiñiri númi muxđđpa éřřřni. 24 Ápianwf nerfná wfá añf ikwřronñj nñmñni ókianřřpa áamá imónñjóni nñweapřřná áamá nñnyá sñwfyo dáni sñjani imónimfa enagi nánni númi mupa éřřřni. 25 Xami áamá agwi ríná ñweagfáyf rfwf nñmóána nioni rñññj xwé wí meámfářni. 26 Áamá enjána Nowao tñj ina nera wagfapa áamá imónñjóni weapmñiri yarfná

axípi epíríárini. ²⁷ Ayí ‘Gorixo iniigí waxí tñi xwíríá wí neaikxenfámani.’ n+yaiwiro o nání dñí peá nímoro aiwá nro iniigí nro néra nuro apíxí nñwirára uro nimeága uro yaríná Nowao ríxa sipíxíyo ínimi páwíáná re enñigini. Iniigí waxí xwé nróga nñwiápñimeari oxí apíxí nñni iniigí namigfawixini. ²⁸ Nowao tñí íná dání ná ríwíyo Roto tñí íná ení Sodomí ñweagfáyí axípi e yagfárini. Ayí ení Gorixo nání dñí peá nímoro aiwá niga uro iniigí niga uro nero amípí bñ bñ niga uro omñí néra uro añí nímira uro yaríná re enñigini. ²⁹ Sfá Roto Sodomí pñni nñwiárini éf úfymí Gorixoyá dñí tñni ríá tñni sñá tñni aññnamí dání nñpiérorí ámá añí apimi ñweagfáyí nñni ríá nññigini. ³⁰ Rfwená ení ámá axípi e néra nuro ‘Gorixomi xewaxo nñweapñfámani.’ n+yaiwia waríná ámá imónñjáoni sñáni imónimfárini. ³¹ Sfá ayimi ámá añí pákíkí nñmiriga peyñíyo seáyí enñwámí ñweagfá gíyí gíyí nñwepñro ‘Nígfí iyfá fá añí xwíá enñwámí wenfíyí nñmeámí éf oumíni.’ n+yaiwiro mñpáwipa éfrixini. Aiwá omñíyo yarígfá gíyí gíyí ení wigí amípí meañro nání ámí añí tñí e nání mupa éfrixini. ³² Rotomí xiepí nání dñí oseainini. Í xegí iyfá fá amípí nání dñí sipí wíagí nñkñnñmónñri wenñí éfíyí re enñigini. Nñperi sñá imónññigini. ³³ Ámá xegí amípí dñí tñípi nánñni dñí móf go go o dñí nñymññí imónññí aññí ñweanfá nññpi síxí ínñfámani. Ámá xegí amípí dñí tñípi nání aí ‘Pí enñotí!’ yaiwíf go go o dñí nñymññí imónññípi aññí ñweanfá nání síxí

ínínfáríní. ³⁴ Sfá áamá imóníháoñi weapímfáyimí áamá waú añf íkwianwfyó sá wenáná Gorixoyá añfnajowa wfo, Gorixomí dñf wíkwíroaríñomí nñwirímearo wfo dñf mñwíkwíroaríñomí e wárípírfáríní. ³⁵ Ayimí apíxí wípaú ení pírawá yuní ikíxémf yarfná wíimí nñwirímearo wíimí e wárípírfáríní. ³⁶ [Áamá waú ení omíñfyó yarfná wfómí nñwirímearo wfómí wárípírfáríní.] Jisaso e urfagi ³⁷ xegf wiepísaríñowa re urígfawixíní, “Ámínáoxíní, joxí neararíñpí gímí imónínfáríní?” urfagfa Jisaso “O weapínf e nání áamá áwanf wí nearípaxf meníní. Áamá nñní síñwá tñní wñnípírfáríní.” oyaiwípoyíníri ewayf xwíyá re uríñínigíní, “Píyí wenje apurí obaxf péñaríñfíní.” uríñínigíní.

18

Ewayf ikaxf apíxí aní tñní xwírxí mearíño tñní náníriní.

¹ Jisaso xegf wiepísaríñowa Gorixomí xwíyá rírímí nñwirfná aníñf winfagi pñní wíarípírxíníri ewayf xwíyá bí nuríri ² re uríñínigíní, “Añf bimí opisí añfyó dání xwírxí eyeyírómf yaríñf wo —O Gorixo nání wáyf mepa erí áamá nñniyo dñf sípí mñwípa erí yaríñoríní. ³ Omí apíxí aní wí —Í ení añf apimí dáníriní. Í íníná o tñf e nání nñbayírí re urayíñínigíní, ‘Áamá níiní pñné nñmeararígfáyf joxí tñní nñrorai sanf nñnirápírí xwírxí bí oyaiyí.’ urayíagi aí ⁴ o ‘Sanf murápípa oemíní.’ nñyaiwia núísáná rfwéná í nání ríxa aníñf winfagi re yaiwíñínigíní,

‘Nioní Gorixó nání wáyí mé nerí á máyo díní sípí m̄wiaríḡáoní aiwí ⁵ apíxí aní í aníḡ nimoayaríḡáḡí nioní í aníḡ míní bayaríná aníḡ niníníḡíní ímí oumearómíní.’ yaiwíníḡíní.” ⁶ Jisaso ewayí xwíyíá e nuríri re uríḡíníḡíní, “Á má xwíríxí eyeyírómí yaríḡí sípío enípi nání díní mópoyí. ⁷ O á má sípío aiwí apíxí aní íníná bayaríḡáḡí nání saní urápíḡíníḡíní. Gorixó á má óníní wí mimóníḡáḡí aí re ríyaiwiaríḡó, ‘Gorixó á má xíó xegíní eyíroníyí omí áríwíyiraní, ikwáwíyiraní, “Joxí saní nearápeí.” urayarínáyí o kikiá néra núśáná ná ríwíyo dání saní urápíḡíní.’ ríyaiwiaríḡó? ⁸ Oweo! ‘Aníni saní urápíníáríni.’ seararíḡíní. E nerí aiwí á má imóníḡáoní níweapíríná á má síní díní níníkwíro ro yaríḡáḡá síḡwí wínímíáríani? Ríxa píni níníwíárímí waríḡáḡá wínímíáríani? Ayínání píraníḡí díní mópoyí.” uríḡíníḡíní.

Ewayí ikaxí Parisio t́ni takisí nání níḡwí uráparíḡo t́ni náníri.

⁹ O ewayí xwíyíá rípi ení waní díní níkwíróniro “None wé róníḡwáoneríni.” yaiwíro á má wíyo peayí níwianíro “Sípíowaríni.” yaiwíro yaríḡíáyo nuríríná re uríḡíníḡíní, ¹⁰ “Á má waú —Wíó Parisioríni. Wíó takisí nání níḡwí nearáparíḡoríni. Awáú Goríxomí xwíyíá rírímí wianíri nání aní Goríxó nání naníwí rídíyowá yaríḡíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xegípi aní e nírómáná xegí díní t́ni ínímí dání re rírímí wíníḡíní, ‘Goríxoxíni, nioní á má wa yapí sípíoní menḡáḡí nání yayí osimíni. Wa yapí á máyo íwí uráparíḡáonímaní.

Wa yapi rikikiríó yaríñáonímaní. Wa yapi apíxí t́nì f́wí inaríñáonímaní. Takisí nánì nìgwí nearáparíñí dao yapi mimóníñínì. Ayínánì yayí osimínì. ¹² Sabaríá ayí ayo śá wíyaúmi aiwá ñwíá ñwírárínaríñáonírínì. Amípí nioní meááyí ení yañí nìmerí wé wúkaú enáná wo joxí nánì taríñáonírínì.’ Parisio Goríxomí e uraríná ¹³ takisí nánì nìgwí uráparíño ná jíamínì e nírómáná piaxí weánaríñagí nánì síñwí nímíeyoari añínamí maní ayá íá nìxírínímáná Goríxomí rírímí re wiñínigínì, ‘Goríxoxínì, nioní f́wí yaríñáonírínì. Wá nìwianeí.’ uríñínigínì.” Jisaso ewayí xwíyá e nurírí ¹⁴ re uríñínigínì, “Ámá o Goríxoyá síñwíyo dánì wé róníñí nímónímí xegí añí e nánì úagí aiwí wíó wé róníñí mimóníñínigínì. Ámá go go xewaníño seáyí e meníoyí Goríxo xwíámí imíxíníárínì. Go go ‘Sípíonírínì.’ nìyaiwirí ínìmí imóníoyí Goríxo seáyí e umeníárínì.” uríñínigínì.

Niaíwí onímiápiamí wé ikwíkwíárímí ení nánírínì.

¹⁵ Wiepísaríñowa ámá wí wigí niaíwípiamí Jisaso wé owikwíárínírí nìmeámí baríñagífa nìwíníro “Nìmeámí míbípaní.” uraníro yaríñagífa Jisaso síñwí e nìwínírí ¹⁶ niaíwípiamí ríaiwá “Bípoyí.” nurírí wiepísaríñowamí re uríñínigínì, “Ámá niaíwí onímiápia xaníyaúmi díní nìwíkwíróro yarígíápa Goríxomí díní wíkwírófáyí o xwíoxíyo mìmeámí nerí píráníñí umenñweaníá enagí nánì niaíwí rípia xe obípoyínírí síñwí wínípoyí. Pírí mìwíaikipa

époŷi. ¹⁷ ‘Ámá go go niaíwí onimíápiániní mímónipa erí Goríxomí yeáyí murínipa erí nerínáyí, oyá xwioxíyo wí nípáwiro ñweapíríámani.’ searariníni.” uríniginíni.

Amípi mímúroniní wo yaríní winípi nánirini.

¹⁸ Judayí áminá wo níwímeari yaríní re winíginíni, “Nearéwapíyaríní nanoxiní, nioní pí neríná diní niyimíní tñáoní aníní íníná ñweámíá nání imónímíáriní?” yaríní e wíagi ¹⁹ Jisaso ámá o “Xífo ení nanjo enagi nání Goríxo tñí xixení imóníñoríani?” oyaiwiníri re uríniginíni, “Joxí pí nání ‘Nanoxiní níraríníni? Ámá niyoní nání Goríxoní naní imóniní. ²⁰ Nwí ikaxí eáninípi joxí níjírini. ‘Apíxí tñí íwí minípaní. Níwiápnímeari ámá mípikipaní. Íwí mímeapaní. Ámá wo nání xwíyíá niyimároníri yapí murípaní. Ríníyaúmi wéyo meríini.’ Nwí ikaxí e eáninípi joxí níjírini.” uríagi ²¹ yaríní wío re uríniginíni, “Nioní siní niaíwí imóníñae dání nípini nímera bíñáriní.” uríagi ²² Jisaso aríá e níwiri re uríniginíni, “Nwí ikaxí apí pírániní nímera níbirí aí bí siní meníriní. Díxí iyíá íá amípi níni nígwí nání bí nemáná ámá uyípeayíyo mñí níwia nurínáyí, anínamí amípi ayá tñí tñoxí imóníríáriní. E nemáná níbirí nioní níxídiríxiní.” uríagi aí ²³ o aríá e níwiríná amípi xwé wí mímúroníño enagi nání aga xwioxíyo dání diní ríá nuxerí xwiríá nímoníri kípíní niyiri roñagi ²⁴ Jisaso e níwiníri re ríniginíni, “Ámá amípi mímúronígíáyí nene Goríxomí nuxídirane oyá xwioxíyo

páwianí nání aníηí miní oyaneyínirí nero aiwí nípáwipaxí mimóníηoí. ²⁵ Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígfá óf ayíkwínimí páwipaxí mimóníní. Ámá amípí mímúrónígfáyí kamerí ení ófíyimi mípáwipa yaríηíyí yapí Goríxoyá xwioxíyo nípáwiro ηweapaxí mimóníηoí.” ríagi ²⁶ ámá e níηweámáná aríá wigíáyí — Judayí níní “Amípí mímúrónígfáyí Goríxoyá díηí tíní amípí mearíηagíá nání Goríxo yayí winaríní.” yaiwiagíáyíriní. Ámá e níηweámáná aríá wigíáyí ududí winíagi omí re urígíawixíní, “Joxí nearípi nepa enánáyí, Goríxo ámá gíyo yeáyí uyimíxemeaníáríani?” uríagi ²⁷ o re uríηíniginí, “Amípí ámá mepaxí imóníηíyí Goríxo ananí e nepaxíriní. Goríxo ananí ámá yeáyí uyimíxemeapaxíriní.” uríagi ²⁸ Pitao re uríηíniginí, “Ai, ámá o xegí amípí píní míwiárípa nerí ríxídpaxí mímimónaríηagi aiwí none negí aní tíní amípí níní píní níwiárími joxí númi ríxídíηwíní.” uríagi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awamí re uríηíniginí, “Gíyí gíyí nioní díηí níníkwíroro wíníyí ení Goríxoyá xwioxíyo páwífríxínírí wá rímepíri nání wigí aníraní, xiepímíraní, xexírímeáowamíraní, xaniyaúmíraní, wigí niaíwíyoraní, píní níwiárími níníxídirínáyí, aníá imónípírfámani. Agwí ríná Goríxo ayí píní níwiárími úfá axípi wíní míní níwimáná ámá níní mí ómómíxímí éíná ayí díηí aníηí íníná ηweapírfá nání ení winíáríní.” uríηíniginí.

Ámí áwaní “Nínípikipírfáriní.” uríηí náníriní.

³¹ O xegí wiep̄sar̄iṅṅí wé wúkaú síkwí waú awami j̄fam̄ini e n̄imeáa numáná re ur̄iṅṅiniṅini, “Jerusarem̄ nán̄i war̄iṅwini. E rémoáná am̄ipí Gor̄ixoyá xw̄iyá wá rókiamoaḡáwa ámá imóniṅáoni nán̄i n̄ir̄iro eaḡápi xixeni nímeanf̄ar̄ini. ³² Negí Judayí miyí n̄iror̄iráná émáyí wa fá n̄in̄xero ikayíwí n̄imear̄iro iwanṅí n̄imépero reanṅwí n̄ur̄iro ³³ síkwí ragí p̄r̄í nuȳkiro n̄inimáná n̄ip̄kip̄r̄ár̄ini. E neri aiwi r̄ixa s̄á w̄iyá w̄yi óráná am̄i n̄iw̄iápn̄imeám̄ar̄ini.” áwanṅí pír̄aniṅṅí e ur̄fagi aiwí ³⁴ xw̄iyá api awami in̄im̄niṅṅí imóniṅagi nán̄i n̄j̄á wí mimón̄ipa nero x̄fo r̄íyí “Ayí nán̄i r̄á near̄ar̄ini?” miyaiwiḡawixini.

S̄iṅwí sup̄ar̄iṅṅí wom̄i nanṅí im̄ix̄iṅṅí nán̄ir̄ini.

³⁵ O anṅí xegí yoí Jeriko r̄in̄iṅp̄i t̄iṅṅí e r̄m̄ine rémoar̄t̄ná ámá s̄iṅwí sup̄ar̄iṅṅí wo óf̄ man̄ipá t̄ini n̄iṅweámáná ámá e pwar̄iḡáyo aiwá nán̄i r̄ix̄iṅṅí nur̄ir̄iná ³⁶ ar̄á wíyí win̄iṅini. Oxí ap̄ix̄í obax̄í ikw̄ikwier̄í pwar̄iṅagi ar̄á n̄iwir̄i yar̄iṅṅí re win̄iṅini, “Pí nán̄i yar̄iṅoi?” ur̄fagi ³⁷ ámá wí áwanṅí re ur̄iḡawixini, “Nasareti dánṅí Jisaso pwar̄iṅagi yar̄iṅoi.” ur̄fagi ³⁸ o r̄aiwá re r̄iṅiniṅini, “Jisax̄i, m̄ix̄í ináyí Depitomi xiáwoxin̄i, jox̄í wá n̄iwianeí.” rar̄iṅagi ³⁹ ámá Jisax̄i x̄ami umeaḡáyí o r̄aiwá e rar̄iṅagi ar̄á n̄iwiro m̄ix̄í nur̄iro “P̄ini wiárei.” ur̄fagi aiwí r̄aiwá enṅí t̄ini am̄i w̄ini w̄ini n̄ir̄ir̄i re r̄iṅiniṅini, “Jisax̄i, Depitomi xiáwoxin̄i, jox̄í wá n̄iwianeí.” ur̄ar̄iṅagi ⁴⁰ Jisaso e n̄irónapimáná sekax̄í re ur̄iṅiniṅini, “Om̄i n̄iwir̄imeám̄i b̄ipoyi.” ur̄fagi ámá wí r̄ixa n̄iwir̄imeám̄i anṅwí

e bána ⁴¹ Jisaso yarɨɨ́ re wiɨɨ́nigɨnɨ, “Nionɨ pí oninɨrɨ nɨrarɨɨ́nɨ?” urɨagɨ re urɨɨ́nigɨnɨ, “Ámɨnáoxɨnɨ, nionɨ ámɨ sɨɨwɨ́ oanɨmɨnɨrɨ rɨrarɨɨ́nɨ.” urɨagɨ ⁴² Jisaso re urɨɨ́nigɨnɨ, “Dɨxɨ́ sɨɨwɨ́ ananɨ oxoarɨ́nɨ. Dɨɨ́ nɨnɨkwɨ́rorɨɨ́pimɨ dánɨ erɨ́kiemeánɨrɨ́nɨ.” uráná ⁴³ re enɨnigɨnɨ. Xegɨ́ sɨɨwɨ́ noxoarɨ́ sɨɨwɨ́ anɨɨ́nigɨnɨ. Sɨɨwɨ́ nanɨrɨ́ Jisasomɨ́ nuxɨ́dɨrɨ́ Gorɨ́xomɨ́ seáyɨ́ e umearɨ́ná ámá nɨnɨ́ o e éagɨ́ nɨwɨ́nɨro ayɨ́ enɨ́ Gorɨ́xomɨ́ seáyɨ́ e megɨ́awixɨnɨ.

19

Sakiaso enɨ́pɨ nánɨrɨ́nɨ.

¹ Jisaso rɨ́xa Jeriko nɨrémorɨ́ anɨ́ apimɨ́ áwɨ́nɨmɨ́ pwarɨ́ná ² ámá wo Sakiasoyɨ́ rɨ́nɨɨo —O ámá takisɨ́ nánɨ́ nɨgwɨ́ uráparɨ́gɨ́áyo xɨ́ráowánɨɨ́ imónɨ́gɨ́á worɨ́nɨ. Amɨ́pí wí mɨ́múrónɨ́ɨorɨ́nɨ. ³ O “Ámá Jisasoyɨ́ rɨ́nɨɨo gorɨ́anɨ?” nɨ́yaiwirɨ́ sɨɨwɨ́́ wɨ́nɨmɨ́nɨrɨ́ nerɨ́ aiwɨ́́ rɨ́pɨ́wo enɨ́agɨ́ nánɨ́ oxɨ́́ apɨ́xɨ́ uyimároarɨ́ɨagɨ́a o yopa nɨ́megɨ́nɨ́mɨ́ ⁴ ayo xámɨ́ numearɨ́́ anɨ́́nɨ́ nurɨ́́ “Jisaso ó́ rɨ́yimɨ́́ punɨ́ɨoɨ.” nɨ́yaiwirɨ́ omɨ́ sɨɨwɨ́́ wɨ́nɨmɨ́nɨrɨ́́ nánɨ́́ íkɨ́á womɨ́́ nɨ́peyirɨ́́ wenɨ́ɨ́ nerɨ́́ roɨ́áná ⁵ Jisaso nɨ́bɨrɨ́ e nɨ́rónapɨ́máná sɨɨwɨ́́ anánɨ́́fɨ́yɨ́́ Sakiasomɨ́́ nɨ́wɨ́nɨrɨ́́ re urɨ́ɨ́nigɨ́nɨ́, “Sakiase, anɨ́́nɨ́ wepɨ́neɨ. Sɨ́á rɨ́yi joxɨ́́ tɨ́nɨ́ ɨ́weámɨ́́nɨ́. Dɨ́xɨ́́ anɨ́́ e nánɨ́́ owaiyɨ́.” urɨ́agɨ́́ ⁶ o anɨ́́nɨ́́ nɨ́wepɨ́́nɨrɨ́́ yayɨ́́ tɨ́nɨ́́ nɨ́wirɨ́́meámɨ́́ xegɨ́́ anɨ́́ e nánɨ́́ nɨ́meáa uɨ́́nigɨ́nɨ́. ⁷ Xegɨ́́ anɨ́́ e nánɨ́́ nɨ́wirɨ́́meámɨ́́ úagɨ́́ ámá nɨ́nɨ́́ sɨɨwɨ́́ e nɨ́wɨ́nɨ́́ro wikɨ́́ dɨ́ɨ́ nɨ́wɨ́aiwɨ́ro re rɨ́nɨ́gɨ́awixɨ́nɨ́, “Ámá

íwí yariŋí o tŋni ŋweámŋiri náni pí náni uŋoí?” rinarŋná ⁸ Sakiaso éf nírómáná Jisaso re urŋŋnigŋni, “Ámínáoxŋni, ŋíŋí iyá íá amípi nŋni bi biaú kíkírí nepayómáná bi áamá uyípeayí imóníŋíayo mŋni wimfárŋni. Ámá gíyí gíyo nioní yapí nŋwíwapíyiri ŋígwí íwí urápŋŋáyo wigí íwí urápŋŋáyí tŋni nioníyá wí tŋni seáyí e níkwíariri mŋni wimfárŋni.” urŋŋŋí ⁹ Jisaso re urŋŋnigŋni, “Agwí áamá ro arfo Ebírfamo Goríxomi dŋŋí nŋwíkwírorí yagípa axípi nerí nŋsaniri éagí náni Goríxo ríxa yokwarímí nŋwiiri yeáyí uyimíxemeaŋoí. ¹⁰ Ayí rŋpi nániŋni. Ámá imóníŋáoní áamá íwí néra nuro aníŋí ikeamónaníro yaríŋíayo náni píá nerí yeáyí uyimíxemeámŋiri bŋŋáoniriŋni.” rŋŋnigŋni.

Ewayí ikaxí omŋŋí wíiaríŋíá wé wúkaú nániŋni.

¹¹ Ámá ayí xwíyíá api arfá nŋwiro Jerusaremí Jisaso warŋŋe náni ríxa aŋwí e imóníŋŋagí nŋwíŋíro dŋŋí re nŋmóá ugíawixŋni, “Goríxo nene xwíoxíyo mŋmeámí nerí neameŋweaní ríxa nimóníŋŋoí. Jisaso Jerusaremí nírémorŋná émáyó mŋxí nuxí dowárímaná mŋxí ináyí nimóniri xwíoxíyo mŋmeámí nerí neameŋweaníŋoí.” Dŋŋí e nŋmóá warŋná Jisaso “O negí mŋxí ináyí apaxí mé nimónímeníŋoí.” oyaiwípoyniri ewayí xwíyíá bi nuriri ¹² re urŋŋnigŋni, “Ámá ámíná wo mŋxí ináyí imónaurí ámí nŋbiri xegí ámáyó meŋwearí emfániri aŋí ná jfami imóníŋími umŋiri neríŋá ¹³ xegí xínáíwáníŋí nimóníro omŋŋí wíiaríŋíá wé wúkaú

awami 'Etni.' nuriri nigwí gorí áamá anijí miní omijí emá waú wo nero mearigfo woni woni niwia nuri re urijinigini, 'Nigwí nioni seaiaparíjá rípi sayá imixipírfá nání bisinisí nimíxa warínná seámeáimigini.' nurimi úaná ¹⁴ áamá aní e xfo tñi ηweagfáyí wigí xwioxíyo dání wikí diñí niwíaiwiro wigí áamá wíyo re uowárigfawixini, 'Míxí ináyí imimiximí yaríñomi nuro "O nene neamenweanfa nání míneaimónarini." urípoyí.' uowárfagfa awa nuro míxí ináyí imimiximí yaríñomi e urfagfa aiwí ¹⁵ o áamná bfo míxí ináyí nimixiri xegí aní e nání uowárijinigini. O ríxa míxí ináyí nimóniri aní e nírémorínná awa bisinisí nimixirínná nigwí sayá rfa imixfawixiniri síñwí owinimniri re rijinigini, 'Gf omijí níiarigfá nigwí wináwa obfopoyí.' ráná ¹⁶ wo níbiri re urijinigini, 'Negí neamenweañoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimíxa nurínná ríxa wé wúkaú sayá imixinjáriní.' urfagi ¹⁷ o re urijinigini, 'Gf omijí níiaríñí nañoxini, ayí awíaxíriní. Joxi nigwí nioni siapiñáo tñi nioni rírinápa xixeni ení nání gapímaní nimóniri aní wé biaúmi menweátrixini.' urijinigini. ¹⁸ Ámi wo níbiri re urijinigini, 'Negí neamenweañoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimíxa nurínná ríxa wé wú sayá imixinjáriní.' urfagi ¹⁹ míxí ináyo re urijinigini, 'Joxi ení gapímaní nimóniri aní wé bimí menweátrixini.' urijinigini. ²⁰ Ámi wo níbiri re urijinigini, 'Negí neamenweañoxini, nigwí joxi niapiño nioni írkwíyo wowí nerí tñáo

sini riworini. ²¹ Joxi xeaniηí rariηoxi enagi nání wáyí ninfagi “Nigwí ro xwiríá ikixéánáyí, iwaní neanfárfani?” niyaiwiri bisinisi wí mimixiηárini. Joxi amipí áamá wa táyí dixí meari aiwá áamá wa iwíá uráyí dixí miri yariηoxi enagi nání rirariηini.’ uríagi ²² o re uriηiniginí, ‘Omíηí niariηí sumí roxini, jiwaniηoxi níríyo dání xwiyíá rimearimíini. Nioni xeaniηí rariηáoni amipí áamá wa táyí nigí meari aiwá wa iwíá uráyí nigí miri yariηáoni enagi nání joxi nijíá imóniηagi nání ²³ pí nání nigwí nioni siapiηáo nigwí aníyo mñitipa eníriini. E nitíri síwiriyí, nigwí o tñni ámi bí seáyí e ikwiáriniηáná meáminiri éárini.’ nuriri ²⁴ áamá anwi e rogíayo re uriηiniginí, ‘Áamá romi nigwí ro nurápiro nigwí wé wúkaú tñjomi mñni wípoyí.’ uríagi ²⁵ awa re urígíawixini, ‘Ai, negí neameηweaηoxini, o ríxa wé wúkaú tñjorini. Pí nání ámi wo wiríini?’ uríagíá ²⁶ o re uriηiniginí, ‘Nioni re searariηini, “Áamá gíyí gíyí nioni wiηápi pírániηí nimeró xwé nimixírínáyí ámi wíni meapíríárfini. Gíyí gíyí nioni wiηápi mímepa nerí kikiíá nerínáyí api aí ámi nurápi míárfini.” searariηini. ²⁷ E nerí aiwi nioni tñni mixel imónariηwáyí “O negí mixel ináyí nimóniri neameηweani nání mñeaimónarini.” yaiwííayo niwirimeámi nibiro gí síwí aníηáé dání pikípoyí.’ uriηiniginí.” ²⁸ Jisaso ewayí xwiyíá api nurárimi Jerusaremi nání niyiríná xámi umeaniηiginí.

Jerusaremiyo nírémoríná mixel ináyí

rémoarigfápa rémonj nánirini.

²⁹ Jisaso anj onimíá biaú —Anj apiaú dfwí Oripí r+n+ηfpimí dán+ anwí e imónini. Apiaú yof Betipasi r+n+ηfpí tñi Betani r+n+ηfpí tñi tñj e anwí e n+rémorfná wiep+sariñyí waúmi re uowár+ñiniginí, ³⁰ “Awagwí anj jápimi nání nuri n+rémorfná dogí sip+kí e yurár+n+ηagí w+níío —Sini amá seáyí e éf m+ñweaarigforini. Omí níkweari nimeámi bfpíyi. ³¹ Amá wo s+ñwí neaniri ‘Awagwí pí nání íkweaar+ñi?’ earánáyí, re urfpíyi, ‘Ámináo seáyí e éf n+ñweari nimeámi um+niri nání yearowár+ñot.’ urfpíyi.” uowár+ñagí ³² awaú nuríná xfo urfpa axfpí enagí n+w+niri ³³ rixa dogí sip+ko íkweaarfná xiáwowa re urigfawixini, “Pí nání dogíomi íkweaar+ñi?” urfagfa ³⁴ awaú “Yegf Ámináo seáyí e éf n+ñweari nimeámi uní nání íkweaar+ñwi.” nuriri ³⁵ Jisaso pwar+ñe nání nimeámi nuri e nurár+máná wigf rap+rapf seáyí e yínigfápí seáyí e n+wikwiáriro Jisasomi seáyí e ñwiraráná ³⁶ dogíomi éf n+ñweari nimeámi warfná oxí ap+xí xfo tñi warigfáyí mixí ináyíyo yayf wianiro yarigfápa wigf iyfá sañwíyo rfkár+nigfáyí nimearo of e íkwianwí neapára nuro ³⁷ o rixa Jerusaremi tñj anwí e n+rémorfná dfwí m+ñj Oripíyi r+n+ηfpimí ipf+mieaarfná xegf wiep+sariñ obaxf xfo tñj e epfroyf egfáyf re egfawixini. Emimf Jisaso yar+ñf nfn+yf s+ñwí w+nayigfá nání yayf seáyimi dání nero Gor+xo nání r+aiwán+ñf nriro yayf numero ³⁸ re nira ugfawixini, “Mixf ináyf Ámináo neauowár+ñf ro oyá dñj tñi seáyí e oimónini. ‘Anjnamí ñweañoxini, joxi

nīwayírónirī oṅweani.’ neaimónarīni. Omīni seáyimi dánī yayí oumeaneyi.” nīra waríná ³⁹ Parisi wa áamá epíroyí egfáyo áwīnīmī dánī re urígíawixīni, “Nearéwapīyarīṅoxīni, díxí wīepīsarīṅīyo mīxí nurīrī ‘E mīrīpa époyí.’ urei.” uríagfá aí ⁴⁰ o re urīṅīnīgīni, “Wí pīnī wīárīpírīmēoi. Pīnī nīwīárīrínáyí, síṅá tīyí enī ríaiwánīṅí nīrīro nionī nánī Gorīxomī seáyí e umepírāoi.” urīṅīnīgīni.

Jisaso Jerusaremī nánī ṅwí eaṅf nánīrīnī.

⁴¹ Jisaso rīxa Jerusaremī tíṅf e aṅwī e nīrémoríná aṅf apīmī nīwīnīríná ṅwí nearī ⁴² re rīṅīnīgīni, “Jerusaremī ṅweáyíné nionī éf píránīṅf seaṅwīrārīpaxí imónīṅápi nánī nījía nīmónīro síṅwīrīyí, ayí naṅf imónīmīnīrī eṅfīrīnī. E nerī aiwī nionī segí síṅwí anīgíe dánī pīnīnīṅf imónīṅagī nánī seyíné majía imónīṅoi. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tīnī mīxí inarīgíáyí awí nīseamero segí ákīṅápīmī pīxemoánanīro nánī xwíá waiwínīṅf nīta nīpeyīro awí xapīxapí nīseamudímómáná ⁴⁴ segí aṅf pīpīnamí néra uro nīaiwí pīpīkīmí ero nero aṅf nīmīrīríná síṅá nīkīkírónīga peyīnīṅf bī xe okīkírónīnīrī síṅwí wīnīpírīfámanī. Yeáyí seayīmīxemeámífa nánī seaímeáagi aiwī seyíné mí mīnómīxīpa yarīṅagfá nánī e e seaikárīpírīfārīnī” rīṅīnīgīni.

Aṅf rīdiyowá yarīgíwámī dánī mīxí urowárapīṅf nánīrīnī.

⁴⁵ Jisaso rīxa Jerusaremī nīrémorī aṅf naṅwí Gorīxo nánī rīdiyowá yarīgíwámī nīpáwīrī áamá makería nīmīxīro naṅwí rīdiyowá nánī bī

yarigfáyo mîxídámí nîwiríná ⁴⁶ re urîñiniginî, “Bîkwí Gorîxoyápimi xegí anjî riwá nánî re nîrîñîrî eánîñî, ‘Anjî nioniyáyí áamá nîbîro xwîyáfá rîrîmí nîpîrîwárîñî.’ nîrîñîrî eánîñagî aiwî seyîné anjî áamá yapí nîwiepîsiro íwí uráparîgíáyíyáiwánîñî imîxarîñoi.” urîñiniginî.

⁴⁷ O sáfá ayí ayo anjî iwámî dánî á máyo uréwapîyaríná apaxîpánîñî imónîgíá xwéowa tîñî ñwí ikaxí eánîñîpî mewegíáwa tîñî Judayí ámíná seáyî e imónîgíáwa tîñî omî “Opîkianeyî.” nîrîro aiwî ⁴⁸ oxí apîxí nîñî oyá xwîyáfá aríá wianîro aga nîwimónarîñagî nánî omî pîkipaxí bî mimónîñagî nánî sîñwí wîñaxídmegíawixîñî.

20

“Joxî nénî tîñoxî imónei.’ go rîrîñoi?” urîgíá nánîrîñî.

¹ Sáfá Jisaso anjî Gorîxo nánî rîdiyowá yarîgíiwámî nîpáwîrî á máyo xwîyáfá yayí winîpaxí imónîñîpî uréwapîyarîñî wîyîmî apaxîpánîñî imónîgíá xwéowa tîñî ñwí ikaxí eánîñîpî mewegíáwa tîñî Judayí mebáowa tîñî omî nîwîmearo ² re urîgíawixîñî, “ ‘Joxî nénî tîñoxî imónei.’ go rîrîñagî joxî á má anjî riwámî makeríá nîmîxîro nanjwí rîdiyowá nánî bî yarîgíáyo mîxídámí éñîginî?” urîñagíá ³ o re urîñiniginî, “Nionî enî yarîñî bî oseaimîñî. Soyîné áwanjî nîránáyí, nionî yarîñî niarîgíápi nánî enî ananî áwanjî searîmíñî.” nurîrî ⁴ yarîñî re wîñiniginî, “Jono wayí nîneameaia uño Nwíá anjînamî ñweanjo urîñagî ríá enîginî? Xegí dîñî tîñî ríá enîginî?” urîñagî ⁵ wîwanîñowa yarîñî

niniro re rinigfawixini, “None ‘Gorixoyá diñf tñni enjiginini.’ uráná re neariniñoi, ‘Soyfne pí nání o riñfpi nání arfá nñwiro diñf mikwíropa egfárinini?’ nearini enagí nání wí e uripaxí menini.” niniro ⁶ ámi re rinigfawixini, “E neri aí none ‘Jono xegf diñf tñni wáf nurimeri wayf niseameaia unfirini.’ uránáyf ámá nñni ‘Jono Gorixoyá diñf tñni wáf rókiamonf worini.’ niyaiwiro nání sñjá nñearo neapikiprixini. Apí eni wí muripa oyaneyi.” niniro ⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárinini. Gorixoyá diñf tñni yagfírinini? Xegf diñf tñni yagfírinini?” urifagfa ⁸ o re urinjiginini, “Soyfne Jono nání diñf yaiwiarigfápi nání áwanf minirifagfa nání nioní eni ‘Joxí e éirixini.’ niniro nání áwanf wí searimiméini.” urinjiginini.

Ewayf ikaxf wainf omif ufwinaxfdiarigfáwa nánirini.

⁹ O ewayf xwiyfá rípi urinjiginini, “Ámá wo wainf uraxf omif bñ wáf nura núísáná ámá wamí re urinjiginini, ‘Gf omif rípi píranif sñwí nuwinaxfdírixini.’ nurimí anf wími urñnimñirí nání nurí emá obaxf niñweañsáná ¹⁰ ríxa wainf sogwí yóf éáná xegf omif wiirigfá wo xfo xegf wí ourápauinñirí uowárfagí aiwí omif sñwí uwíwinaxfdiarigfáwa omí fá nixero iwanf nimépero anfomi wárigfawixini. ¹¹ Omif xiáwo ámi xegf omif wiirigfá womí uowáraná omif sñwí uwíwinaxfdiarigfáwa omí eni iwanf nimépero o ayá owinñirí ríperírf número anfomi wárigfawixini. ¹² Omif xiáwo ámi omif wiirigfá womí uowáraná omí mif

niroro b̄ar̄iwám̄in̄i moaiḡawix̄in̄i. ¹³ Om̄in̄j̄ xiáwo awa íníná xeḡt̄ om̄in̄j̄ wiiar̄iḡt̄awam̄i iwan̄j̄n̄i n̄imépero an̄fowam̄i urowárar̄in̄j̄aḡt̄a nán̄i re yaiwin̄j̄in̄iḡt̄in̄i, ‘Nion̄i ar̄ire em̄in̄iréin̄i? Ḡí íw̄t̄ d̄in̄j̄ six̄t̄ uyiñáom̄i ourowár̄im̄in̄i. “Om̄i x̄ixen̄i ar̄t̄a wip̄r̄f̄ar̄in̄i.” n̄imónar̄in̄i.’ n̄iyaiwir̄i urowár̄taḡi aí ¹⁴ awa xeḡt̄ xewaxo bar̄in̄j̄aḡt̄ s̄in̄j̄w̄t̄ n̄iw̄n̄iro re rin̄iḡt̄awix̄in̄i, ‘Xanoyá d̄in̄j̄ mean̄t̄o j̄iwo bar̄in̄i. Om̄in̄j̄ am̄ip̄ȳt̄ neḡt̄ imón̄in̄t̄a nán̄i om̄i op̄ikianeȳt̄.’ n̄ir̄in̄iro ¹⁵ om̄i íá n̄ixero b̄ar̄iwám̄in̄i n̄imoaimáná p̄ikiḡt̄awix̄in̄i.” J̄isaso ewaȳt̄ xw̄iȳt̄a e nur̄ir̄i yar̄in̄j̄ re win̄j̄in̄iḡt̄in̄i, “Om̄in̄j̄ xiáwo xewaxom̄i p̄ikíaḡt̄a nán̄i awam̄i pí win̄f̄ar̄in̄i?” Yar̄in̄j̄ e n̄iwir̄i ¹⁶ re ur̄in̄j̄in̄iḡt̄in̄i, “Om̄in̄j̄ xiáwo n̄ib̄ir̄i om̄in̄j̄ s̄in̄j̄w̄t̄ uw̄inax̄t̄diar̄iḡt̄awam̄i p̄ip̄ikím̄t̄ n̄iyár̄imáná om̄in̄j̄ ámi wa s̄in̄j̄w̄t̄ on̄iw̄inax̄t̄dípoȳin̄ir̄i m̄in̄i win̄f̄ar̄in̄i.” ur̄taḡt̄ ámá e rówap̄t̄ḡt̄a ar̄t̄a e n̄iwiro “J̄isaso ‘Judaȳné om̄in̄j̄ s̄in̄j̄w̄t̄ uw̄inax̄t̄diar̄iḡt̄áȳt̄ yap̄t̄ imón̄in̄j̄oi.’ r̄t̄a nearar̄in̄i?” n̄iyaiwiro re riḡt̄awix̄in̄i, “‘Oweoi! W̄í e en̄f̄aman̄i.’ neaimónar̄in̄i.” ur̄taḡt̄a aí ¹⁷ o s̄in̄j̄w̄t̄ agw̄t̄ n̄iw̄n̄ir̄i re ur̄in̄j̄in̄iḡt̄in̄i, “Seȳt̄né ‘W̄í e epax̄t̄ men̄in̄i.’ yaiwiar̄in̄j̄aḡt̄a aí pí nán̄i B̄ikw̄t̄yo ewaȳt̄ xw̄iȳt̄a rip̄t̄ en̄j̄n̄á n̄ir̄iro eaḡt̄awix̄in̄i, ‘S̄in̄j̄a an̄j̄ m̄irar̄iḡt̄áwa s̄in̄j̄a awiax̄t̄ wo nán̄i p̄t̄a ner̄t̄n̄á wo “S̄ip̄ix̄in̄i.” n̄ir̄iro em̄t̄ móf̄o Gor̄ixo “Awiaxor̄in̄i.” n̄ir̄ir̄i n̄imear̄t̄ an̄j̄ x̄t̄o m̄irar̄in̄j̄wám̄i iwam̄t̄o n̄it̄waȳror̄t̄ m̄ir̄in̄j̄r̄in̄i.’ xw̄iȳt̄a w̄t̄a rókiamoaḡt̄áwa e n̄ir̄iro eaḡt̄ap̄i pí nán̄i r̄in̄in̄i? Seȳt̄né d̄in̄j̄ r̄imoar̄in̄j̄oi? ¹⁸ Six̄t̄ botor̄ix̄t̄ s̄in̄j̄ayo n̄ip̄ier̄or̄t̄ p̄r̄t̄ miyeám̄t̄

inarin̄ipa áamá giyí giyo s̄náo n̄ipiérori xaiwí nearínáyí ax̄ipi imónip̄r̄f̄arin̄i. Xwasíwí yeáyí bim̄ s̄ná n̄ipiérori nearíná yuní wárarin̄ipa s̄náo áamá giyí giyo n̄ipiérori nearíná ax̄ipi xwasíwí yun̄n̄in̄i im̄xim̄f̄arin̄i.” Jisaso x̄o s̄náoónin̄i nimónir̄i nán̄i e ur̄in̄igin̄i.

N̄igwí takis̄ nán̄i émáyo wiayiḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

¹⁹ Nwí ikaxí eánin̄ipi meweḡf̄awa t̄n̄i apax̄pán̄in̄i imóniḡf̄á xwéowa t̄n̄i awa “Jisaso ewayí xwiȳf̄á n̄inear̄ir̄iná ‘Soȳné om̄in̄i xiáwom̄i xewaxo p̄kíf̄an̄in̄i imónin̄oi.’ r̄f̄a neararin̄i?” n̄iyaiwiro axíná “R̄ixa f̄á ox̄iraneȳi.” n̄iyaiwiro aiwí oxí ap̄x̄ e ep̄royí eḡf̄áyí nán̄i wáyí n̄iwiro f̄á m̄ixir̄ipa nero ²⁰ s̄in̄wí n̄iw̄nax̄f̄a nemero áamá wa yapí n̄iw̄wap̄iyiro s̄in̄wí n̄iw̄naróa oúpoȳin̄r̄i nurowár̄iro re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Soȳné áamá nan̄oȳnénin̄i nimón̄iro yapí n̄iw̄wap̄iya nur̄iná pasán̄in̄i niméra úpoȳi. Xwiȳf̄á om̄i anan̄i gwí yipaxí wí ránáyí, r̄ixa om̄i f̄á xep̄r̄i nán̄i gap̄manom̄i áwan̄i uran̄i nán̄i re ur̄ipoȳi, “Takis̄ nán̄i n̄igwí émáyí nearápar̄iḡf̄ápi s̄in̄i m̄in̄i wian̄iréw̄in̄i? M̄in̄i m̄iwipa yan̄iréw̄in̄i?” ur̄ipoȳi. O ‘Oweoi, s̄in̄i m̄in̄i m̄iwipa époȳi.’ ránáyí émáyí om̄i f̄á n̄ixero gwí yip̄ráoi.” urowár̄aḡf̄a ²¹ awa nuro Jisasom̄i n̄iw̄mearo pasán̄in̄i niméra nur̄iná weyí re umear̄iḡf̄awix̄in̄i, “Nearéwap̄iyar̄in̄ox̄in̄i, jox̄i xwiȳf̄á n̄ir̄ir̄i n̄inearéwap̄iyir̄iná náyon̄i nearéwap̄iyar̄in̄ox̄i en̄agi nán̄i nene n̄if̄arin̄i. Áamá giyí giyí símeáaḡf̄a aí s̄m̄man̄i s̄in̄wí n̄iw̄n̄ir̄i s̄in̄wí nán̄i wáyí mé xwiȳf̄á Gor̄ixoyá nepán̄i urarin̄ip̄i nearéwap̄iyar̄in̄ox̄ir̄in̄i.”

nuriro ²² yariŋf re wigfawixini, “Diŋf joxiyá píoŋ yaiwiarini? ‘Nene émayf mixf ináyf Sisaomf takisf nánf nigwf minf n+wiayiranéná apánf wiarini.’ risimónarini? ‘Nipikwini miyarini.’ risimónarini?” urfagfa aiwi ²³ Jisaso yapf wíwapiyaniro yariǵfápi nánf diŋf adadf niwiri niǵfá nimóniri nánf re uriŋinigiŋf, ²⁴ “Émayf monf bi siwá nípoyf.” nurirf rixa siwá wíáná yariŋf re wiŋinigiŋf, “Nigwf ripimi yof goyá eánirf sfmimanf goyá ŋwirárinirf inini?” urfagi awa “Émayf mixf ináyf Sisaoyá eánini.” urfagfa ²⁵ o re uriŋinigiŋf, “Nigwf ripimi sfmimanf Sisaoyá ŋwirárininagf nánf xewaninomi minf wífrixinf. Amipi nfnf oyá imóninifyf eni xewaninomi wífrixinf. E nerf aí amipi Gorixoyá imóninifyf xfomi wífrixinf.” Jisaso Gorixo ámá xewaninonif imixininif enagf nánf omi diŋf owikwírfipoyinirf e urfagi ²⁶ awa yapf n+wiwapiyiro pasánif e uméfá aí ámayá siŋwíyo dánf Jisaso xwíyfá meárinipaxf wí mirarinagf arfá niwiro ámá nfnf eni Jisaso píranif e reŋwippearinagf arfá niwiro nánf udadf nero xwíyfá b+ murifawixini.

“Ámá ámi wiápnimeapfrfárinf.” urif nánirini.

²⁷ Ámá Judayf wa, Sajusiyf rininif wa — Sajusiowa re rarifáwarini, “Ámá nipémáná enánayf wí niwiápnimeapfrfámani.” rarifáwarini. ²⁸ Awa nibiro Jisasomi yariŋf wianiro nánf re urifawixini, “Nearéwapiyarinioxini, eniná Moseso ŋwf ikaxf

nĩnearĩrĩná nene nání nĩrĩrĩ rĩwamĩŋĩ re eanĩrĩnĩ, ‘Ámá go go apĩxĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péanáyĩ ámĩ xexĩrĩmeáo apĩxĩ anímĩ nĩmearĩ penjoyá niaíwĩ wo wiemeaíwĩnĩgĩnĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ eanĩrĩnĩ.” nurĩro ²⁹ ewayĩ xwĩyĩfá rĩpĩ urĩgĩfawixĩnĩ, “Xĩrǎxogwá wé wĩúmĩ dánĩ wáú egĩfáwa xĩráo apĩxĩ wĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná ³⁰ xogwáo wo anímĩ nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná ³¹ ámĩ wo nĩmearĩ niaíwĩ memea péaná wé wĩúmĩ dánĩ wáú imónĩgĩfáwa nowanĩ o o ímĩ nĩmeaayiro aiwĩ niaíwĩ wĩ memea nowanĩ rĩxa péaná ³² apĩxĩ enĩ xĩrǎxogwá nowamĩnĩ nĩmeánĩrĩ nĩpemĩxárĩmáná xĩ enĩ penĩnĩgĩnĩ.” Ewayĩ xwĩyĩfá Jisasomĩ e nurĩmáná ³³ omĩ majĩfá wikĩxeáranĩro nání yarĩŋĩ re wigĩfawixĩnĩ, “Gorĩxo ámá nĩyonĩ mí ómómĩximĩ winĩfá nání pegĩfá nĩnĩ nĩwiápĩnĩmearĩná í xĩrǎxogwá wé wĩúmĩ dánĩ wáú nowanĩ meagĩ enagĩ nání goyáí imónĩnĩfárĩani?” urĩagĩfá ³⁴ Jisaso re urĩŋĩnĩgĩnĩ, “Ríná ámá apĩxĩ ŋwĩrárĩro mearo inarĩgĩfárĩnĩ. ³⁵ E nerĩ aí rĩwéná Gorĩxo meŋweanáná ámá oyá sĩŋwĩyo dánĩ ananĩ nĩwiápĩnĩmearo ŋweapĩrĩfáyĩ apĩxĩ ŋwĩrárĩnĩro meánĩro inĩpĩrĩfámání. ³⁶ Íná ámĩ bĩ nĩpepaxĩ imónĩpĩrĩfámání. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Anĩnájowa yarĩgĩfápa nero ŋweapĩrĩfárĩnĩ. Gorĩxoyá dĩŋĩyo dánĩ xwárĩpáyo dánĩ wiápĩnĩmeapĩrĩfá enagĩ nání ayĩ Gorĩxoyá niaíwĩ nimónĩro anĩŋĩ íníná ŋweapĩrĩfárĩnĩ. ³⁷ Soyĩné dĩŋĩ ‘Pegĩfáyĩ wĩ nĩwiápĩnĩmeapaxĩ menĩnĩ.’ yaiwiarĩŋagĩfá aiwĩ ananĩ nĩwiápĩnĩmeapĩrĩfárĩnĩ. Xwĩyĩfá enĩná Moseso íkĩfá onĩmiánáina iwĩ rĩfá minĩ

ápiáwí wearíṅagi wíniṅípi nání ríwamiṅí nearíńá Goríxo xewaniṅo nání uríniṅípi re nírírí eaṅíríni, ‘Goríxoní díxí ráwowa Ebíríamo t́ni Aisako t́ni Jekopo t́ni awayá Nwááoníríni.’ Moseso ríwamiṅí e nearíńá xiáwowa ríxa pegíá aiwí o ríwamiṅí e nírírí eaṅíríni. ³⁸ Goríxo omí e nuríríńá omí xiáwowa ríxa pegíámí aiwí Goríxoyá síṅwíyo dání wigí díṅí síni síṅí eṅagi nání e rípaxíríni. Goríxo ámá pegíáyí nání Nwááomaní. Síṅí egíáyí nání Nwááoríni. Oyá síṅwíyo dání ámá níni wí pegíá aiwí, wigí díṅí síni síṅí eṅagi nání níni síni síṅíríni.” uraríńá ³⁹⁻⁴⁰ ṅwí ikaxí eániṅípi mewegíáwa ámí díṅí síxí mínípa nero yaríṅí ámí wíni bí míwí re urígíawixíni, “Nearéwapíyaríṅoxíni, joxí wigí yaríṅí sífápi nání nuríríńá aga naṅí uraríṅíni.” urígíawixíni.

“Kiraiso niaíwí goyáorani?” uríṅí náníríni.

⁴¹ Jisaso re uríṅínigíni, “Ámá pí nání re rarígíáríni, ‘Ámá nene yeáyí neayímíxemeanía nání aríowayá xwáa piaxíyo dání iwiaroníto sa míxí ináyí Depitoyá xiáwo imónínfáríni.’ pí nání rarígíáríni? ⁴²⁻⁴³ Bíkwí Samíyí ríniṅíyo Depito xewaniṅo ámá aríowayá xwáa piaxíyo dání iwiaroníto nání nírírí ríwamiṅí rípi eaṅíríni, ‘Goríxo gí Ámínáomí re uríṅínigíni, “Joxí wé náúmíni éf níṅwearí joxí t́ni míxí iníáyo xopírárí ríwiimíáé nání xwayí nanírí ṅweáíríxíni.” Goríxo gí Ámínáomí e uríṅínigíni.’ Depito ríwamiṅí apí nearíńá ⁴⁴ xegí xiáwo nání ‘Gí Ámínáoríni.’ nírírí nání aríge xegí

xiáwo imónini?” Jisaso áamá nñni “Áamá yeáyf neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rariñwáo anani Depitomi seáyf e nimóniri nepa Gorixoyá xewaxorfaní?” oyaiwípoyiniri e uriñiniginí.

“Nwí ikaxí eániñipi mewegíáwa yarigíápa mepani.” uriñí nánirini.

⁴⁵ Áamá nñni o e rariñagi aríá wiaríná xegí wiepi sarinowami re uriñiniginí, ⁴⁶ “Nwí ikaxí eániñipi mewegíáwa yarigíápa mepa érixini. Awa áamá weyf oneamépoyiniri rapirapí sepiáni niyínimi añf emero áamá makeríá imixarigíe dáni ‘Ámínáoxini.’ onearípoyiniri emero rotú añfyo nipáwirónarani, aiwá imixarigíe niremorónarani, ‘Áamá niyfya símf símf e onweaneyí.’ niyaiwiro ero ⁴⁷ síwí yáf ríkiníñyf yapí ámáya aiwá pirí nñni íwí manarigíápa apixí aníwayá amipí íwí urápaniro nání ero ámáya siñwíyo dáni Gorixomi xwiyfá ririmí niwiróna aññf miní nira uro yarigíápa soyíne eni axípi mepa érixini. Ríwéná Gorixo áamá niyoní mí ómómiximí yaríná awa xwiyfá xwé meárinipíríarini.” uriñiniginí.

21

Apixí aní wí nigwí waúni tiñf nánirini.

¹ O siní añf Gorixo nání ridiyowá yarigíiwámi iními nuréwapíya nemeíná siñwí aníyf wíniñiniginí. Amipí mimúronigíáyf nigwí Gorixo nání tayarigíe tariñagíá niwiniñi ² apixí aní uyípeayf imóniñf wí ení nigwí ríá iníñf waú

nimeáa n̄biri t̄fagi n̄wini³ xeḡt̄ wiep̄sar̄iŋ̄yo re ur̄iŋ̄iniḡini, “Nioni nepa searar̄iŋ̄ini, ‘Ap̄ix̄t̄ an̄t̄ uȳipeaȳt̄ imón̄iŋ̄t̄ r̄i Gor̄ixo nán̄t̄ n̄igw̄t̄ on̄imiá s̄ip̄ip̄ikw̄t̄ n̄t̄iri aiw̄t̄ Gor̄ixoyá s̄iŋw̄yo dán̄t̄ am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡt̄áȳt̄ t̄fáyo seáȳt̄ e imón̄igōt̄. ⁴ Am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡt̄áȳt̄ wiḡt̄ n̄igw̄t̄ xwé ayo dán̄t̄ b̄i n̄imearo n̄t̄iro aiw̄t̄ ap̄ix̄t̄ an̄t̄ r̄iȳt̄ xeḡt̄ aiwá nán̄t̄ b̄i yan̄pax̄t̄ ów̄t̄ t̄fagi nán̄t̄ iyá seáȳt̄ e imón̄igōt̄.’ searar̄iŋ̄ini.” ur̄iŋ̄iniḡini.

“R̄idiyowá yar̄iḡfiwá p̄ineap̄t̄r̄ár̄ini.” ur̄iŋ̄t̄ nán̄r̄ini.

⁵ Xeḡt̄ wiep̄sar̄iŋ̄t̄ wa an̄t̄ Gor̄ixo nán̄t̄ r̄idiyowá yar̄iḡfiwá nán̄t̄ re r̄iḡfawix̄ini, “An̄t̄ riwá n̄im̄r̄ir̄íná s̄iŋá awiax̄t̄ n̄ik̄ik̄ir̄óa nuro an̄t̄ riwá im̄r̄iŋ̄t̄ mimón̄ipa oen̄r̄i am̄ip̄i nan̄t̄ ámá Gor̄ixo nán̄t̄ wiḡt̄áȳt̄ n̄imearo okiȳt̄ eḡfár̄ini.” rar̄iŋ̄aḡt̄a ⁶ Jisaso ar̄t̄a e n̄iwir̄i re ur̄iŋ̄iniḡini, “Am̄ip̄i nan̄t̄ soȳt̄né s̄iŋw̄t̄ w̄inar̄iḡt̄a r̄ip̄i r̄fwená ámá wa an̄t̄ riwá n̄ip̄inear̄íná s̄iŋá n̄ik̄ik̄ir̄ón̄iga un̄t̄ r̄ip̄i n̄ip̄ineayiro em̄i m̄imeám̄t̄ éáná s̄iŋá wo wom̄i s̄ini seáȳt̄ e ikwiár̄in̄in̄fámani.” ur̄t̄agi ⁷ awa yar̄iŋ̄t̄ re wiḡfawix̄ini, “Nearéwap̄iyar̄iŋox̄ini, jox̄t̄ nearar̄iŋ̄t̄ ap̄i ḡíná imón̄in̄fár̄ini? P̄i s̄im̄imaj̄fón̄iŋ̄t̄ neaináná ‘R̄ixa nimón̄ini ayor̄fani?’ yaiwian̄f̄wár̄ini?” ur̄t̄aḡt̄a ⁸ o re ur̄iŋ̄iniḡini, “Ámá wa yap̄t̄ seaíwap̄iyip̄t̄rix̄in̄r̄i d̄iŋ̄t̄ p̄ir̄an̄iŋ̄t̄ mor̄t̄ini. Obax̄t̄ n̄b̄iro ḡt̄ yóf n̄ir̄in̄ro re r̄ip̄t̄r̄ár̄ini, ‘Nioni on̄ir̄ini. R̄ixa ín̄ar̄ini.’ searáná ar̄t̄a n̄wiwo núm̄t̄ mux̄t̄d̄pan̄i. ⁹ Soȳt̄né ‘An̄t̄ w̄iyo m̄ix̄t̄ inar̄iŋ̄oi.’ rar̄iŋ̄aḡt̄a ar̄t̄a wiro ‘Ámá n̄ipán̄t̄ m̄ix̄t̄ íkw̄f̄naroar̄iŋ̄oi.’

rariŋagfa arfa wiro nerfna wayf mikarŋipani. Api xami imonŋarini. E enagi aiwi api rixa nimonimanana enana soyfne 'Sifa yoparfyi, o weapŋfayi rixa nimonŋoŋo.' miyaiwipa efrixini." nuriri ¹⁰ ami re urŋiniginini, "Ama gwf axfri niwiapfimearo ama xenwf wi tŋni mxf iniro mxf inayf woyá woyáf tŋni mxf iniro ¹¹ pobonf xwe nera uri aŋf niyonni aiwa nanni dfwf ikeamoniro aŋf wi e wi e simiarf wimeari aŋf pirfyo dani xegf bi nimonirf ekŋyŋf inana ama wayf ikarŋipfri nanni imonirf enfarini. ¹² Ayf e enfa imonŋagi aiwi sini mimonipa enana fa niseaxero xeanŋf seaikariprfarini. E niseairfna xwifxf seamepfrf nanni awi eanarigfe nisearowariro gwf aŋfyo niseanwifrariro nionni nixfdarŋagfa nanni xwiffa seamearipfrf nanni mxf inayfyá sŋwf tŋf e nanni tŋni gapimanfyfyá sŋwf tŋf e nanni tŋni niseameami seuprfarini. ¹³ E seiprfafa enagi ai ananirini. Ayf rŋpŋ nannirini. Xwifxf seamearfna nionni nanni awaŋf uripfrf imoniprfarini. ¹⁴⁻¹⁵ Xwifxf seamearfna nionni dŋf niseakikayori nijfa niseiapirf xwiffa uripfrf nanni imonipfrf seaimxfmfafa enagi nanni soyfne xwifxf seameprfayf wi pfrf seawiakipaxf menini. Ayfnanni soyfne sini fa miseaxiripa enanayf, dŋf re mofrxini, 'Ananirini. Xwiffa pfrf wiakiminirf nanni menwŋpepa oemini. Sa Gorixoyá dŋfyo dani urfmiŋini.' yaiwifrxini. ¹⁶ Segf senaiwarani, senowarani, seriximeáowarani, nawini minigfayfrani, nikumixinirf emearigfayfrani, miyf seaurana segyf wfami pikiprfarini.

¹⁷ Soyíné nioní nixídaríηagíá nání áamá níní wikí niseaóniro símí tíní seaipíríá aiwi ¹⁸ Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá ηηagí nání soyíné anipá wí imónipíríámani. Segí díá wí aí anipá imóníníámani. ¹⁹ Soyíné ηηí neáníro nioní aníηí nínixídirónáyí, segí díηípi eríkiemeanipíríáríni.

“Jerusaremí xwíríá ikíxepíríáríni.” uríηí náníríni.

²⁰ “E nerí aí mixelí nimeámí báyí aní Jerusaremí rípi mí awí mudímóagíá níwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwíríá ikíxepírí anwí ayoríani?’ yaiwíríxíni. ²¹ E níwíníroná áamá Judia píropenisíyo ηweagíáyí dífwí míηíyo nání éfí yiro áamá Jerusaremí apímí ηweagíáyí píní níwiárímí uro áamá apímí bíaríwámíní omíηíyo amí amí yarígíáyí aní apímí ámí mírémopa ero éfíríxíni.

²² Ayí rípi náníríni. Ínáyí Goríxo xeaníηí ríá tíηí seaikáríníá apíríni. Íná amípí níní nání Bíkwyó nírinírí eáníηípi xixeni imóníníáríni.

²³ Íná xeaníηí ríá tíηí xwíá tíyo seaímeaníá ηηagí nání apíxí níaiwí agwí egííwa tíní síní níaiwí amíηí wiarígííwa tíní éfí aníní mupaxí imóníηagí nání aweyí! Goríxo áamá tíyo wikí níwónírí xeaníηí wikáraríná ²⁴ mixelí nimeáa báyí Jerusaremí ηweáyo kirá tíní pípíkímí ero íwí meaaníro nání nípíkíomearo wigí aní ayí ayo nání nimeámí umíro epíríáríni. E nemáná émáyí níbíro Jerusaremí dáníyíné seáyí e níseaimóníro xwíraimímí níseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínígíni.’ yaiwíaríηe imóníηáná ríxa re imóníníáríni.

Ámá imóniŋo niweapirfna nánirini.

²⁵ “Sogwí tñni emá tñni sinj tñni ekiyiŋñiŋj ináná ámá xwíá tŋyo niyoní gwí ararí ŋweagfáyf ayá sŋwí nurorí dñj ríá uxenfarini. Rawirawá eni xwé ayá wí niroga niwiápñimeáisáná nijirí moarñagí niwiniróná ududf wininfarini. ²⁶ Sinj sogwí amipí añj pirŋyo eñyí aññi mixelapfagi niwiniróná ‘Xwíá tŋyo ŋweañwaéne pí neaiminiri ríá yarini?’ niyaiwiro wáyf nikáriniróná eaniramoro wepfrfarini. ²⁷ E neróná sinjwí re nanipfrfarini. Ámá imóniŋáoni nikñimáná eñf neániri agwí tñni nawíni weaparñagí nanipfrfarini. ²⁸ E nerí aí soyfne sogwí emá amipí ekiyiŋf inarñagí niwinirfna ‘Gwññj nearoayironi añwi ayorfani?’ niyaiwiro píranñj éf nírómáná nioní nání wenñj niyániri rórixini.” urñnigini.

Ewayf ikaxf íkíá pikfna nánirini.

²⁹ O awamí ewayf xwiyfá bi re urñnigini, “Íkíá pikf tñni íkíá nñni eni yarñjpi nání dñj mópoyi. ³⁰ Íkíá mñj inarñagí niwiniróná ‘Ríxa xwiogwrfani?’ yaiwiarigfápa ³¹ sinj amipí ekiyiŋñiŋj eni axipi inarñagí niwiniróná ‘Goríxo nene xwioxŋyo mmeámf nerí neamenweani ríxa añwi ayorfani?’ yaiwírixini. ³² Nioní nepa seararñini, ‘Ámá agwí ríná ŋweagfáyf siní mipepa eñáná amipí nñni nioní Jerusaremí nání searfapi xixeni nimóninfarini.’ seararñini. ³³ Añfna tñni xwíá rirí tñni anani anipá nimóniri aiwi xwiyfá nioniyá wí surfma imóninfamani.

“Awíninǵ ǵweáǵrǵxinǵ. ” urǵinǵ nánǵrǵinǵ.

³⁴ “Mǵrǵxǵ maiwǵ nǵpúǵsáná mǵrogwǵ rǵxa ǵá nǵwiárǵmǵxǵrǵnǵ nǵpiérorǵ nearǵnǵ yarǵinǵpa soyǵné enǵ segǵ waráyo nánǵnǵ nǵyaiwinǵro aiwǵá xwé nǵro iniǵǵ wainǵ xwé nǵro yanǵro nánǵ yarǵnáyǵ sǵá nionǵ weapǵmǵáyi axǵpǵ e seaǵmeanǵǵinǵrǵ dǵinǵ tǵnǵ ǵweáǵrǵxinǵ. ³⁵ Sǵá nionǵ weapǵmǵá nánǵ imónǵáyi ámá xwǵá rǵrǵ nǵrǵmǵnǵ ǵweagǵáyo nǵwimónǵnǵǵarǵnǵ. ³⁶ Soyǵné ínǵnǵ awínǵinǵ nǵǵwearonǵ Gorǵxomǵ yarǵinǵ re wǵrǵxinǵ, ‘None amǵpǵ neaǵmeááná enǵ neánǵrane múrorane ámá imónǵǵoyá sǵmǵmanǵmǵnǵ éǵ rorane yanǵwǵá nánǵ enǵ bǵ sixǵ neaǵmǵxeǵ.’ urǵǵrǵxinǵ.” urǵinǵnǵinǵ.

³⁷ Ikwáwǵiyǵnǵ anǵ rǵdǵyowǵ yarǵǵǵiwámǵ dánǵ ámáyo nuréwapǵya núǵsáná sǵápǵ tǵnǵ nǵpeyearǵ dǵwǵ mǵinǵ Oripǵyǵ rǵnǵinǵpimǵ sǵ wémǵnǵrǵ nánǵ yagǵrǵnǵ. ³⁸ O sǵá ayǵ ayo e yarǵnǵá ámá nǵnǵ wǵá mónǵinǵmǵ nǵwiápǵnǵmearo omǵ anǵ rǵdǵyowǵ yarǵǵǵiwámǵ dánǵ arǵá wianǵro nánǵ bayagǵárǵnǵ.

22

Jisaso nánǵ mekaxǵ megǵá nánǵrǵinǵ.

¹ Sǵá Judayǵ bisǵkerǵá yǵsǵ mayǵ úrapǵ nimǵxǵro narǵǵáyi, sǵá Anǵnajo Wiárǵ Neamúroagoǵ rǵnǵinǵyi —Enǵnǵ sǵá ayǵ Judayo Isipǵyǵ mǵxǵ ináyo ǵá xenǵwǵrǵrǵinǵáná Gorǵxo nǵaǵwǵ oxǵ xámǵinǵ nǵnǵ opǵkǵmǵnǵrǵ anǵnájǵ oyáo urowárǵinǵ aiwǵ Judayǵ Gorǵxo ǵwǵ ikaxǵ urǵinǵpǵ bisǵkerǵá yǵsǵ mayǵ úrapǵ nimǵxǵro nǵnǵro sipǵsipǵ nǵpǵkiro ówanǵyo ragǵ xópé yárǵá enagǵ nánǵ anǵnajo ayo múronǵnǵinǵ. Ayǵnánǵ xwiogwǵ o o pwéáná sǵá ayǵ nánǵ dǵinǵ

mopírí nání sipísipí nípíkiro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxíro narígíáríní. Ríxa s'á ayí anwí e imónáná ² apaxípaníñf imónígíá xwéowa t'íní ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa t'íní oxí apíxí n'íní nání wáyí nero nání “Jisasomí aríre yumí ínímí píkianf'wíní?” n'ira warf'ná ³ Isíkariotí d'ánf Judaso —O Jisasoyá wiepísariñf wé wúkaú síkwí waú imónígíáyí woríní. Omí Seteno r'f'wímíní n'rorí d'íñf uxíxéróáná ⁴ o nuri apaxípaníñf imónígíá xwéowa t'íní Judayíyá porisowa t'íní xwíy'fá n'íníná'iro Judaso re uríñínigíní, “Soy'né omí f'á xir'p'f'ri nání nioní aríre nerí pasáníñf umemíáríní?” uráná ⁵ awa yayí n'wín'iro re urígíawixíní, “Joxí e neaiáná n'gwí siapanf'wáríní.” urf'agf'a ⁶ Judaso “Ananíríní.” nuri m'í nuri áamá oxí apíxí ep'royf m'wipa eñáná omí pasá umemín'í nání weníñf wíaxf'd'íñínigíní.

Aiwá Aníñajo Múroagf nání imíxígfí nán'íní.

⁷ Jisaso, s'á bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxíro iwamí'ó n'ígíáyí —Ayí s'á Aníñajo m'ípíkí Wíarí Múronf nání sipísipí miá nípíkiro narígíáyíríní. S'á ayí imónáná ⁸ o Pitaomí t'íní Jonomí t'íní re uríñínigíní, “Awagwí none aiwá aníñajo eñíná neamúroagf nání naní nání nuri neaimíx'f'piyí.” urf'agí ⁹ awaú re urígísisixíní, “Joxí ‘Awaú ge nuri píráníñf oimíx'f'piyí.’ simónaríní?” urf'agfí ¹⁰ o re uríñínigíní, “Awagwí anf e n'irémorf'ná inígf' síx'f maxír'ñf wo t'íní órór'f nín'f'f'ná n'úmí nuri anf o páwíiwámí awagwí ení n'páwiri ¹¹ anjwámí xiáwomí re ur'f'isixíní, ‘Yearéwapíyaríño re r'íñoí, “Nioní gf' seaiepísariñáoy'né t'íní aiwá

Anjɛnájí Wiárf Neamúroagɛyi nání anjɛ awawá ikwɛrónɛnjɛ gɛwámí dání nanɛwɛnɛ?” Jisaso e riŋoɛ. nuri ¹² o anjɛ awawá seáyi émi ikwɛrónɛnjɛ xwé wámí aiwá narɛgɛáyí aiwá yeaanɛpɛrɛ mɛmiaurɛwɛ yárɛnɛnjɛwámí sɛwá eaiáná e aiwá rɛá neayeáisixɛnɛ.” urowáráná ¹³ awau nuri Jisaso urɛɛpɛ xixenɛ nɛwɛga nuri aiwá Anjɛnajo Wiárf Múroagɛyi nání imɛxɛgɛisixɛnɛ.

“Rɛpɛ gɛ warárɛnɛ.” urɛnjɛ nánɛrɛnɛ.

¹⁴ Rixa aiwá nɛpɛrɛ bílná Jisaso tɛnɛ wáf wurɛmeiarɛgɛfáwa tɛnɛ aiwá nanɛro nání nawínɛ nɛnjwearo ¹⁵ o re urɛnjɛnigɛnɛ, “Nionɛ sɛnɛ rɛnɛnjɛ mɛnɛmeapa nerɛná ‘Gɛ seaɛpɛsarɛnjoyɛné tɛnɛ xámí aiwá Anjɛnájí Neamúroagɛ nání rɛpɛ onɛmɛnɛ.’ aga nɛnimónɛagɛ bíárɛnɛ. ¹⁶ Ayɛ rɛpɛ nání seararɛnjɛnɛ. ‘Aiwá rɛpɛ ámi bí bí nionɛ tɛnɛ xwɛfá tɛyo dání nanɛwámanɛ. Gorɛxo xwioxɛyo mɛmeámɛ nerɛ seamenjweanɛ dání aiwá rɛpɛ nání mɛkɛpɛ xixenɛ imónɛnɛfárɛnɛ. Íná dání nionɛ ámi nɛweapɛrɛ nionɛ tɛnɛ nawínɛ nanɛwárɛnɛ.’ seararɛnjɛnɛ.” nuri ¹⁷ kapɛxɛ wá nɛmearɛ Gorɛxomɛ yayɛ nɛwimáná re urɛnjɛnigɛnɛ, “Kapɛxɛ rɛwá yanjɛ ninɛro nɛga úpoyɛ. ¹⁸ ‘Iniɛgɛ wainɛ ámi bí xwɛfá tɛyo dání nɛmɛfámanɛ. Rixa Gorɛxo soyɛné xwioxɛyo mɛmeámɛ nerɛ píranɛnjɛ seamenjweanɛ dání iniɛgɛ wainɛ ámi íná nɛmɛfárɛnɛ.’ seararɛnjɛnɛ.” nuri ¹⁹ bisɛkerɛfá bí nɛmearɛ Gorɛxomɛ yayɛ nɛwimáná nɛkwɛrɛrɛ yanjɛ nɛwia nuri re urɛnjɛnigɛnɛ, “Nionɛyá wará tɛyɛ soyɛné arɛrá seaimɛfá nání rɛdiyowá nerɛnɛnjɛ imónɛnɛ. Rɛwéná nionɛ nání dɛnjɛ seainɛnɛfá

nánì nionì éápa bisfkerfá kwírìrì seaiapìrì éápa axípi éfrixinì.” nurimáná ²⁰ awa ríxa aiwá nínimáná enáná bisfkerfá nímearfná éfpa kapíxí iniigf wainf ríwof wá nímearf re uríñinigini, “Goríxo xwíyáf síñf bí réroáríñfpi nánì nionì niperfná gf ragf púfyf iniigf wainf síxí ríwáníñf imónini. ²¹ E nerì aiwí arfá nípoyí. Ámá nionì nánì miyf nurino nionì tñnì nñjwearane aiwá naríñwinì. ²² Ámá imóníñáonì Goríxo ríñf jfáyo axfpi nínipikiro aiwí amá nionì nánì míxíyo miyf nurinomì Goríxo xeaníñf xwé winfá enagf nánì aweyí!” urfagi ²³ wiepísaríñowa yaríñf re niga ugáfawixini, “None go go e winì nánì rfa rarini?” nira ugáfawixini.

*“None gfmìni go seáyì e imóníñeníñoi?”
rínigfá nánirini.*

²⁴ Wiepísaríñowa xwíyáf rípi enì nírìro símf tñnì re rínigfawixini, “None wo go go seáyì e neaimónirì enáná wone símajwíyóníñf wurínanfwarfani?” nírìga warfná ²⁵ Jisaso re uríñinigini, “Émáfyá míxí ináfyf amáfyá síñwí e dánì seáyì e nimónìro wá enì bí mé sekaxíni nurìro aiwí wiwaníñowa nánì re rínarígfárinì, ‘Sfíwí niaíwí nñnì nionì tfámìni imónígfáyf arírá wiaríñáonirini.’ rínarígfárinì. ²⁶ Soyíné enì awa yarígfápa axfpi e mepani. Segf ráróníñf imóníoyf ségwáóníñf imóníwínigini. Segf bosóníñf imóníoyf sénáíníñf omíñf seaiiaríñóníñf imóníwínigini. ²⁷ Díñf píraníñf mópoyí. Nene píoi raríñwárinì? Ámá kíkíá nñjweámáná aiwá naríño seáyì e imóníñorfani?”

Aiwá ríá nuyeari yañí wiaríño seáyí e imóníñoríani? ‘Ayí kikiíá niñweámáná aiwá nariño seáyí e imóníñoríni.’ rariñwáríni. Nioni e imóníñáoni aiwí soyíné tñí niñwearíná anani segí ókíníñíñí nimóníri arirá seaiaríñáoníriñí. ²⁸ Soyíné wa iwamíó níwapíyaníro yaríná nioni tñí éí nírooro pñí niñíwiárími úfámani. ²⁹ Ayínáni gí ápo ‘Joxí mǐxí ináyí nimóníri ámá ayo menweáírixiñí.’ níriñípa ³⁰ nioni ení re seararíñíni, ‘Nioni ríxa mǐxí ináyí nimóníri menweañáná soyíné nioni tñí nawíni aiwá nímfáe aiwá níro inií gí níro nero negí Isíreríyí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eníyo xiráowayíñéniñí nimóníro menweapírfáríni.’ seararíñíni.” uríñíniñíni.

“Pitaoxi ríwí nímoríñíni.” uríñí níniñíni.

³¹ O re uríñíniñíni, “Saimonoxíni, Saimonoxíni, Seteno soyíné nání Goríxomí símí tñí re uraríni, ‘Ámá wítí aiwá síkí tñíyí neyíroríná yarí gí ápa nioni Jisaso wiepísaríñí awa ení ríá eáníñoíníri iwamíó owíwapíyimiñí.’ Obo Goríxomí e uraríni. ³² E nerí aiwí dñí soyínéyá níkwíroarí gí ápi samíñí mepa oeníri Goríxomí ríxiñí seauríyílaníniñí. Saimonoxíni, ríwéná joxí ámí dñí nímorí níkiní móníri nioni táfáni níbiríná ámá nioni níxídaríñagíá nání díxí rírixi meáowa simónarí gí áyo ení síxí eámíxi ríxiñíni.” uríagi ³³ Pitao re uríñíniñíni, “Ámínáoxíni, gwí ríyíferani, rípi kíferani, níwawíni yeapírfáríni.” uríagi ³⁴ o re uríñíniñíni, “Pitaoxíni, sía ríyimi karíkarí

sini ríaiwá mirípa enáná xwiyíá biaú bi nioní nání re urayiríini, ‘Jisaso nání nioní majfárini.’ urayiríini.” uríniigini.

Nígwí tñi íá tñi kirá tñi nánirini.

³⁵ O awamí re uríniigini, “Nioní xámí ‘Xwiyíá wáf emépoi.’ nísearowáríiná ‘Nígwí wowí tñi árupianí wú tñi síkwí sú ámi bi tñi nímaxirimi memepa époi.’ searowáfagi aiwi soyíne amípi wí nání dífwí nikeamóniro remegíawixini?” uríagi awa “Oweoi, amípi wí nání dífwí mikeamóniñwanigini.” uríagía ³⁶ o re uríniigini, “E nerí aiwi agwi soyíne goxi goxi nígwí wowí tíñoxi nímaxirimi uí. Árupianí enánáyí ení nímaxirimi uí. Goxi goxi kirá míxí nání eníyí mayoxi enánáyí díxí iyíá nípiriri bí érixini. ³⁷ Ayí rípi nání seararini. Bíkwiyo nioní nání re níriniri eánini, ‘Ríá kíroarígíayo mépearígíapa omí ení níkumixiro axípi mépepíríarini.’ níriniri eánini. Amípi nioní nání níriniri eániñipi xixeni nímoninihoi.” uríagi ³⁸ awa re urígíawixini, “Ámináoxini, none míxí nání mñí bíxaú ríxa rípxaúrini.” uríagía o “Xwiyíá ríxa apánirini.” uríniigini.

Dífwí Oripíyo dání Goríxomí xwiyíá rírimí wíñí nánirini.

³⁹ E nírinimi añíyo nípeyeari xegí yariniípa dífwí mñí Oripíyi ríniñipimi nání yaríná xegí wíepísarínowa ení númí níyiro ⁴⁰ ríxa nírémoríiná awamí re uríniigini, “Seteno iwamíó míseaiwapíyipa oeniri nání Goríxomí ríxiñí urípoyi.” nírimí ⁴¹ áamá síñá anani

iwanjé mopaxí imóniŋe numáná xwíáyo xómiŋjé niyíkwímáná Gorixomi xwiyíá rírímí niwiri⁴² re uríŋinigiŋi, “Ápe, joxí nísimónírínáyí xeaniŋjé nioni nímeanípi kapíxí nioni nímíníŋjé imóniŋjéwá anani emí míwiárímopaxíríni. E nerí aiwí nioni nimónariŋjépi mé díxí dīŋjé tīni xixeni anani imóníwínigiŋi.” uraríná⁴³ aníŋajé wo siŋáni niwimónírí enjé síxí weámíxíŋinigiŋi.⁴⁴ E éaná Jisaso ríníŋjé agwí esiŋwíníŋjé wímeáagi Gorixomi xwiyíá enjé tīni nuríríná xegí okiŋjé nípweríná ragíníŋjé nípurí xwíáyo niyóísáná⁴⁵ Gorixomi xwiyíá rírímí wiaríŋe dání éf níwíearómi nuri xegí wíepísaríŋjowa tíŋjé e weníŋjé éfíyí wíníŋinigiŋi. Díŋjé sípí wiaríŋagí nání enjé samíŋjé níwóróa nuro sá órówapíŋagífa níwínírí⁴⁶ re uríŋinigiŋi, “Pí nání soyíné sá wenjé? Seteno iwamíó míseaiwapiyipa oenírí nání níwiápínimearo Gorixomi ríxíŋjé urípoyí.” uríŋinigiŋi.

Jisasomi íá xegíá náníríni.

⁴⁷ Síni e uraríná re enjínigiŋi. Ámá wí íkwíkwierí bímiaríná ámá Judasoyí ríníŋo — O wíepísaríŋjé wé wúkaú síkwí waú imónígíá woríni. O ámáyo nípemeámi níyapírí Jisasomi kíyí miaúnímínírí nání anwí e báná⁴⁸ Jisaso re uríŋinigiŋi, “Judase, ámá imóniŋáoni pasá níniŋerí kíyí nímiaúnímínírí ríbaríŋiní?” uráná⁴⁹ Jisaso tīni rogíáwa omí ríxa íá xíraníro yaríŋagífa níwíníro re urígíawixíni, “Ámínáoxíni, ‘Awami míŋjé orópoyí.’ rísimónaríni?” nuríro⁵⁰ wo re

enjinigini. Apaxtpaninjin imoninjin seayt e imoninjoya xinaininjin nimoniri omijinjin wiarinjomimjin rominiri ety pirt nimoytkiri arfa we naimi dajo mjinjin wirpieanjinigin. ⁵¹ Arfa mjinjin wirpieaag Jisaso "Pini wiaripoyt. E mepani." nuriri ama arfa mjinjin wirpieaomim we seayt e nikwiariri nanjin imixinjinigin. ⁵² Omim nanjin nimiximanan apaxtpaninjin imonigfa xweowa tini porisi anjin ridiyowa yarigtiwami awi mearoarigfawa tini Judayt mebaowa tini awa xomim fa xiraniro bafayo re urinjinigin, "Soytne mjinjin tini iwanjin tini fa maxirigfayt ama fw xauraparigfayo fa xiraniro yarigfapanianiro ribarinjin?" ⁵³ Nionim sfa ayf ayo anjin sipisipit ridiyowa yarigtiwami nweanana soytne fa wi minixirarigfawixini. E nerim aiwi arfwiyina obo emearfana soytne fa nixiraniro nanim rseaimonigo?" urinjinigin.

Pitao "O nanim majonirini." urinjin nanimini.

⁵⁴ Jisaso e urtagi ai awa omim fa nixero nimera nuro apaxtpaninjin imoninjin seayt e imoninjoya anjin e mearemohana Pitao awamim rfwtyo yaxidf nera nuri ⁵⁵ ama wi akinayo anjriwami danim rfa nikearo nweanagfa niwiniri o enim nipawirin niwimeari e ef nweanana ⁵⁶ apixt omijinjin wiarinjin wi rfa wfa oninana Pitaomim smimanjin sinjw niwiniri sinjw agwt niwiga nipeyiri ama e nwixapigfayo re urinjinigin, "Ama ro enim Jisaso tini emearinjin worini." urtagi ai ⁵⁷ Pitao "Oweoi." nuriri re urinjinigin, "Ine, jixi rarinjin nanim nionim majarinini." nuriri ⁵⁸ niuweamana enana amim wo omim sinjw niwiniri re urinjinigin,

“Joxi eni áamá Jisasoyáowa woxínìḡ ímónarìni.” uríagì aí Pitao “Royì, nionì xenwonìrìni.” nurìrì
 59 nìḡweanìsáná enáná áamá ámì wo áamáyo aríki
 “Áamá ro eni Gariri pìropenìsìyo dánḡ enagì
 nánì nepa Jisaso tìni emearìḡorìni.” urayarìná
 60 Pitao re urìḡnìḡìni, “Royì, joxì rarìḡyí nionì
 majíarìni.” sinì e urarìná re enìḡìni. Karíkarí
 wo rìxa ríaiwá rìḡnìḡìni. 61 Karíkarí ríaiwá
 ráná Jisaso nìkìnimónìrì Pitaomì sìḡwí wìnáná
 o Jisaso píné xámì re uríḡpì “Karíkarí sinì
 ríaiwá mìrì enáná joxì biaú bì ayo ‘Jisaso nánì
 nionì majíarìni.’ urayìrìni.” uríḡpì nánì dìḡ
 winíagì 62 nìpeyearì ákìḡá bíarìwámì dánì ḡwí
 pìyí wírinìḡnìḡìni.

Iwanḡ mépero xwìrìxì mépero egíá nánìrìni.

63 Áamá Jisasomì íá xìrìrìḡíyí ikayíwí
 numearìro iwanḡ nìméperìná 64 xegì sìḡwíyo
 wíá nìtárimáná iwanḡ nearo re nura ugíawìxìni,
 “Wíá nearókiamoarìḡoxìni, iwanḡ go ríá
 reaarìni? Joxì wíá rókiamoarìḡoxì enagì
 nánì rìxa áwanḡ neareì.” nurìro 65 ikayíwí
 numearìróná ayá wí nuríásáná 66 rìxa wíá
 ónáná Judayí mebaowa xwìrìxì imìxarìḡíyí,
 ayí apaxìpánìḡ ímónìḡíá xwéowa tìni ḡwí ikaxì
 eánìḡpì mewegíáwa tìni awí eánáná Jisasomì
 awa támìni nìméra nìbìro wáríagíá 67 awa
 re urìḡawìxìni, “Joxì yeáyí neayimìxemeaníá
 nánì aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwìaroníoyì
 rarìḡwáoxì enánáyí, áwanḡ neareì.” uríagíá
 aiwí o re urìḡnìḡìni, “Nionì nìsearíagì aiwí
 soyíné ‘Neparìni.’ nìyaiwìro aríá nìpìrìméoi.

68 Nioní ení yariṅṅí bí seaiánáyí, soyíné áwanṅí wí nírípíríméoi. 69 E nerí aiwí re searariṅṅiní, ‘Ámá imóniṅáoní Gorixó, eṅí sixí eániṅoyá wé náúmíni ṅweámí nání aṅwí ayoríni. Íníná o t́níní nṅwearí óniṅṅí imónímíáríni.’ searariṅṅiní.” uríagí 70 nowaní re uríḡawixíni, “Joxí niaíwí Gorixoyáoxíraní?” uríagí o “Soyíné apí nírariṅṅoi.” uríagí 71 awa re ríníḡawixíni, “None xewaníṅo xwíyíá meárínipaxípi rariṅagí aríá wíwáyí nání sṅwí wínarogíá ámí wí nṅb́iro xwíyíá mearípaxí mimóniní.” ríníḡawixíni.

23

Omí Pairato t́ṅṅí e wáríḡá nániríní.

1 E níríníro nowaní nṅwíápínímearo Jisasomí gapímaní Pairato t́ṅṅí e nání níméra nuro 2 nírémómáná Jisaso nání nṅxekwímoro Pairatomí re uríḡawixíni, “O yapí níneaíwapíya nurí Judayene yariṅwáyí níneawiaíkirí ‘Émáyíyá mṅxí ináyí Sisaomí nṅgwí takisí nání mṅnṅ mṅwipani.’ nínearíri xewaníṅo nání re raríní, ‘Nioní ámá yeáyí seayimṅxemeámíá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroṅáoní, mṅxí ináyí imóniṅáoníríní.’ raríṅagí aríá wíwáríní.” uríagí 3 Pairato Jisasomí yariṅṅí níwia nuríná yariṅṅí re wiṅnigíní, “Joxí Judayíyá mṅxí ináyí imóniṅoxíraní?” uríagí o “Joxí díxí ríxa apí nírariṅṅiní.” uríagí 4 Pairato apaxípáníṅṅí imóníḡá xwéowamí t́níní ámá e epíroyí egíayo t́níní re uríṅnigíní, “Xwíyíá mearípaxí imóniṅṅí bí nání ṕfá megínariṅṅiní.” uríagí aiwí 5 awa

aríkí re urayigíawixíni, “Jisaso Judia pìropenísí re amí amí nemi áamá níní re oyaiwípoyíní, ‘O negí mǎxí ináyí imónáná émáyo mǎxí xídwáraníwáríni.’ oyaiwípoyíní nurewapiya waríñoríni. Gariri pìropenísíyo dání néra bñíyí re ení aí nearéwapíyaríni.” uríagíá ⁶ Pairato aríá e níwiri awamí yaríñí re wíñínigíni, “O Gariri pìropenísíyo dánorani?” uríagí ⁷ awa re uríagíawixíni, “Oyí, Jisaso pìropenísí gapímaní Xeroto menweañíyo dánoríni.” uríagíá Xeroto ení iná Jerusalemí ñweañagí nání Pairato o tñí e nání wiowáriníñigíni.

Omí Xeroto tñí e nání wiowárigíá nániríni.

⁸ Judayowa Jisasomí gapímaní Xeroto tñí e nání níméra úaná o eñíná dání amípí Jisaso yaríñíyí nání aríá níwiri “Omí síñwí owínímíni.” níyaiwia bagí nání omí síñwí níwínírná yayí níwíníri “Jisaso emímí bí oníwapíyini.” níyaiwiri ⁹ yaríñí obaxí níwiayaríñagí aiwí xíoyá bí muríñínigíni. Murípa yaríná ¹⁰ apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí xwíyíá ríá tñí xekwímóagíá ¹¹ Xeroto tñí xegí porisowa tñí uyínií mero ikayíwí mearíro nemáná rapírapí awíaxí wú mǎxí ináyowa yínarígíá imóníñí wú nuyíriro ámí Pairato tñí e nání wiowáriníñigíni. ¹² Xeroto tñí Pairato tñí xámí xepíxepá rónagííwaú sía ayimí nawíní imónígísisixíni.

“O pí éagi íkíáyo yekwíroárímíni?” uríñí nániríni.

13 Jisasomi ámi Pairato tñŋ́ e nání níméra úaná Pairato “Apaxípaniŋ́ imóniǵá xwéowa tñni Judaý mebáowa tñni áamá nñni tñni obípoi.” niriŋ́ 14 awa ámi báná re urŋ́niŋiŋ́ni, “Soyíne xámi áamá ro nimeámi nibiri re nifawixini, ‘O áamá nñni “Émányo mixí xídwáraníwáriní.” oyaiwípoiŋ́niŋ́ nisearéwapiya emeariŋ́orini.’ nifá aiwi soyíne xwiŋ́á umearariǵápi nání nioni seǵ siŋ́wí aniǵe dáni yariŋ́ wiayíagi aiwi omi xwiŋ́á mearipaxí wí mimóniŋ́niŋ́. 15 Xeroto eni pía niwiri aí omi xwiŋ́á mearipaxí bi mimónipa enagi nání ámi none tñŋ́ e nání seapowárenaṕfiriŋ́ni. Arfá époi. None omi pikiani nání uyíniŋ́ eni bi aga mimónini. 16 Ayínáni ‘Nioni yariŋ́ápi nání rineariŋ́oi?’ oyaiwiniŋ́ni sa iwanŋ́niŋ́ni níméperi wárimfíniŋ́ni.” urána 17 Judaý xwiogwí ayí ayo aiwá Anŋ́najo Múroagi nání nariǵáyimi “Émányí gapimano neǵ áamá gwí ŋweaŋ́ wo oneawáriní.” niyaiwiro nání 18-19 áamá e epíroyí eǵá nawíni nñni xixewiámí re uriǵawixiniŋ́ni, “Jisasomi nikipiri Barabasomi —O Jerusaremi ŋweaǵáyí wa tñni niwiápniŋ́mearo ‘Émányo mixí oxídwáraneyí.’ niriŋ́o mixí niwiróná áamá pikíagi omi émányí fá nixero gwí aŋ́yo ŋwirariǵoriŋ́ni. “Omi neawárii.” urána 20 Pairato “Jisasomi owáriminiŋ́ni.” niyaiwiriŋ́ni áamá ayo ámi bi uríagi aiwi 21 ayí rímiŋ́ tñni re urayiǵawixiniŋ́ni, “Íkfáyo yekwíroarei. Íkfáyo yekwíroarei.” urayarána 22 Pairato ríxa biaú uríŋ́ aiwi ámi bi re urŋ́niŋiŋ́ni, “Pí nání? O pí fíwí éf nání íkfáyo yekwíroárimfíniŋ́ni? Xwiŋ́á omi nimeariŋ́niŋ́ni pikipaxí wí imóniŋ́agi míwiniŋ́meáiniŋ́ni.

Ayínáni iwanjini níméperi wárímfini.” uríagi aí ²³ áamá ayí Pairato omi íkíáyo oyekwíroáriniri arfíki ámi wíni símí t́ni nurayiróná ṕné Pairatoyá xórórí wigíawixini. ²⁴ Ṕné oyá xórórí wíagfa nání re uriniginini, “Segí seaimónarinjipi xe oimónini.” nuriri ²⁵ áamá ńni wiwaninjíyí “Neawárii.” uríto —O Juresaremi njweagfáyí wa t́ni niwiápínimeari “Émáyo mǎxí oxí dowáraneyi.” niriro mǎxí niwiróná áamá pikíagfa omi émáyí fá nixero gwí anj́yo njwirárigforini. O nání ayí “Neawárii.” uríto omi Pairato niwáriní Jisaso nání wigí d́nj́ yaiwíáyo nixídirí porisowa íkíáyo yekwíroáripfiri nání mǎni winiginini.

Jisasomi yekwíroárigfá nánirini.

²⁶ Mǎni wíaná porisowa omi níméra nurfná Jisasomi iwanj́ mépeayífá enagi nání rǎxa enj́ meánipa nerí ná neága warinjagí niwiniro áamá wo Saimonoyi rininjo —O anj́ xegí yoí Sairini dánjorini. O maiwí amíyo dání Juresaremi nání barijomí óf e órorí niniro “O íkíá yoxáfpá níkwónimi Jisasomi oxí d́ni.” niyaiwiro omi íkíá yoxáfpá sanj́yo niwikwiáriro níméra warfná ²⁷ áamá oxí apíxí obaxí ikwíkwierí rǎwímíni nuro apíxí obaxí wíwa ení rǎwíyo númi nuróná njwapé t́ni amíxífá niwíaxída warinjagífa ²⁸ Jisaso níkinimóniri re uriniginini, “Juresaremi dánj́ apíxí riwayfné nioní njwí mǎnimieapa époyí. Sewaninjíwayfné nání mieainiro segí niaíwíyo miearo éfrixini. ²⁹ Ayí rǎpí nání seararinini. Rǎwéná xeaninj́ rǎfá t́nj́ seaímeanfá enagi nání apíxí niaíwí t́gfíwa wigí niaíwí nání aga d́nj́ sípí

wínfá enagi nání áamá re ríprífáríní, ‘Apíxí oxí rogfíwa t́níní síní apíyá niaíwí mǐxirígíwa t́níní apíxí śníní niaíwí amíní mǐníní mǐwipa yarígíwa t́níní íwa yayí owíníní.’ ríprífáríní. ³⁰ Xeaníní apí aga xaiwí seaímeanfá enagi nání áamá d́wí mǐníníyo ‘Nǐpiérorí neaíkwarímoí.’ uríro d́wí mǐníní onímíápia wímí ení ‘Seáyí e rítí neaí.’ uríro epírfáríní. ³¹ Wé rónínáoní íkíá sǐníníní imónínáoní aí xeaníní níkáríáyí nání seyíné f́wí yarígíáyo dání íkíá kíriníníní imónígíáyíné anípaxí seaikárínfáríní.” urínínígíní. ³² Áamá ríkíkíríó yarígíwaú ení Jísaso t́níní nawíní píkianíro nání níkumíxíro níméra nuro ³³ ríxa yoí áamá Mǐníní Gǐxweái ríníníe nírémoro omí íkíáyo nǐyekwíroárímáná mǐdímídání ríkíkíríó yarígíwaúmí ení yekwíroáraríná ³⁴ Jísaso Goríxomí re urínínígíní, “Ápe, nioní níarígíá tíyí awa majfá nímónímáná níarínagfá nání joxí yokwarímí wíí.” uraríná porisowa Jísasoyá rapírapí goní goní meámíniréínírí sárú nero yaní inarínagfá ³⁵ áamá númí b́fáyí e nírówapíro sǐnwí níwíníro Judayí ámínáowa ení aí ríperírí número re rígfawíxíní, “O áamá wíyo arírá wiagoríní. O nepa áamá aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo enánáyí, Goríxo nírfpearí nene yeáyí neayímíxemeanfá nání urowárenapíníoyí rarínwáo enánáyí, xewaníní arírá oíníní.” níra waríná ³⁶ porisowa ení ikayf́wí numearíroná iníígfí wainí mǐxí yarínípi mǐníní wianíro nání anwí e níbéro ³⁷ re urayígíawíxíní, “Joxí Judayíyá mǐxí ináyoxí enánáyí, jíwaníníoxí éfí mǐníníe.” urígfawíxíní.

38 “Ámá royí mǎxí ináyí Judayíyáorǎnǎ.” nǎrǎro íkǎfá wáráyo rǎfwamǎnǎ e neámáná oyá yoxáyo xwápiyi seáyí émi píraugǎawixǎnǎ.

39 Rǎkǎkǎrǎfó yarǎgǎíwaú, Jǎsasomi midǎmidǎnǎ íkǎfáyo yekwǎroárǎíwaú wǎfó Jǎsasomi ikayǎwǎ nurǎrǎ re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Joxǎ nepa ámá yeáyí neayimǎxemearǎfá nánǎ arǎfowayá xwǎfá piaxǎyo dǎnǎ iwǎronǎfoyǎ rarǎnǎwáoxǎrǎnǎ? Jǎwanǎnǎjoxǎ éf mǎnǎnǎrǎ yawawi enǎ yeamǎnǎrǎ ei.” urǎgǎí aǎ 40 wǎfó “E murǎpanǎ.” nurǎrǎ mǎxǎ re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Rǎnǎnǎfǎ o meaarǎnǎfǎpǎ joxǎ axǎfǎ nǎmearǎ aiwǎ Gorǎxoxo nánǎ wáyí mǎsinarǎnǎrǎnǎ? 41 Yawawi yeapǎkǎáná ayǎ ananǎrǎnǎ. Íwǎ yarǎgwǎíyo dǎnǎ xǎxenǎ yeapǎkǎiarǎnǎ. Ámá royí íwǎ bǎ méagǎí aiwǎ píkǎiarǎnǎ.” nurǎrǎ 42 Jǎsasomi re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Joxǎ rǎxa mǎxǎ ináyí nǎmónǎrǎ nǎmenǎwearǎnǎ nǎonǎ nánǎ dǎnǎfǎ móirǎxǎnǎ.” urǎgǎí 43 Jǎsaso re urǎnǎnǎgǎnǎ, “Nepa rǎrarǎnǎ. Agwǎ nǎonǎ tǎnǎ anǎfǎnamǎ nǎwearnǎwǎí.” urǎnǎnǎgǎnǎ.

Jǎsaso penǎfǎ nánǎrǎnǎ.

44 Rǎxa sogwǎ áwǎnǎ e nǎwearnǎnǎ re enǎnǎgǎnǎ. Sogwǎ nǎsǎkwǎrǎ anǎfǎ nǎmǎnǎ sǎfá xǎíwǎ nǎyinǎra nurǎ rǎxa 3:00 p.m. imónáná sogwǎ ámǎ noxǎrorǎ anǎnǎnǎgǎnǎ. 45 Sogwǎ sǎkwǎiarǎnǎnǎ rapǎrapǎfǎ sepiá anǎfǎ sipǎsipǎfǎ rǎdǎyowá yarǎgǎíwǎ nǎwǎfá tǎnǎfǎmǎnǎ epanǎjoárǎnǎnǎjǎ áwǎnǎ e naxǎnowárǎrǎ wǎkaú epanǎjoárǎnǎnǎgǎnǎ.

46 Jǎsaso rǎíawá re rǎnǎnǎgǎnǎ, “Ápoxǎnǎ, gǎfǎ dǎnǎfǎ orǎnǎwǎrǎrǎmǎnǎ.” nurǎmǎ dǎnǎfǎ yánǎnǎgǎnǎ. 47 Jǎsaso dǎnǎfǎ yánǎfǎgǎ porǎsowamǎ seáyí e imónǎnǎ amǎpǎí ayǎ e éagǎí sǎnǎwǎfǎ e nǎwǎnǎrǎ Gorǎxomǎ

yayí numerí re ríñiniginí, “Ámá ro nepa wé róniño, sipí wí mimixípa enomi aí pikíwini.” ríñiniginí. ⁴⁸ Ámá oxí apixí níni Porisowa Jisasomi yekwiroárarítná síñwí wínaníro bimííáyí sogwí síkwiáriri ámi oxárori neri Jisaso perí éagi níwiniro ayá fá níxirínimí wigí aní e nání umigíawixini. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegí imóniñíyí tñni apixí Gariri píropenisíyo dání o tñni nawíni bigííwa tñni ná jíamí onímiápi nírómáná omí pikiarítná amípí api e éagi síñwí wíñigíawixini.

Jisasomi xwíá weyárigíá nánirini.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegí yoí Josepoyí riniño — O Judia píropenisíyo aní xegí yoí Arimatia dánorini. O Judayíyá xwíríxí mearígíá mebáyí worini. O wé róniño enagi nání xegí wíá Jisasomi pikianíro nání mekaxí nímero yarígíápi nání “Apánirini.” mívimóniñorini. “Goríxo xwioxíyo mímeámí neri neameñweaníápi gíní gíná imóniníáríani?” níyaiwiro weníñí neri ñweañorini. ⁵² O émayí gapímaní Pairato tññí e nání nuri Jisaso píyomi xwíá weyáriminirí nání yaríñí níwiri Pairato “Oyi.” uríagi nuri ⁵³ Jisaso pikííomi nímeámi níwepínirí xwíá e dání rapírapí apíá wenípi tñni xopíxopí nírori síñáyo ámá óí ríxígíáyimi —Ayí ámá síni mítágíáyirini. Ayimi tímínirí nání nímeámi nuri ínimí tññiniginí. ⁵⁴ Sabaríá nání amípí píráníñí nímxíro tarígíáyimi nítirí aiwí Sabaríá náyi ríxa añwi e enáná tññiniginí. ⁵⁵ Apíxí Gariri píropenisíyo dání númi bííwa “Jisasomi aríge ríá tarini?” níyaiwiro síñwí wínaníro númi nuro

n̄iwiro ámá Jisasoyá xegí imóniṅȳyo eni n̄iyoni repiyí wigíawixini. ¹⁰ Apixí repiyí wiarigííwa Magídara dánj̄ Mariaí t̄ni Joanaí t̄ni Jemisomi xinái Mariaí t̄ni ámi wíwa t̄niṛini. Íwa wáf wurimeiarigíáwami wigí w̄niápi nán̄i áwanj̄ uríagíá aí ¹¹ “Íwa wigí xwíyíá íkíá iwíyo dán̄iniṅ rariṅo.” n̄iyaiwiro “Nepaxini.” n̄iyaiwipa nero aí ¹² Pitao n̄wiáp̄niṁeari aṅni nuri xwáripáyo n̄irémómáná n̄ip̄kwiniṛi inimi weniṅ éyí w̄niṅnigini. Rapirapí Jisasomi xopixopí róniṅún̄i wí e wenagí n̄winiṛi ámi xegí aṅ e nán̄i nuríá e enagí w̄niápi nán̄i ududí néra uṅnigini.

Wiep̄siṅf̄ waú Emeasi nán̄i waríá wímeanj̄ nán̄ini.

¹³ Jisasoyá xegí ámá imóniṅȳyí waú s̄fá axíyimiṅ aṅ Emeasiyí riniṅpim̄i nán̄i nuri —Aṅ ap̄i Jerusarem̄i dán̄i ná j̄am̄ine onimiápiṛini. ¹¹ kiromita imóniṅerini. ¹⁴ Awaú óȳyo nuri Jerusarem̄iyo amipí Jisasomi wíápi nán̄i repiyí niga nuri ¹⁵ xwíyíá n̄riṅa waríá Jisaso xewaniṅo aṅwí e n̄bir̄i n̄wimeari awaú t̄ni nawini nuro ¹⁶ awaú Jisasomi siṅwí n̄winiṛi aiwí omi mí mómixí yaríá ¹⁷ Jisaso yaríṅ re wiṅnigini, “Awagwí aṅ nuríá xwíyíá n̄riṅa warigípi pí éf̄ nán̄i n̄riṅa waríṅi?” uráná awaú éf̄ n̄rómáná s̄m̄imanj̄ kip̄iṅ n̄iyiri ¹⁸ w̄o, K̄riopasoyí riniṅo re ur̄iṅnigini, “Ámá n̄ni Jerusarem̄i ur̄nan̄i ro úf̄ayo sa joxini e imóniápi nán̄i majíáran̄i?” uríagi ¹⁹ o yaríṅ re wiṅnigini, “Jerusarem̄iyo pí imóniṅnigini?” uríagi awaú re urigíisixini, “Nasaret̄i dánj̄

Jisaso nánì rínarìṅwìì. O Gorìxoyá sìṅwíyo dání áamá nínìyá sìṅwíyo dání enì wíá rókiamoarìṅṅ' ení eánìṅṅ' wo nimónìrì emímí erì xwíyíá píránìṅṅ' urìmerì yarìṅo nánì rínarìṅwìì. ²⁰ Omì apaxípanìṅṅ' imónìgíá xwéowa t́nì negí áminá neameṅweagíáwa t́nì xwírìxí numero omì íkíá seáyìyo oyekwíroárìpoyìrìrì émáyo mìnì wíoi. ²¹ Xámì nene dìṅṅ' re kíkayówárìrì, 'Gorìxo nene émáyíyá gwí ṅweaṅwaénénìṅṅ' imónìṅwaéne neáikweaníá nánì urowárenapìṅṅ' áamá oríani?' Dìṅṅ' e kíkayówárìrì. Xwíyíá apì aí ámì bì rìpìrìrì. Omì rìxa nìpìkímáná eṅáná śá wíyaú wíyì óráná ²² agwì śá ríyimi neneyá apìxíwa ayá nearemóoi. Íwa wíá mónìṅṅ'ímì áamá xwárìpá t́ṅṅ' e nánì nuro aí ²³ pìyí t́o mìwēṅagì nìwìrò nene ṅweaṅwaé nánì nìbìro re nearáoì, 'Newané xwárìpáyó dání orìṅá nìwìrìranéná aṅṅ'nají waú nìrónapìrì "O sìṅṅ' uṅoi." nearíì.' nearíagíá ²⁴ negí áamá wa áamá pìyo t́e nánì nuro apìxíwa nearíápì sìnì axípì e imónìṅagì nìwìrò aìwì pìyomì sìṅwí bì mìwìnáoi." Jisasomì repìyí e wíagí ²⁵ Jisaso re urìṅṅ'nìṅṅ', "Awagwí majìmajíá yarìgííwagwírìrì. Amìpì wíá rókiamoagíáwa nìrìro ríwamìṅṅ' eagíápì aríá nìwìrì aìwì aṅṅ'nì 'Neparìrì.' nìyaiwìrì dìṅṅ' mìkwíropa yarìgííwagwírìrì. ²⁶ Awagwí áamá yeáyí seayìmìxemeaníá nánì aríowayá xwíá piaxíyo dání iwìaroníoyì rarìgíó nánì re ríyaiwìarìṅṅ', 'O rínìṅṅ' bì mìmeá ananì mìxí ináyí nimónìrì nìkìrìmì Gorìxo t́ámìrì ṅweapaxìrìrì.' ríyaiwìarìṅṅ'? Oweoi, xámì rínìṅṅ' nìmeámáná ríwíyo nìkìrìpaxìrìrì."

nuriri ²⁷ ríwamíñf Gorixoyáyo amípí xfo nání níríníri eáníñfpi Moseso eañe dání repiyf píraníñf níwiéra urí amípí wíá rókiamoagfáwa ríwíyo eagfe dání ení repiyf píraníñf níwiéra urí enínigíni. ²⁸ Anf awaú warígfíe ríxa añwí e nírémoríná Jisaso awaú “O wiáf ní múrorí uníñoi.” oyaiwípiyíníri wíwapíyaríná ²⁹ awaú urakionwíráníri nání re urígfísixíni, “Joxí miyeamúropaní. Sogwí ríxa wéf enagi nání sfá róríníñoi. Yawawi tñni sá re oweaneyí.” urfagfí awaú tñni sá wémíníri nání nawíní añfyo ní páwiro ³⁰ níñweagfásáná ríxa aiwá naníro neríná Jisaso bisfkerfápi nímeari Gorixomí yayf níwimáná níkwíríri míní wiaríná ³¹ awaú ríxa síñwí mí wómíxípxáf nímoníri omí síñwí mí wómíxáná re enínigíni. O awaú síñwí anígfíe dání anfíníñíñigíni. ³² O anfíníagi níwíníri re rínígfísixíni, “O tñni ófyo níbíranéná o xwíyfá Gorixoyá ríwamíñf eáníñfpi píraníñf repiyf níyeaiéra baríná yegf xwioxfyo dání ríxa díñf nífá yeafíriní.” níriníri ³³ axíná Jerusaremí nání níwiápnímeámí nuri wiepísaríñf wé wúkaú síkwí wo egfáwamí tñni ámá awa tñni nawíní ñweagfáyo tñni níwímeari ³⁴ ayf “Ámínáo ríxa wiápnímeáñigíni. Saimonomí síñání wimóníñigíni.” rínaríñagfá arfá níwiri ³⁵ amípí ófyo néra úfípi nání áwanf nuriri re urígfísixíni, “O ríxa bisfkerfá kwíraríná yawawi ríxa síñwí mí wómíxíwísisixíni.” urígfísixíni.

Wiepísíñfyo áwíní e éf rónapíñf náníriní.

³⁶ Síni Jisaso nání áwanf e uraríná re enínigíni. Xewaníño ámá níyoní áwínímí dání síñání

rónapɨŋɨnigɨni. ³⁷ Siŋáni rónapána ayí sirí nɨpikínɨro wáyí nikárɨnɨro “Piyɨŋí siwí womi siŋwí ríá wɨnɨŋwɨni?” yaiwiarína ³⁸ o re urɨŋɨnigɨni, “Seyíné óf nikárɨnɨro ‘Jisasoráni?’ miyaiwí dɨŋí obibaxí pí nánɨ nɨmóá warɨŋo? ³⁹ ‘Ayí Jisasoráni?’ yaiwipírɨ síkwíyo tɨni wéyo tɨni siŋwí nanípoɨ. ‘Gíwí tɨni ení tɨni ení rí rení?’ yaiwipírɨ wé seáyí e nikwiárípoɨ. Piyɨŋí siwí gíwí tɨni ení tɨni tɨŋírani?” nurɨrɨ ⁴⁰ xegí wé tɨni síkwí tɨni síwá wíagi ⁴¹ ayí yayí seáyimɨ dánɨ winanɨro nero aí sɨni “Aga Jisasoráni?” miyaiwí ududí nɨwiga warína o ayí “Piyɨŋí siwímanɨ. O aiwá narɨni.” oyaiwípoɨnɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ nɨmɨ nánɨ aiwá bɨ menɨrani?” uríagi ⁴² ayí peyí pírí bɨ umealána ⁴³ o nurápirɨ wigí siŋwí anígíe dánɨ nɨŋɨnigɨni.

⁴⁴ O re urɨŋɨnigɨni, “Xámɨ nionɨ sɨni seyíné tɨni nemeína xwíyá rɨpɨ searɨŋanigɨni, ‘Ríwamɨŋí amɨpí nionɨ nánɨ Moseso ŋwí ikaxí nɨrɨrɨ eanɨpɨ tɨni wíá rókiamaogíáwa nɨrɨro eagíapɨ tɨni Bɨkwí Samíyo nɨrɨnɨrɨ eanɨŋpɨ tɨni wí suríma mé aga xixeni nimónɨnárɨni.’ searɨŋanigɨni.” nurɨrɨ ⁴⁵ awa ríwamɨŋí xfo nánɨ Bɨkwí Gorixoyáyo eanɨŋpɨ nɨjítá oimónípoɨnɨrɨ wigí dɨŋí jáyoye nanɨ nɨwimixɨrɨ ⁴⁶ re urɨŋɨnigɨni, “Enína dánɨ Bɨkwíyo ríwamɨŋí re nɨrɨnɨrɨ eanɨni, ‘Ámá yeáyí seayimixemeaní nánɨ aríowayá xwítá piaxíyo dánɨ iwiaroníto rɨnɨŋí nɨmearɨ nɨperɨ aiwí sía wíyau wíyi óráná ámɨ xwáripáyo dánɨ wiápɨnɨmeaníarɨni.’ nɨrɨnɨrɨ eanɨni. ⁴⁷ Rɨpɨ enɨ nɨrɨnɨrɨ eanɨni, ‘Ámá omɨ dɨŋí nɨwɨkwírorɨŋpimɨ dánɨ xegí imónɨŋíyí xwíyá

rɪpɪ wáf wurɪmeipɪrɪárɪnɪ, “Segɪ íwɪ yarɪgɪáyɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro sanɪɲɪ imónánáyɪ, Gorɪxo yokwarɪmɪ seaiinɪɲoɪ.” Jerusaremɪ dánɪ aɲɪ nɪmɪnɪ wáf e wurɪmeipɪrɪárɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ eánɪnɪ. ⁴⁸ Seyɪné amɪpɪ nionɪ nánɪ wɪnɪfá rɪpɪ nánɪ áwɪɲɪ urɪmétrɪxɪnɪ. ⁴⁹ Arɪfá époyɪ. Gɪ ápo eɲɪná segɪ seáwowayá sɪmɪmaɲɪ e dánɪ ‘Nionɪ segɪ seárɪawéyo gɪ kwɪyɪpɪ wimɪárɪnɪ.’ urɪɲɪpɪ seyɪné seaímeanɪfá nánɪ nionɪ rɪxa seaiapowárɪmɪnɪ. Seyɪné Gorɪxoyá kwɪyɪ émɪ dánɪ sɪnɪ eɲɪ mɪseaeámɪxɪpa nerɪná aɲɪ rɪpimɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ amɪ amɪ mupanɪ. E nerɪ aɪ rɪxa eɲɪ seaeámɪxáná nionɪ nánɪ amɪ amɪ wáf urɪmétrɪxɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Aɲɪnamɪ nánɪ peyɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

⁵⁰ O Jerusaremɪ dánɪ ayo nɪwirɪmeámɪ nurɪ aɲɪ xegɪ yoɪ Betaniyɪ rɪnɪɲɪpimɪ nɪrémómáná xegɪ wé seáyɪ e nɪmɪxɪrɪ ayɪ Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ píránɪɲɪ oɲweápoyɪnɪrɪ amɪpɪ yarɪɲɪ nɪwirɪ ⁵¹ sɪnɪ nɪwiárɪná Gorɪxo omɪ nɪménapɪmɪ rɪxa aɲɪnamɪ nánɪ peyɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁵² Rɪxa aɲɪnamɪ nánɪ peyɪagɪ ayɪ e sɪɲwɪ nɪwɪnɪmɪ ámɪ Jerusaremɪ nánɪ nuro seáyɪmɪ seáyɪmɪ nɪmóga nuróná ⁵³ íníná aɲɪ rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ nɪpáwɪayiro Gorɪxomɪ seáyɪ e umeagɪárɪnɪ.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051